EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 9.9.2026
COM(2026) 567 final

2026/0264 (COD)

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS,

millega kehtestatakse meetmete raamistik liidu innovatsiooniökosüsteemi tugevdamiseks ja muudetakse määrust (EL) 2017/1001 (Euroopa innovatsioonimäärus)

{SEC(2026) 567 final} - {SWD(2026) 567 final} - {SWD(2026) 568 final}

(EMPs kohaldatav tekst)

SELETUSKIRI

1. ETTEPANEKU TAUST

1.1. Ettepaneku põhjused ja eesmärgid

Euroopa Liit on teadusuuringute valdkonnas maailmas juhtpositsioonil, andes märkimisväärse osa maailma kvaliteetsest teadusväljundist. See tugevus ei tähenda siiski samaväärset edukust innovatsioonis ja kaubanduses ELi ühtsel turul ja üle maailma. Liiga sageli ei jõua Euroopas väljatöötatud uuenduslikud ideed turule, neid ei võeta kasutusele piiriüleselt ega uute kasvavate sektorite loomiseks. Selle tulemusena kasutab liit vaid osaliselt ära majanduse ja ühiskonna võimekust, mille aluseks on tema teaduslik ja tehnoloogiline tugevus, ning see takistab ka ülemaailmselt konkurentsivõimeliste ettevõtete tekkimist, mis vähendab Euroopa suutlikkust tagada elutähtsaid tehnoloogiaid ja väärtusahelaid ning tootlikkuse pikaajalist kasvu.

Uuenduslike lahenduste väljatöötamise, turuleviimise ja ulatuslikuma kasutuselevõtmise tingimuste parandamine on kujunenud keskseks prioriteediks komisjoni 2024.–2029. aasta poliitilises tegevuskavas, milles teadusuuringud ja innovatsioon on kesksel kohal, et parandada Euroopa konkurentsivõimet ja kestlikku heaolu. Samuti on see oluline liidu vastupanuvõime, majandusjulgeoleku ja strateegilise sõltumatuse tugevdamiseks aina enam polariseeruvas geopoliitilises keskkonnas. Sellega seoses aitab kavandatav määrus kaasa ELi idu- ja kasvufirmade strateegia[1] rakendamisele ning vastab volinik Zaharieva missioonikirjas esitatud ülesandele töötada välja raamistik, mis hõlbustab uuenduslike lahenduste katsetamist, rahastamist ja laiemat kasutuselevõtmist ELis.

Viimase kahe aastakümne jooksul on ELi majanduskasv olnud aeglasem kui teistes suurtes majandusriikides, eelkõige Ameerika Ühendriikides ja Hiinas, kusjuures sisemajanduse koguprodukti taseme erinevus on suurenenud. Selle erinevuse peamine põhjus on tootlikkuse aeglasem kasv ELis. Kuna teadusuuringud ja innovatsioon on need, mille tulemusena saavutatakse suur osa tootlikkuse kasvust, on liidu suutlikkus muuta teadmised turuleviidavateks uuenduslikeks lahendusteks tema pikaajalise konkurentsivõime ja heaolu otsustava tähtsusega tegur. See suutlikkus määrab ka liidu võime vähendada ülemäärast strateegilist sõltuvust, säilitada oma tegevusvabadus ning tagada turvaline juurdepääs elutähtsale tehnoloogiale, toodetele ja tööstussuutlikkusele.

Peamine probleem seisneb struktuursetes tõketes kogu innovatsioonitsükli jooksul. Kuigi ELi tulemused varase etapi teadusuuringutes on head, esineb püsivaid raskusi üleminekul uuringutulemustelt turuleviimisvalmis toodetele ja laiendamiskõlblikele ettevõtetele. Innovaatilistel ettevõtjatel võivad ette tulla kaks suurt kitsaskohta: turustamisviive, mille puhul projektid jäävad erainvesteeringute kaasamiseks liiga riskantseks või killustatuks, ning kasvuviive, mille puhul ettevõtjatel on finants-, regulatiivsete ja turupiirangute tõttu raskusi laienemisega. Need kitsaskohad vähendavad motivatsiooni investeerida ning piiravad uute innovaatiliste ettevõtjate ja sektorite tekkimist.

Viimastel aastatel on liit nende probleemide lahendamisel suurte sammudega edasi liikunud. Innovatsiooni raamtingimusi on aidanud parandada ELi rahastamisprogrammid, nagu programm „Euroopa horisont“, taaste- ja vastupidavusrahastu, innovatsioonifond, programm „Digitaalne Euroopa“ ja programm „InvestEU“, ning algatused, mille eesmärk on suurendada

[1] Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „ELi idu- ja kasvufirmade strateegia. Euroopa kui eelistatud alustamis- ja laienemiskoht“, COM/2025/270 final, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=celex:52025DC0270.

kapitaliturgusid ja tugevdada Euroopa teadusruumi. Need jõupingutused toetavad ka liidu laiemat eesmärki tugevdada strateegilise tähtsusega sektorites vastupanuvõimet, valmisolekut ja tehnoloogilist suutlikkust.

Nendele edusammudele vaatamata **püsivad liikmesriikide vahel suured tõkked ja erinevused**, eelkõige üleminekul teadusuuringutelt turuleviimisele. Need tõkked mitte ainult ei kahjusta innovatsiooni toimimist, vaid ka lükkavad edasi selliste tehnoloogiate laiemat kasutuselevõtmist, mis on Euroopa julgeoleku, vastupanuvõime ja majandusliku suveräänsuse jaoks eluliselt vajalikud.

Esiteks on teadus- ja arendusteenuste hangete, sealhulgas kommertskasutusele eelnevate hangete turud selge õigusraamistiku puudumise tõttu endiselt vähe arenenud. ELi riigihankedirektiivid hõlmavad teadus- ja arendusteenuseid üksnes juhul, kui on täidetud mõlemad järgmised tingimused:

- lepingust tuleneb kasu üksnes avaliku sektori hankijale tema enda tegevuse läbiviimiseks ja
- teenuse eest tasub täielikult avaliku sektori hankija.

Selle tulemusena jääb märkimisväärne osa teadus- ja arendusteenuste hangetest, sealhulgas kommertskasutusele eelnevad hanked, nende direktiivide kohaldamisalast välja. Pärast seda, kui komisjon selgitas kommertskasutusele eelnevate hangete mõistet oma 2007. aasta teatises,[2] on seda liiki teadus- ja arendusteenuste hangete arv suurenenud ning edujuhtumid näitavad, et selle vahendi strateegiline kasutamine võimaldab ELil kõrgtehnoloogia turgudel taas juhtpositsiooni ja strateegilise autonoomia saavutada. Kogu ELis on areng investeeringute taseme tõstmiseks endiselt siiski liiga aeglane ja ebaühtlane. Peamised põhjused on ühtlustatud õigusnormide puudumine ja selle tõttu tekkinud erinevad tavad liikmesriikides, õiguskindlusetus ning teadus- ja arendusteenuste piiriüleste ühishangete vähene kasutamine, kuigi selliseid hankeid on sageli vaja uuenduslike tehnoloogiate väljatöötamiseks otsustava tähtsusega rahalise mahu saavutamiseks. See on eriti problemaatiline strateegilistes sektorites, kus hajus nõudlus, dubleeritud riiklikud lähenemisviisid ja sõltuvus ELi-välistest tarnijatest võivad liidule tekitada haavatavusi ja tarneriske. Lisaks tehakse ELi riigihangete raamistiku (riigihangete õigusakti) eelseisva läbivaatamise raames ettepanek jätta sellest välja kõik teadus- ja arendusteenuste hangete vormid.

Sellised teadus- ja arendusteenuste riigihanked on väga olulised, et luua uuenduslikke lahendusi, mis võivad parandada avalike teenuste kvaliteeti ja tulemuslikkust, lahendada ühiskonnaprobleeme ning luua ELis uuenduslike lahenduste ja tehnoloogiate jaoks piisava tööstussuutlikkuse, et kaitsta ELi majandusjulgeolekut ja strateegilist autonoomiat. Need on ka peamine vahend elutähtsa tehnoloogia turu arengu kiirendamiseks, Euroopa tööstusliku ja tehnoloogilise baasi tugevdamiseks, varustuskindluse parandamiseks ning selle tagamiseks, et strateegiliselt olulist suutlikkust arendatakse liidus ja võetakse selles kasutusele. Teised maailma juhtivad majandusriigid investeerivad teadus- ja arendusteenuste riigihangetesse 5–8 korda rohkem kui EL[3]. Sellega, kui avaliku sektori investeeringuid teadus- ja arendusteenuste hangetesse suurendataks, nii et need moodustaksid kõigist ELi riigihangetest 0,6 % asemel

[2] Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, Nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele - Kommertskasutusele eelnevad hanked: Innovatsiooni kiirendamine jätkusuutlike ja kõrgekvaliteediliste avalike teenuste tagamiseks Euroopas, 14.12.2007, KOM(2007) 799 lõplik.

[3] EL kulutab teadus- ja arendustegevusele 0,6 % riigihangetest, USA 3,5 % ja Lõuna-Korea 5 %. Investeeringute suurendamine 3 %ni kõigist ELi teadus- ja arendusteenuste riigihangetest tooks kaasa täiendavaid avaliku sektori investeeringuid teadus- ja arendustegevusse mahus 0,5 % SKPst (EU wide benchmarking of innovation procurement policy frameworks and investments).

3 % ehk 17,28 miljardi euro asemel 86,4 miljardit eurot, saaks EL suurendada avaliku sektori investeeringuid teadus- ja arendustegevusse umbes 0,5 % võrra SKPst. Arvestades et see võib samas mahus suurendada teadus- ja arendustegevusse tehtavaid erainvesteeringuid, võib teadus- ja arendustegevuse investeeringute kogusumma ELis seega suureneda 2,2 %-lt 3 %-le SKPst[4].

Teiseks takistab teadusuuringute ja innovatsiooni tulemuste turuleviimist endiselt **ebapiisav selgus ja võrreldavus intellektuaalomandi väärtuse määramisel ja rahalisel väljendamisel**. Praegune innovatsioon põhineb suures osas immateriaalsel varal, kusjuures teatud juhtivates ettevõtetes moodustab üle 90 % ettevõtja väärtusest intellektuaalomand. Kuid ELis kasutatakse intellektuaalomandit rahastuse tagatisena harva. Kuna ELi finantseerimisasutused keskenduvad endiselt materiaalsele varale ja traditsioonilisele raamatupidamisele, on intellektuaalomandipõhiste varade suure osakaaluga ettevõtjatel raskusi rahastuse tagamisega. Selle tulemusena kaasavad ELi idufirmad kümnendaks tegevusaastaks ligikaudu 50 % vähem kapitali kui USA idufirmad. See ebakõla on vähese varaga innovaatilistele ettevõtjatele suure kasvu perioodil tekitanud rahastamispuudujäägi, mille hinnanguline suurus on kuni 18 miljardit eurot aastas[5]. Intellektuaalomandipõhise vara hindamise ühtlustatud metoodika puudumine on üks peamisi põhjuseid, miks ELis puudub intellektuaalomandiga tagatav rahastamine. See tekitas liikmesriikides erinevad tingimused selliste varade kasutamiseks ettevõtja rahastamisel, sealhulgas võlapõhise rahastamise tagatisena, ning nende arvessevõtmiseks omakapitaliinvesteeringutes ja muudes rahastamisotsustes. Teised peamised põhjused on, et kogu ELi hõlmav immateriaalse vara järelturg ei ole väljakujunenud ning finantseerimisasutustes ja innovaatilistes idufirmades puuduvad intellektuaalomandiga tagatava rahastamisega seotud oskused. See vähendab ühtsel turul ettevõtjate juurdepääsu kapitalile ning ühtlasi takistab nende piiriülest kasvu ja nendesse investeerimist. Selle tulemusena on ELi ettevõtjad teiste riikide, näiteks USA, Hiina ja Lõuna-Korea, ettevõtjatega võrreldes innovatsiooni kasutuselevõtmisel ja turuleviimisel vähem edukad, eelkõige süvatehnoloogias ja murrangulise innovatsiooni sektorites.

Seega võib käesolev ettepanek nende kahe tõkke kõrvaldamisega aidata suurel määral parandada teadus- ja arendustegevuse investeeringute ühtse turu toimimist ja intellektuaalomandipõhiste varade turuleviimist, mis toetab Euroopa sõltumatust ja konkurentsivõimet. Samuti aitaks see tagada, et Euroopa hoiab rahandust ülal ja võtab elutähtsa tehnoloogia ja sellega seotud intellektuaalomandipõhise vara laiemalt kasutusele kooskõlas oma julgeoleku, vastupanuvõime ja strateegilise autonoomia eesmärkidega. Seda arvesse võttes viiakse käesoleva ettepanekuga ellu president von der Leyeni 2024.–2027. aasta komisjoni poliitilisi suuniseid, milles peetakse prioriteetseks seada teadusuuringud ja innovatsioon majanduse keskmesse. **Euroopa innovatsioonimäärus** tehti teatavaks ELi idu- ja kasvufirmade strateegias ning ELi konkurentsivõime kompassis kui üks peamisi algatusi, millega tugevdatakse ELi innovatsiooni ökosüsteemi ja suurendatakse suutlikkust ülemaailmselt konkureerida.

Algatuse üldine eesmärk on parandada innovatsiooni puhul ühtse turu toimimist, vähendades struktuurseid tõkkeid, et ELis kiirendada uuenduslike lahenduste turuleviimist. See eesmärk aitab otseselt kaasa liidu laiematele prioriteetidele, milleks on konkurentsivõime suurendamine, kestliku majanduskasvu edendamine ja tehnoloogilise suveräänsuse suurendamine, ja tugevdab samal ajal ka majandusjulgeolekut, vastupanuvõimet ja liidu suutlikkust tegutseda strateegiliselt olulistes valdkondades iseseisvalt.

---

[4] 2023. aastal moodustasid avaliku ja erasektori investeeringud teadus- ja arendustegevusse ELis 2,2 % SKPst, samal ajal kui Jaapanis oli see näitaja 3,3 %, USAs 3,46 % ja Lõuna-Koreas 4,93 % (Science, Research and Innovation Performance (SRIP) report 2024, Euroopa Komisjon).

[5] Euroopa Investeerimispank (2025). Investment Report 2024/2025: Innovation, integration and simplification in Europe.

Selle saavutamiseks seatakse ettepanekus konkreetsed eesmärgid. Siia kuuluvad riigihangete osakaalu suurendamine innovatsiooni hoogustamisel ning intellektuaalomandi väärtuse määramise, turuleviimise ja kasutamise tõhusamaks muutmine.

Euroopa innovatsioonimääruses on nende eesmärkide saavutamiseks ette nähtud

- liidu tasandil luua teadus- ja arendusteenuste hangete, sealhulgas kommertskasutusele eelnevate hangete ühtlustatud raamistik ning
- anda volitus Euroopa Liidu Intellektuaalomandi Ametile intellektuaalomandiga tagatava rahastamise pädevuskeskuse loomiseks liidu tasandil, kogu liidu jaoks intellektuaalomandi väärtuse määramise raamistiku loomiseks ja kogu liitu hõlmava kauplemiskoha loomiseks, mis on mõeldud intellektuaalomandi turuleviimiseks.

Kõnealuseid sõlmküsimusi ühtsel ja sihipärasel viisil käsitledes soovitakse kavandatava määrusega tagada, et Euroopas väljatöötatud uuenduslikke ideid oleks paremini võimalik teadusuuringutest turule edasi viia ja piiriüleselt kasutusele võtta, ning aidata kaasa liidu pikaajalisele konkurentsivõimele ja heaolule, samuti liidu vastupanuvõimele, majandusjulgeolekule ja strateegilisele autonoomiale.

1.2. Kooskõla poliitikavaldkonnas praegu kehtivate õigusnormidega

Praegu ei ole liidus terviklikku õigusraamistikku, mis käsitleks konkreetselt horisontaalseid tõkkeid, mis mõjutavad uuenduslike lahenduste väljatöötamist, katsetamist ja kogu ühtsel turul ulatuslikumat kasutuselevõtmist. Teadusuuringute ja innovatsiooni valdkonnas keskendub liidu praegune poliitika eelkõige teadmiste loomise toetamisele, koostöö edendamisele ning teadus- ja innovatsioonitegevuse rahastamisele, ning vaid vähesel määral tegeldakse raamtingimustega, mis reguleerivad üleminekut teadusuuringutelt turuleviimisele.

Kavandatav määrus täiendab olemasolevaid algatusi, tegeldes innovatsioonitsükli allesjäänud kitsaskohtadega, eelkõige nendega, mis on seotud teadus- ja arendusteenuste hangete kasutamisega ning innovaatiliste ettevõtjate rahastamisega intellektuaalomandi turuleviimiseks ja kasutuselevõtmiseks.

Seda arvestades on liidu poliitika kõige olulisemad põhimõtted teadusuuringute ja innovatsiooni valdkonnas järgmised.

Euroopa teadusruum stimuleerib ja toetab struktuurselt piiriülest teadus- ja arenduskoostööd ning teadlaste liikuvust, keskendudes peamiselt teadusuuringute ja innovatsiooniga seotud olelusringi varastele etappidele. Osaliselt viiakse seda ellu selliste liidu programmide kaudu nagu „Euroopa horisont“, millega rahastatakse teaduskoostööd, liikuvuskavasid ja teadustaristuid. Samal ajal kasutatakse Euroopa teadusruumi foorumit mittesiduva koordineerimisvahendina, mille kaudu liikmesriigid kooskõlastavad oma teaduspoliitikat, prioriteete ja reforme.

Liidu rahastamisprogrammidest saab teadus- ja innovatsioonitegevus innovatsioonitsükli eri etappidel suurt rahalist toetust. Eelkõige selliste programmidega nagu „Euroopa horisont“ (sealhulgas Euroopa Innovatsiooninõukogu), samuti programm „InvestEU“, programm „Digitaalne Euroopa“, Euroopa Kaitsefond, ühtekuuluvuspoliitika fondid ja innovatsioonifond toetatakse uuenduslike lahenduste väljatöötamist, tutvustamist ja teataval määral ka ulatuslikumat kasutuselevõtmist, kasutades toetusi, segarahastamist, riskijagamismehhanisme ning teadus- ja arendusteenuste hankeid. Ilma et see piiraks järgmist mitmeaastast finantsraamistikku ja ELi tulevaste rahastamisprogrammide rakendamist, võib järgmises mitmeaastases finantsraamistikus seda rahalist toetust tugevdada, suurendades liidu suutlikkust kaasata avaliku ja erasektori investeeringuid innovatsiooni ja strateegilisse tehnoloogiasse. Kavandatav määrus on nende liidu programmidega kooskõlas, kuna sellega ei

pakuta välja rahastamismeetmeid, vaid tõhustatakse kõigis liikmesriikides innovatsiooni raamtingimusi, mis võivad liidu rahastamisprogramme täiendada ja aidata nende mõju mitmel viisil suurendada.

- Mitme sellise liidu rahastamisprogrammiga toetatakse avaliku sektori hankijaid teadus- ja arendusteenuste hangete läbiviimisel. Need kogemused on toonud esile ka selle, et avaliku sektori hankijatel puudub endiselt kindlustunne kommertskasutusele eelnevate hangete alustamiseks, sest selliste hangete ELi-ülene õigusraamistik ei ole piisavalt selge. Samuti on avaliku sektori hankijad juhtinud tähelepanu tegevustele ja ajale, mis neil täiendavalt kulub kommertskasutusele eelnevate piiriüleste ühishangete korraldamiseks, sest hankelepingute sõlmimise korras on liikmesriigiti palju erinevusi. Kavandatav määrus aitab seda probleemi lahendada, kehtestades teadus- ja arendusteenuste hangete, sealhulgas kommertskasutusele eelnevate hangete ühiste normide ning teadus- ja arendusteenuste piiriüleste ühishangete, sealhulgas kommertskasutusele eelnevate piiriüleste hangete ühtlustatud raamistiku.
- Mõned nendest liidu rahastamisprogrammidest toetavad innovaatilisi ettevõtjaid nende intellektuaalomandi turuleviimisel või intellektuaalomandiõiguste kasutamisel tagatisena investeeringute saamiseks. Kogemused on näidanud, et innovaatilistel ettevõtjatel on probleeme selliste sobivate osaliste leidmisega, kes on huvitatud nende intellektuaalomandi või litsentsi ostmisest, ning oma intellektuaalomandiõiguste hea investeerimisväärtuse näitamisega, kuna teadmisi napib ning puudub kogu liidus tunnustatud väärtuse määramise raamistik ja kogu liitu hõlmav intellektuaalomandiga kauplemise koht. Kavandatav määrus aitab seda probleemi lahendada, laiendades Euroopa Liidu Intellektuaalomandi Ameti ülesandeid, et luua intellektuaalomandiga tagatava rahastamise pädevuskeskus, intellektuaalomandi väärtuse määramise ühine raamistik ja kogu liitu hõlmav kauplemiskoht intellektuaalomandi turuleviimiseks.

Seega on kavandatav määrus kooskõlas liidu kehtivate õigusnormidega teadusuuringute ja innovatsiooni valdkonnas, täiendades olemasolevaid rahastamisprogramme teadus- ja arendusteenuste hangete sidusa raamistikuga ning Euroopa Liidu Intellektuaalomandi Ameti uute ülesannetega, millega aidatakse innovaatilistel ettevõtjatel saada intellektuaalomandiga tagatavat rahastust.

1.3. Kooskõla muude liidu tegevuspõhimõtetega

Kavandatav määrus kujutab endast sektoriülest algatust, mille eesmärk on luua innovaatilistele ettevõtjatele kogu liidus ja kõigis sektorites võrdsed tingimused, mitte keskenduda konkreetsetele rakendussektoritele, tehnoloogiavaldkondadele või tööstusharudele. Selle meetmed on oma laadilt horisontaalsed ja aitavad kõrvaldada liikmesriikides esinevaid struktuurseid tõkkeid, mis mõjutavad innovatsioonimahukat tegevust.

Kavandatav määrus täiendab tulevast äriühingute 28. õigusraamistiku kohast äriühinguvormi „EU Inc.“, milles esitatakse vabatahtlik ühtlustatud äriühingu raamistik kogu liidus tegutsevatele äriühingutele. Ettepanek täiendab ka hoiuste ja investeeringute liidu reforme, mille eesmärk on süvendada liidu kapitaliturge ja suunata rohkem erasääste omakapitali, riskikapitali ja kasvufirmade rahastamisse, et parandada innovaatiliste ettevõtjate rahastamisvõimalusi. Vaatamata eeldatud edusammudele õigusnormide ühtlustamisel Euroopa Komisjoni ettepaneku „EU Inc.“ raames, säilib eeldatavasti endiselt suur erinevus selles, kuidas ettevõtjatel on võimalik innovatsioonitsüklit läbida. Selline killustatus võib

takistada ettevõtjatel uuenduslikke lahendusi turule viia ja see võib piirata innovaatiliste ettevõtjate kasvupotentsiaali, sealhulgas nende, mis on asutatud ühtlustatud õigusraamistiku äriühinguvormi „EU Inc.“ alusel. Teisisõnu, kui „EU Inc.“ ettepaneku eesmärk on hõlbustada ettevõtte asutamist ja käigus hoidmist kõikjal liidus ning aidata kaasata investeeringuid, siis kavandatava määrusega soovitakse kõrvaldada edasisi kitsaskohti innovatsioonitsüklis ja tagada, et ettevõtjad saavad oma uuenduslikke lahendusi kogu ühtsel turul lihtsamini arendada ja turustada.

Samuti ei eemaldata hoiuste ja investeeringute liidu raames oodatavate edusammudega liidu kapitaliturgude süvendamisel ja erainvesteeringute kaasamisel suuri takistusi innovatsioonitsükli muudest osadest. Eelkõige piiravad investeerimisvalmis projektide koondamist endiselt takistused, mis on seotud uuenduslike lahenduste väljatöötamise, katsetamise, väärtuse määramise ja kiire kasutuselevõtuga. Hoiuste ja investeeringute liidu eesmärk on seega parandada juurdepääsu rahastamisele ja toetada innovaatiliste ettevõtjate kasvu, kavandatava määrusega aga kõrvaldatakse kitsaskohti, mis takistavad uuenduslikel ideedel tõmmata ligi intellektuaalomandiga tagatavat rahastust, ning aidatakse innovaatilistel ettevõtjatel kapitaliturgude paremast integratsioonist täit kasu saada.

Kavandatav määrus tugineb ka tulevastele Euroopa ettevõtluskukrutele, mis lihtsustavad piiriüleseid hankemenetlusi ning digitaalset suhtlust ettevõtjate ja avaliku sektori asutuste vahel. Euroopa ettevõtluskukrutega luuakse ettevõtjatele digitaalne identiteet ning võimaldatakse turvalist andmevahetust atribuutide elektrooniliste tõendite vormis ja turvalise sidekanali kaudu. See lihtsustab litsentsimist, registreerimist, maksudeklaratsioonide esitamist ja hankelubade saamist ning ettevõtjad ei pea enam portaalides olevat teavet dubleerima, mis vähendab halduskoormust ja nõuete täitmisega seotud kulusid. Seepärast nähakse kavandatava määrusega ette, et teadus- ja arendusteenuste hankemenetlused viiakse läbi üksnes digitaalsel kujul ja võimaluse korral Euroopa ettevõtluskukrute või selliste alternatiivsete elektrooniliste vahendite kaudu, mis on koostalitlusvõimelised Euroopa ettevõtluskukrutega.

Kavandatav määrus täiendab ka valdkondlikke algatusi, nagu praegune esmatähtsate ravimite määrus, pilvandmetöötluse ja tehisintellekti arendamise määrus, biotehnoloogia I määrus ning tulevane kõrgtehnoloogiliste materjalide õigusakt, biotehnoloogia II määrus ja maailmamerd käsitlev õigusakt, mille keskmes on strateegilised sektorid või tehnoloogiad eesmärgiga tugevdada liidu positsiooni kõrgtehnoloogia suurjõuna. Vajadust mööda pakuvad need algatused valdkonna järgi kohandatud lahendusi, kuid Euroopa innovatsioonimääruses käsitletakse valdkonnaüleseid probleeme, millel on mõju innovatsioonile eri sektorites ja tehnoloogiavaldkondades. Sellega ei piirata sektoripõhiseid raamistikke ega sekkuta neisse, vaid tagatakse liidu üldise innovatsioonipoliitika sidusus.

Kavandatav määrus täiendab ka ELi riigihankedirektiive ja nende kavandatud läbivaatamist riigihangete õigusaktiga. ELi riigihankedirektiividest on välja jäetud kommertskasutusele eelnevad hanked, aga siiski kuuluvad nende kohaldamisalasse teatavad teadus- ja arendusteenuste hanked ning teadus- ja arendusteenuste hanked on innovatsioonipartnerluse menetluse kohustuslik osa. Riigihangete õigusakti ettepanekust on seevastu välja jäetud kõik teadus- ja arendusteenuste hanke vormid ning praegusest innovatsioonipartnerluse menetlusest on kohustusliku komponendina välja jäetud ka teadus- ja arendusteenuste hanked, mis on asendatud uue innovatsiooni vaidlustamise menetlusega, mille kohustuslikeks elementideks on katseetapp ja kaubandusliku kasutuselevõtu hanke etapp, mis võib hõlmata uuenduslike lahenduste mahtusid.

2. ÕIGUSLIK ALUS, SUBSIDIAARSUS JA PROPORTSIONAALSUS

2.1. Õiguslik alus

Kavandatava määruse õiguslik alus on Euroopa Liidu toimimise lepingu artikkel 114, mis võimaldab liidul siseturu nõuetekohaseks toimimiseks võtta ühtlustamismeetmeid. Seda on vaja, et kõrvaldada piiriülesed regulatiivsed ja struktuursed tõkked, mis takistavad ühtse turu nõuetekohast toimimist. Liikmesriikide erinevad õigusnormid teadus- ja arendusteenuste hangete, sealhulgas kommertskasutusele eelnevate hangete kohta kujutavad endast tõkkeid, mis takistavad ettevõtjatel osaleda ja pakkuda oma teenuseid avaliku sektori hankijatele eri liikmesriikides. Samuti takistavad intellektuaalomandi väärtuse määramise ja turuleviimise erinevad lähenemisviisid innovaatilistel ettevõtjatel kaasata intellektuaalomandiga tagatavat rahastust ja oma äritegevust kogu liidus laiendada. Selline killustatud lähenemine teadus- ja arendusteenuste hangetele ning intellektuaalomandi väärtuse määramisele ja turuleviimisele takistab kaupade, teenuste ja kapitali piiriülest liikumist ühtsel turul.

2.2. Subsidiaarsus (ainupädevusse mittekuuluva valdkonna puhul)

Kavandatav määrus on kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artikli 5 lõikes 3 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega.

Liidu konkurentsivõime ja strateegilise autonoomia tugevdamiseks on väga oluline suurendada liidu suutlikkust töötada välja, viia turule ja ulatuslikumalt kasutusele võtta uuenduslikke lahendusi. Innovatsiooni ökosüsteemid ja innovaatiliste ettevõtjate turud on üha enam piiriülest laadi, samal ajal kui regulatiivsed ja raamtingimused on liidu liikmesriikides väga erinevad. See, kui liidu tasandil meetmed puuduvad, ajendab liikmesriike tõenäoliselt rakendama veelgi ühepoolsemaid meetmeid, et tulla toime tööstuse ees seisvate konkurentsivõime probleemidega. Sellised sammud võivad olla põhjendatud, sest sellel, kui riiklikud meetmed jäetakse koordineerimata ja piiriüleste probleemide lahendamiseks ei võeta riiklikke meetmeid, võib olla negatiivne ja killustatust suurendav mõju ühtse turu toimimisele. See võib muuta liidu haavatavamaks ja liiga sõltuvaks kolmandate riikide uuenduslikest lahendustest ja tehnoloogiast, nii et liidul ei ole võimalik ära kasutada ühtse turu eeliseid, mis tooksid kasu riiklikele ja Euroopa ökosüsteemidele.

Eelkõige ei suudaks liikmesriigid eraldi saavutada vajalikku mahtu, et toetada teadusuuringutelt turule üleminekut ja tulemuslikult tagada innovatsiooni ulatuslikum kasutuselevõtt. Liikmesriikide erinevad lahendused intellektuaalomandi väärtuse määramiseks ja turuleviimiseks, et kaasata intellektuaalomandiga tagatavat rahastust, ning teadus- ja arendusteenuste hangete korraldamiseks tekitavad õiguskindlusetust, suurendavad kulusid ja piiravad innovaatiliste ettevõtjate piiriülest tegevust. Nendel erinevustel on otsene ja tõendatav mõju ühtse turu toimimisele, sest need takistavad liidus kaupade, teenuste ja kapitali piiriülest liikumist.

Seevastu liidu tasandi meetmetega saab kehtestada ühised raamtingimused ja tagada koordineerimise liikmesriikide vahel, et innovaatilistel ettevõtjatel oleks võimalik arendada innovatsiooni, meelitada ligi intellektuaalomandiga tagatavat rahastamist ja oma tegevust kogu ühtsel turul laiendada. Liidu tasandi meetmed võimaldavad luua võrdsed tingimused, vähendavad killustatust ja dubleerimist ning aitavad kaasa ressursside otstarbekale jaotamisele kogu liidu piires.

Ükski liikmesriik üksi ei suuda neid probleeme tulemuslikult lahendada, sest tegemist on kompleksse küsimusega ja siseturg peab hästi toimima, et uuenduslikke lahendusi saaks kogu liidu piires välja töötada, katsetada, turule viia ja ulatuslikumalt kasutusele võtta. Seepärast on

liidu tasandil vaja ühtlustatud lähenemisviisi, et tagada ühtse turu hea toimimine ning leida lahendusi liidu konkurentsivõime ja strateegilise autonoomia tugevdamiseks. Ka käesoleva algatuse meetmed ei oleks sama tulemuslikud, kui neid rakendaksid liikmesriigid üksi, sest käsitletavad probleemid on seotud ühtse turuga. Need ei piirdu konkreetsete liikmesriikide või liikmesriikide rühmaga, vaid on seotud liidu tööstusbaasi ja kogu liitu hõlmavate väärtusahelatega. Peale selle ei vasta liikmesriigi tasandi meetmed tõenäoliselt piisavalt omavahel tihedalt seotud tarneahelate vajadustele ühtsel turul ning võivad põhjustada turu edasist killustatust, innovatsiooni väljalekkimist ja tööstuse ümberpaigutamist teistesse maailma osadesse ning liidu konkurentsivõime ja strateegilise autonoomia üldist nõrgenemist.

Piiriülese laadi tõttu on innovatsiooni puhul vaja liidu tasandi meetmeid, mis piirkondliku, liikmesriigi ja kohaliku tasandi meetmeid mõjusalt täiendaksid ja tugevdaksid. Meetmete võtmata jätmine maksab kätte kogu Euroopas. Ilma liidu täiendavate meetmeteta jääb praegune olukord tõenäoliselt püsima ja see suurendab ohtu, et liit kaotab strateegilise tööstussuutlikkuse ja tootmisvõime, ühtne turg killustub veelgi ning liit muutub rohe-, digi-, kaitse- ja majandusjulgeoleku eesmärkide saavutamisel suurel määral sõltuvaks kolmandatest riikidest. Sellel võib omakorda olla negatiivne mõju liidu majandusjulgeolekule, kaitsele, sotsiaalsele ja territoriaalsele ühtekuuluvusele ning see on eelkõige tingitud mõjust tööhõivele, regionaalarengule ja võrdsele juurdepääsule tööstusvõimalustele.

Kavandatud meetmed keskenduvad seega valdkondadele, milles liidu tasandi tegevused loovad vajalike meetmete ulatuse, kiiruse ja haarde tõttu kindlasti lisaväärtust. Meetmete eesmärk on parandada innovaatiliste ettevõtjate ärilist huvi tuua turule uuenduslikke lahendusi. Selleks hõlbustatakse intellektuaalomandi väärtuse määramist, turuleviimist ja rahastuse saamiseks kasutamist ning esimeste klientide leidmist teadus- ja arendusteenuste hangete, sealhulgas kommertskasutusele eelnevate hangete kaudu. See suurendab tasuvust, võimaldades paremat piiriülest koostööd, tagab innovaatilistele ettevõtjatele nende asukohast olenemata õiglasema juurdepääsu võimalustele ning suurendab liidu suutlikkust püsida ülemaailmses konkurentsis. Kavandatud meetmed võimaldavad suurendada ka liidu konkurentsivõimet ja strateegilist autonoomiat ning ühtlasi järgida liidu rahvusvahelisi kohustusi oma kaubanduspartnerite ees.

2.3. Proportsionaalsus

Kavandatav määrus on proportsionaalne selle eesmärgiga parandada ühtse innovatsiooniturru toimimist. Kõik määruse komponendid on suunatud konkreetsele eesmärgile ja piirduvad sellega, mis on selle eesmärgi saavutamiseks asjakohane ja vajalik, tegeldes vaid sellega, mida on vaja kindlakstehtud tõkete kõrvaldamiseks. Liikmesriikidele ja liikmesriikide asjaomastele üksustele ei tekitata ebaproportsionaalset koormust, mis oleks eeldatava kasuga võrreldes ülemäärane.

Esiteks võimaldavad teadus- ja arendusteenuste hangete, sealhulgas kommertskasutusele eelnevate hangete ühised normid avaliku sektori hankijatel märkimisväärselt kokku hoida menetluste läbiviimise aega ja kulusid. Samuti saavad avaliku sektori hankijad avalikke teenuseid kiiremini ajakohastada ja ettevõtjad kiirendada äritegevuse kasvu kogu ühtsel turul. Teadus- ja arendusteenuste piiriüleste ühishangete ühtlustatud raamistik võimaldab avaliku sektori hankijatel saavutada otsustava tähtsusega rahalise mahu, mis on vajalik, et stimuleerida tööstust välja töötama kulutõhusamaid lahendusi ja võimaldada ettevõtjatel oma äritegevust kogu ühtsel turul kiiremini laiendada. Teadus- ja arendusteenuste hangete nõue, et toode oleks valmistatud Euroopa Liidus, on proportsionaalne Euroopa teadus- ja arendustegevuse mahuga ja kavandatud nii, et see ei tekitaks halduseelarvetele väga suurt finantskoormust. Juhtivate turgude loomine on keskse tähtsusega, et suurendada ELi

konkurentsivõimet kõigis sektorites ja tehnoloogiates ning seeläbi tugevdada liidu tööstusbaasi ja tagada liidu strateegilise autonoomia. Selline teadus- ja arendusteenuste hangetega seotud meetmete kombinatsioon on vajalik õiguskindluse tagamiseks, liidu konkurentsivõime suurendamiseks ning aluslepingu põhimõtete ja liidu rahvusvaheliste riigihankealaste kohustuste tulemusliku järgimise tagamiseks. Meetmed on proportsionaalsed, sest need piirduvad oma eesmärkide saavutamiseks vajalikuga, nende väljatöötamisel on silmas peetud, et need ei tekitaks liikmesriikidele ja avaliku sektori hankijatele lisakoormust, need tuginevad olemasolevatele ja laialdaselt kasutatavatele tavadele ning võimaldavad praktilisel rakendamisel paindlikkust.

Teiseks tehakse Euroopa Liidu Intellektuaalomandi Ametile ülesandeks luua intellektuaalomandiga tagatava rahastamise pädevuskeskus ning töötada kogu liidu jaoks välja intellektuaalomandi väärtuse määramise raamistik ja intellektuaalomandi veebipõhine kauplemiskoht, et võimaldada innovaatilistel ettevõtjatel, äriühingutel, ülikoolidel ja finantsinvestoritel vähendada väärtuse määramise kulusid ning suurendada liidus intellektuaalomandiõiguste litsentsimist ja üleandmist. See on keskse tähtsusega teadusuuringute ja innovatsiooni tulemuste turuleviimise suurendamiseks kogu liidus. Euroopa Liidu Intellektuaalomandi Ameti olemasolevatele volitustele, eksperditeadmistele ja ressurssidele tuginedes tagatakse nende meetmete tulemuslik rakendamine. Sellega, et väärtuse määramise raamistik põhineb parimatel tavadel eri liiki intellektuaalomandi õiguste jaoks ja et intellektuaalomandi veebipõhine kauplemiskoht on kavandatud täiendama olemasolevaid kauplemiskoht ja ühtlasi pakkuma täiendavat ELi lisaväärtust, tagatakse nende meetmete proportsionaalsus, sest need kasutavad olemasolevaid struktuure ja vähendavad seeläbi liikmesriikide lisakoormust, ning piiratakse liidu sekkumist, mida rakendatakse vaid siis, kui see on vajalik läbipaistvuse, võrreldavuse ja intellektuaalomandiga seotud tehingutele juurdepääsu parandamiseks.

2.4. Vahendi valik

Euroopa Liidu toimimise lepingu artikliga 114 antakse seadusandjale võimalus võtta vastu määrusi ja direktiive. Käesoleva ettepaneku puhul peetakse määrust kõige sobivamaks vahendiks, kuna seda kohaldatakse viivitamata ja see võimaldab kehtestada nõudeid, mida kohaldatakse vahetult kõigi avaliku ja erasektori osalejate suhtes, kellele kavandatud meetmed on suunatud. See aitab tagada, et nõudeid täidetakse õigel ajal ja ühtsel viisil, mis omakorda suurendab õiguskindlust. Sellega tagatakse kogu liidus järjekindel ja ühtne raamistik ning välditakse erinevusi liikmesriikide õigusnormides, mis takistaksid uuenduslike lahenduste väljatöötamist, katsetamist ja ühtsel turul ulatuslikumat kasutuselevõtmist. Määrus on vajalik selleks, et kehtestada ühtsed raamtingimused, vähendada õiguskindlusetust ning tagada piiriüleselt tegutsevatele novaatoritele ja innovaatilistele ettevõtjatele võrdsed tingimused. Direktiiv ei oleks kavandatud eesmärkide saavutamiseks piisav, kuna selle ülevõtmiseks läheks aega ning liikmesriikides võidakse see üle võtta ja seda rakendada erineval viisil, nii et innovatsiooni raamtingimuste killustatus jätkub.

Määrus on vajalik ja asjakohane õigusakt ka määruse (EL) 2017/1011 muutmiseks, et laiendada Euroopa Liidu Intellektuaalomandi Ameti ülesandeid ja tagada kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 207 liidu ainupädevuse tulemuslik kohaldamine nende meetmete puhul, mis on seotud kolmandate riikide ettevõtjate juurdepääsuga teadus- ja arendusteenuste hankemenetlustele.

3. JÄRELHINDAMISE, SIDUSRÜHMADEGA KONSULTEERIMISE JA MÕJU HINDAMISE TULEMUSED

3.1. Konsulteerimine sidusrühmadega

Käesolev ettepanek põhineb ulatuslikel sidusrühmadega peetud konsultatsioonidel, mis viidi läbi kooskõlas komisjoni parema õigusloome põhimõtete ja miinimumstandarditega. Komisjon alustas sidusrühmadega konsulteerimist Euroopa innovatsioonimääruses käsitletud innovatsioonitõkete teemal juba ELi idu- ja kasvufirmade strateegia raames. Tagasisidekorje kutse ELi idu- ja kasvufirmade strateegia kohta avaldati 17. veebruaril 2025 ja tagasisidekorje kestis 17. märtsini 2025. Selle käigus koguti teavet paljudelt sidusrühmadelt, sealhulgas ettevõtjatelt, ettevõtjate ühendustelt, teadusasutustelt, avaliku sektori asutustelt ja üksikisikutelt. 36 riigi sidusrühmadelt saadi 589 vastust. Peamised tõkked, mille sidusrühmad kindlaks tegid, olid innovaatiliste ettevõtjate raskused hangetele juurdepääsul ja liiga vähene investeerimine innovatiivse lahenduse hangetesse ELis, takistused teadusuuringute ja innovatsiooni tulemuste turuleviimisel ja intellektuaalomandi väärtuse määramisel, innovaatiliste ettevõtjate raskused teadus- ja tehnoloogiataristule juurdepääsul, katsetamisvõimaluste puudumine ELi õigusaktides ning ebapiisav koordineerimine liikmesriikide ja ELi innovatsioonipoliitika ja -programmide vahel. 28. mail 2025 vastuvõetud ELi idu- ja kasvufirmade strateegias on esitatud terviklik strateegia seadusandlike ja muude kui seadusandlike meetmete koondamiseks, et kõrvaldada kindlakstehtud innovatsioonitõkked ja leida neile lahendusi Euroopa innovatsioonimääruses.

Seejärel korraldas komisjon käesoleva ettepaneku ettevalmistamise käigus spetsiaalse tagasisidekorje ja avaliku konsultatsiooni, et saada tagasisidet konkreetsete küsimuste kohta ja teha kindlaks võimalikud lahendused nende õiguslike tõkete korral, mis olid ELi idu- ja kasvufirmade strateegias juba kindlaks tehtud. Selle tagasisidekorje ja avaliku konsultatsiooni kutsed avaldati 8. juulil 2025 ja need kestsid 3. oktoobrini 2025. Nende käigus koguti teavet paljudelt sidusrühmadelt, sealhulgas ettevõtjatelt, ettevõtjate ühendustelt, teadusasutustelt, avaliku sektori asutustelt ja üksikisikutelt. Tagasisidekorjele saadi kokku 336 vastust, sealhulgas 193 seisukohavõttu. Avaliku konsultatsiooni käigus saadi 202 vastust, mida täiendasid 54 lisatud dokumenti.

Euroopa innovatsioonimäärust käsitleva avaliku konsultatsiooni vastused olid sidusrühmade vahel ühtlaselt jaotunud. Äriühingutelt ja ettevõtjatelt saadi 27 % vastustest (55 vastust), neile järgnesid ettevõtjate ühendused (23 %, 47 vastust) ning akadeemilised ja teadusasutused (16 %, 33 vastust). Vastuseid saadi ka ELi kodanikelt (8 %, 17 vastust), valitsusvälistelt organisatsioonidelt (8 %, 17 vastust), avaliku sektori asutustelt (4 %, 8 vastust), ametiühingutelt (2 %, 4 vastust), kolmandate riikide kodanikelt (1 %, 3 vastust) ja muudelt sidusrühmadelt (9 %, 18 vastust). Osalevatest ettevõtjatest moodustasid suurima rühma (1–9 töötajaga) mikroettevõtjad (33 %, 18 vastust), kellele järgnesid suurettevõtjad (29 %, 16 vastust), väikeettevõtjad (20 %, 11 vastust) ja keskmise suurusega ettevõtjad (18 %, 10 vastust).

Avaliku konsultatsiooni tulemused ja selle kokkuvõttev aruanne Euroopa innovatsioonimääruse kohta avaldati 4. detsembril 2025 ning on kättesaadavad veebis[6].

Peale selle korraldati 2025. aasta oktoobrist novembrini Euroopa innovatsioonimääruse kohta sihtkonsultatsioon, et toetada kavandatud meetmete eeldatavate kulude ja tulude hindamist. Konsultatsiooni käigus viidi läbi kokku 18 poolstruktureeritud küsitlust valitud sidusrühmadega eespool nimetatud sektoritest, saadi 55 vastust veebiküsitlusele ning töötas

[6] Avaliku konsultatsiooni tulemused ja kokkuvõttev aruanne, 4. detsember 2025, https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/14593-European-Innovation-Act/public-consultation_et.

kolm teemarühma, kes 24., 26. ja 27. novembril 2025 said kokku veebi kaudu. Teemarühmade peamine eesmärk oli kontrollida kulude-tulude analüüsi tulemusi.

Lõpuks korraldati Euroopa Innovatsiooninõukogu foorumil osalevate liikmesriikide ja programmiga „Euroopa horisont“ assotsieerunud riikide teadus- ja innovatsioonipoliitika ja -programmide eest vastutavate esindajatega sihtkonsultatsioon Euroopa innovatsioonimääruse teemal. Euroopa Innovatsiooninõukogu foorumi liikmed võtsid 2025. aasta novembris vastu ühise seisukoha ja soovide loetelu Euroopa innovatsioonimääruse kohta[7].

Nende eri voorude ja konsultatsiooniliikide käigus koguti kokku 1210 vastust, mis olid abiks käesoleva Euroopa innovatsioonimääruse ettepaneku koostamisel. Üldiselt väljendasid sidusrühmad laialdast toetust ELi meetmetele, mille eesmärk on kõrvaldada kindlakstehtud innovatsioonitõkked. Enamik vastanutest kinnitas, et kindlakstehtud probleemid on olemas ja Euroopa innovatsioonimääruse jaoks kavandatud meetmed, mille eesmärk on parandada uuenduslike lahenduste väljatöötamist, katsetamist ja ulatuslikumat kasutuselevõtmist kogu ühtsel turul, on asjakohased.

3.2. Eksperdiarvamuste kogumine ja kasutamine

Käesoleva ettepaneku koostamisel tugineti ulatuslikule tõendusbaasile, sealhulgas analüütilisele tööle, kirjandusülevaatele, sidusrühmade esitatud teabele ja spetsialistide nõuannetele.

Komisjon viis läbi dokumentide analüüsi ja vaatas läbi asjakohase akadeemilise kirjanduse, poliitikaaruanded ja andmeallikad, et toetada probleemide ja poliitikavariantide analüüsi. See hõlmas muu hulgas Eurostati andmeid, Euroopa innovatsioonitegevuse tulemustabelit, ühenduse innovatsiooniuuringut, riiklike poliitikaraamistike ja innovatiivse lahenduse hangetesse tehtavate investeeringute Euroopa võrdlusuuringut ning Maailma Intellektuaalse Omandi Organisatsiooni andmeid, samuti rahvusvaheliste organisatsioonide, näiteks OECD ja Euroopa Patendiameti aruandeid ning eelretsenseeritud akadeemilist kirjandust.

Kasutati ka EIC foorumi töörühmade ja ekspertide esitatud teavet, sealhulgas komisjoni määratud 33 riigi eksperdirühma aruannet,[8] milles esitati ELi ja Euroopa Innovatsiooninõukogu foorumi liikmesriikidele soovitused selle kohta, kuidas ületada õiguslikke tõkkeid, mis takistavad innovatiivse lahenduse hangete, sealhulgas teadus- ja arendusteenuste hangete laiemat rakendamist liidus võrreldes teiste maailma juhtivate majandusriikidega.

Väline töövõtja toetas komisjoni dokumentide täiendaval analüüsimisel, avaliku konsultatsiooni ja sihtkonsultatsioonide tulemuste analüüsimisel, teemarühmade ja sidusrühmade küsitluste korraldamisel ning kavandatavate meetmete kulude-tulude analüüsimisel.

Komisjoni Teadusuuringute Ühiskeskus pakkus täiendavat analüütilist tuge, sealhulgas analüüsides tagasisidekorjet ja tehes makromajandusliku analüüsimudeli, et hinnata algatuse võimalikku mõju.

3.3. Mõjuhinnang

Kooskõlas parema õigusloome suunistega on käesoleva seadusandliku ettepaneku toetuseks koostatud mõjuhinnang, milles ülemaailmse konkurentsivõime üha suuremat probleemi arvesse võttes analüüsitakse vajadust kiirendada uuenduslike lahenduste

[7] Position paper and wishlist for the European Innovation Act, EIC Forum, november 2025, https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/b690e2af-d0bd-11f0-8da2-01aa75ed71a1/language-en.

[8] Independent expert report „Overcoming legal barriers for the uptake of innovation procurement in the EU“, mai 2026, https://data.europa.eu/doi/10.2777/4586624.

turuleviimist ja kasutuselevõttu ning luua innovaatilistele ettevõtjatele innovatsiooni soodustavad võrdsed tingimused, et nad saaksid laieneda kogu ELi ühtsel turul. Mõjuhinnangus tehakse kindlaks poliitikavariandid probleemide algpõhjustega tegelemiseks ja hinnatakse nende tõenäolist mõju. See töötati välja tihedas koostöös komisjoni talitustevahelise juhtrühmaga Euroopa innovatsioonimääruse teemal.

Mõjuhinnangu kavand esitati õiguskontrollikomiteele (edaspidi „komitee“) 23. detsembril 2025. 28. jaanuaril 2026 toimus kohtumine komiteega, mille järel esitati negatiivne arvamus. Pärast sisulist läbivaatamist komitee märkuste arvessevõtmiseks esitati mõjuhinnang 20. veebruaril 2026 uuesti. Teises esildises märkis komitee, et tehtud on suuri edusamme, eelkõige seoses kavandatavate meetmete väiksema ulatusega, algatuse tausta ja mahu selgitamisega ning aruande üldise esitusviisiga. Mõnede sisuliste märkuste kohta, eelkõige seoses sellega, et vältida kattumist ELi riigihankedirektiivide eelseisva läbivaatamisega, oli endiselt raske seisukohta võtta, kuna avalik konsultatsioon nende direktiivide läbivaatamise üle ei olnud veel lõppenud ning kavandatavad meetmed ja nende direktiivide läbivaatamise mõjuhinnang ei olnud sel ajal veel kättesaadavad. Seepärast jäi komitee 27. veebruaril 2026 negatiivse arvamuse juurde ja määras kindlaks kolm peamist valdkonda, mida tuleb Euroopa innovatsioonimääruse mõju hindamise aruandes veelgi parandada. Need on järgmised.

(1) **Tagada Euroopa innovatsioonimääruse riigihankemeetmete suurem ühtsus** ELi riigihankedirektiivide eelseisva läbivaatamisega ning hinnata täiendavalt hankemeetmete proportsionaalsust ja subsidiaarsust, eelkõige seoses innovatiivse lahenduse hangete kohustuslike eesmärkidega ja riigihangete kasutamisega väiksemate rahaliste piirmäärade korral, kui on ELi raamistikuga ette nähtud.

(1) **Tagada täielikum mõjuanalüüs**, hinnates Euroopa innovatsioonimääruse meetmeid laiemalt, mitte ainult innovaatiliste ettevõtjate hinnangulise arvu alusel, sest kavandatavad meetmed ei ole õiguslikult piiratud konkreetse ettevõtjate kategooriaga. Samuti peetakse vajalikuks tegelda innovaatiliste ettevõtjate õigusliku määratlusega, mida Euroopa innovatsioonimääruses ei ole.

(2) **Anda põhjalikum hinnang** Euroopa innovatsioonimääruse mõne meetme **kulude ja tulude** kohta, pöörates eriti tähelepanu järgmisele:

- hinnata täpsemalt innovatiivse lahenduse hangete kohustuslike eesmärkidega seotud majanduslikke kulusid ja ELi eelistamist riigihangetes;
- hinnata ohtu, et regulatiivliivakastide liiga kitsad määratlused ja põhimõtted võivad välja jätta potentsiaalselt kasulikke katsetusvõimalusi.

Pärast komitee teist negatiivset arvamust vaadati mõjuhinnang tuvastatud puuduste kõrvaldamiseks veel kord põhjalikult läbi. Põhjalikuma analüüsi käigus võeti eespool nimetatud punkte täielikult arvesse ja vajaduse korral kohandati ettepaneku kohaldamisala. Eelkõige käsitleti komitee märkusi järgmiselt.

- **Innovatsiooni soodustavate hankemenetluste ja ELi eelistamise hankemeetmeid kitsendati, et keskenduda üksnes avaliku sektori hankijate korraldatavatele teadus- ja arendusteenuste hangetele.** Innovatsiooni soodustavad hankemeetodid, mida kasutatakse muude riigihankevormide korral laiemalt, jäeti Euroopa innovatsioonimääruse kohaldamisalast välja. Peale selle kehtestati ELi rahaline piirmäär 216 000 eurot (vastab ELi rahalisele piirmäärale, mida kasutatakse peamises riigihangete direktiivis keskvalitsusest madalama tasandi ametiasutuste puhul), millega tagatakse proportsionaalsuse ja subsidiaarsuse põhimõtte järgimine.

- **Liikmesriikide kohustuslik eesmärk suurendada üldisi kulutusi innovatiivse lahenduse hangetele** jäeti Euroopa innovatsioonimääruse kohaldamisalast välja.
- **Lisati innovaatiliste ettevõtjate, idu- ja kasvufirmade mõistete selgitus.** Mõjuhinnangus selgitatakse, et pärast innovaatiliste ettevõtjate, innovaatiliste idufirmade ja innovaatiliste kasvufirmade määratlusi käsitleva ELi soovituse vastuvõtmist ei sisalda Euroopa innovatsioonimääruse ettepanek enam neid määratlusi. Samas selgitatakse, et kooskõlas parema õigusloome suunistega ei hinnata kulusid ja tulusid kõigi õiguspäraselt rahastamiskõlblike üksuste põhjal, vaid selle elanikkonna alusel, keda see majanduslikult mõjutab (eelkõige innovaatilised ettevõtjad). Selles täpsustati erinevust õiguspäraselt kõlblike ja majanduslikult mõjutatud ettevõtjate vahel ning selgitati põhjalikumalt, kuidas mõjutatud üksuste arvu hinnati.
- **Lisati kvantitatiivsed hinnangud.** Mõjuhinnangus esitati täiendav kulude-tulude analüüs, kus kõigi meetmete korral võeti arvesse nii standardkulude mudelit kui ka kulude ja tulude elastsuspõhiseid kvantitatiivseid hinnanguid. Eelkõige lisati hankemeetmete majandusriskiga seotud kulud, täpsustati intellektuaalomandi väärtuse määramise hinnanguid ja lisati eraldi jaotised, milles selgitatakse üksikasjalikumalt iga hinnangu aluseks olevaid eeldusi.
- **Regulatiivliivakastide määratlused ja põhimõtted jäeti** Euroopa innovatsioonimääruse **kohaldamisalast välja** ja viidi üle ettepanekusse võtta vastu nõukogu soovitus regulatiivsete katsekeskkondade kohta.

Õiguskontrollikomitee arvamused ning ka lõplik mõjuhinnang ja selle kommenteeritud kokkuvõte avaldatakse koos käesoleva ettepanekuga.

Komisjon tegi mõju hindamise üksikmeetmete tasandil, kaaludes iga meetme puhul alternatiivsete poliitikavariantidena kuni nelja varianti. See lähenemisviis võimaldas iga konkreetse probleemse valdkonna jaoks kindlaks teha kõige sobivama meetme.

Euroopa innovatsioonimääruse eelistatud poliitikavariant on esitatud koondpaketina, kuhu kuuluvad kõigi üheksa hinnatud meetme kõige toimivamad variandid. Iga meetme jaoks on valitud variant, mis toimivuse, tasuvuse, sidususe ja proportsionaalsuse poolest täidab eesmärke kõige paremini. Eelistatud poliitikavariant vastab seega pigem kõigi meetmete kõige tulemuslikumate elementide sidusale kombinatsioonile kui ühele ettemääratud poliitikapaketile.

Eelistatud poliitikavariant koosneb järgmistest meetmetest.

Esimene meede: Euroopa Liidu Intellektuaalomandi Ameti kaudu luuakse intellektuaalomandiga tagatava rahastamise pädevuskeskus ning töötatakse kogu liidu jaoks välja intellektuaalomandi väärtuse määramise raamistik ja veebipõhine kauplemiskoht. Eeldatakse, et see meede suurendab intellektuaalomandiõiguste üleandmist ja litsentsimist ning innovaatiliste ettevõtjate suutlikkust tõmmata ligi intellektuaalomandiga tagatavat rahastust. See tooks Euroopa Liidu Intellektuaalomandi Ametile kaasa hinnanguliselt 712 000 euro suurused halduskulud ja ligikaudu 2,5 miljoni euro suurused kohandamiskulud, mis kaetakse ameti omavahenditest ilma rahalise toetuseta liidu eelarvest. Samas peaks see meede aitama **ettevõtjatel halduskuludelt kokku hoida ligikaudu 35 miljonit eurot**. Hinnanguliselt tekitatakse meetmega **ettevõtjatele igal aastal 10,2 miljardi euro ulatuses täiendavat intellektuaalomandiga tagatavat riskikapitali ja deebetväärtust**.

Teine meede: teadus- ja arendusteenuste hangete ning teadus- ja arendusteenuste piiriüleste ühishangete jaoks kehtestatakse ühtlustatud kord. See meede peaks **asjaomastele avaliku**

sektori hankijatele andma kulude 1 miljardi euro suuruse kokkuhoiu aastas ja teenima **igal aastal täiendavalt 25,92 miljardit eurot kindlat kasumit.**

Kolmas meede: ELi eelistamisega seoses võetakse teadus- ja arendusteenuste hangetes kasutusele loobumisklauslid, millega võimaldatakse hankida hõlmamata tarnijatelt, kui hõlmatud tarnijatelt sobivat alternatiivi ei ole või kui hõlmatud ja hõlmamata tarnijate[9] vahel on ebaproportsionaalsed maksumuse erinevused. Eeldatakse, et see meede aitab eelkõige elutähtsa tehnoloogia ja strateegilise taristu puhul **suurendada ELi avatud strateegilist autonoomiat**, vähendades sõltuvusriske ja toetades ELi-põhiste tarneahelate arendamist. Hinnangute kohaselt **vähendavad** loobumisklauslid ka **ELi eelistamise negatiivset makromajanduslikku mõju**, mis arvatakse olevat ligikaudu 464 miljonit eurot.

Meetmete kombineerimisega tagatakse sidusus kogu innovatsioonitsükli ulatuses ja kõrvaldatakse nii pakkumise kui ka nõudlusega seotud tõkked. Parandades korraga raamtingimusi, juurdepääsu ressurssidele ja turulepääsu võimalusi, aitab eelistatud variant saavutada üksikute meetmete maksimaalse toimivuse ja tekitab kumulatiivse mõju, mis on üksikute meetmete mõjust suurem. Kokkuvõttes näitab makromajanduslik modelleerimine, milles sisendina kasutatakse eespool nimetatud kulusid ja tulusid, et ELi sisemajanduse koguprodukt suureneb võrreldes lähtestsenaariumiga (mille kohaselt Euroopa innovatsioonimäärust ei ole olemas) kümne aasta jooksul 0,25–0,42 %, mis vastab kümne aasta jooksul kogu ELis kuni 507 000 uue töökoha loomisele.

3.4. Õigusnormide toimivus ja lihtsustamine

Ettepanek on kooskõlas komisjoni lihtsustamiseesmärkidega. See, kui kogu liidus võetakse teadus- ja arendusteenuste hangete läbiviimiseks kasutusele rohkem ühtlustatud lähenemine ning tehakse Euroopa Liidu Intellektuaalomandi Ametile ülesandeks luua intellektuaalomandi väärtuse määramise ühine raamistik, kogu ELi hõlmav kauplemiskoht intellektuaalomandi turuleviimiseks ja intellektuaalomandiga tagatava rahastamise pädevuskeskus, vähendab kulude dubleerimist, teabe asümmeetriat ning innovaatiliste ettevõtjate otsingu- ja tehingukulusid.

Uute tegevuste lisandumise korral tugineb ettepanek olemasolevatele raamistikele ja protsessidele, mis aitab vähendada täiendavat halduskoormust.

Avaliku sektori asutused peaksid vajama vaid väheseid täiendavaid kohandamiskulusid (45 miljonit eurot), mis on tingitud suuremast koolitusvajadusest, et rakendada teadus- ja arendusteenuste hankemeetodeid ja ELi eelistamist. ELi avalikul sektoril tuleb eeldatavasti kanda kohandamiskulud (2,4 miljonit eurot), et töötada välja ELi intellektuaalomandi väärtuse määramise raamistik, luua intellektuaalomandikeskus ja sidemete loomise platvorm. Kuid neid täiendavaid halduskulusid tasakaalustab halduskulude märkimisväärne netokokkuhoid.

Ettevõtjatel ja avaliku sektori hankijatel ei peaks tekkima täiendavaid halduskulusid, sest kavandatava määrusega ei kehtestata neile täiendavaid kohustusi. Vastupidi, ettevõtjad peaksid saavutama halduskulude täiendava kokkuhoiu:

- 1 miljard eurot aastas avaliku sektori hankijate puhul, kes soovivad korraldada teadus- ja arendusteenuste hankeid, ning see tuleneb teadus- ja arendusteenuste hangete ühtlustatud raamistikust, sealhulgas teadus- ja arendusteenuste piiriüleste ühishangete jaoks;

[9] Hõlmatud tarnijad on siin tarnijad ELi liikmesriikidest ja kolmandatest riikidest, kes on sõlminud liiduga rahvusvahelised lepingud, ja kus liit on võtnud kohustuse avada nendele kolmandatele riikidele teadus- ja arendusteenuste hanked.

- 35 miljonit eurot aastas intellektuaalomandipõhiste varade suure osakaaluga ettevõtjate puhul tänu ühtlustatumale lähenemisele intellektuaalomandi väärtuse määramisele ning intellektuaalomandi lihtsamale litsentsimisele ja üleandmisele intellektuaalomandi kauplemiskoha kaudu.

Kokkuvõttes peaks eelistatud poliitikavariant alates esimesest aastast tagama nii avaliku sektori kui ka erasektori sidusrühmade iga-aastase kulude netokokkuhoiu (haldus- ja kohandamiskulud kokku) ligikaudu 1,1 miljardit eurot võrreldes lähtestsenaariumiga. Netokokkuhoid peaks järgmistel aastatel veelgi suurenema, sest ühekordsed kohandamiskulud vähenevad järk-järgult ja alles jäävad vaid korduvad halduskulud.

4. PÕHIÕIGUSED

Kavandatav määrus põhineb mittediskrimineerival lähenemisviisil ning edendab läbipaistvust ja võrdset kohtlemist. Eeldatavasti ei mõjuta see märkimisväärselt liidu aluslepingutega ja põhiõiguste hartaga kaitstud põhiõigusi.

5. MÕJU EELARVELE

Hinnang alates 2028. aastast kuludele ja personalile avalduva mõju kohta on lisatud näitlikustamise eesmärgil ja see ei mõjuta järgmist mitmeaastast finantsraamistikku. Rahastamisallikas ja liidu rahaliste kohustuste ulatus 2027. aasta järgsel perioodil sõltuvad mitmeaastase finantsraamistiku 2028–2034 üle peetavate institutsioonidevaheliste läbirääkimiste tulemustest ning seejärel määratakse need kindlaks iga-aastases eelarvemenetluses. Kõik assigneeringud ja töötajate arv alates 2028. aastast on soovituslikud. Ettepanekul on mõju komisjoni eelarvele. Täpsemalt on selle elluviimiseks vaja ligikaudu 3 täistööajaga töötajat aastas. Eelarvet mõjutab peamiselt see töö, mis on ette nähtud määruse rakendamise toetamiseks ja järelevalveks, sealhulgas määrusega ette nähtud delegeeritud õigusaktide ja rakendusaktide ettevalmistamises. Personali ja muude halduskuludega seotud eelarvemõju vajadused kaetakse assigneeringutest, mille asjaomane peadirektoraat on kõnealuse meetme haldamiseks juba andnud, ja/või peadirektoraadi sees ümberpaigutatud assigneeringutest, mida vajaduse korral võidakse täiendada nendest lisaassigneeringutest, mis haldavale peadirektoraadile eraldatakse iga-aastase vahendite eraldamise menetluse käigus, arvestades eelarvepiirangutega.

6. MUU TEAVE

- **Rakenduskavad ning järelevalve, hindamise ja aruandluse kord**

Ei kohaldata

- **Ettepaneku sätete üksikasjalik selgitus**

Ettepanekus on kolm peatükki. See on üles ehitatud järgmiselt.

1. peatükk sisaldab üldsätteid, millega määratakse kindlaks kavandatava määruse reguleerimisese ja kohaldamisala, ning kavandatavas määruses kasutatavaid mõisteid. Selles täpsustatakse, et määruse 1. peatükki kohaldatakse üksnes teadus- ja arendusteenuste hangetele, mis ei kuulu direktiivi (EL) 2014/23, direktiivi (EL) 2014/24 ja direktiivi (EL) 2014/25 kohaldamisalasse, ning et määruse 3. peatükki kohaldatakse üksnes Euroopa Liidu Intellektuaalomandi Ameti suhtes.

2. peatükis määratakse kindlaks teadus- ja arendusteenuste hankemenetluse rakendamise, sealhulgas teadus- ja arendusteenuste ühishankemenetluse suhtes kohaldatavad ühised normid.

3. peatükis määratakse kindlaks ülesanded, mis käesoleva määrusega antakse Euroopa Liidu Intellektuaalomandi Ametile, et töötada välja intellektuaalomandi väärtuse määramise ühine raamistik, luua kogu ELi hõlmav kauplemiskoht intellektuaalomandi turuleviimiseks ja pädevuskeskus, mis aitab innovaatilistel ettevõtjatel pääseda ligi intellektuaalomandiga tagatavale rahastusele.

2026/0264 (COD)

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS,

millega kehtestatakse meetmete raamistik liidu innovatsiooniökosüsteemi tugevdamiseks ja muudetakse määrust (EL) 2017/1001 (Euroopa innovatsioonimäärus)

(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artiklit 114,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust[(1)],

võttes arvesse Regioonide Komitee arvamust[(2)],

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt

ning arvestades järgmist:

(1) Endiselt püsivad suured tõkked, mis liidus takistavad uuenduslike lahenduste turulepääsu ja innovaatiliste ettevõtjate laienemist. Innovaatilistel ettevõtjatel puuduvad võimalused viia uuenduslikke ideid kogu liitu hõlmavale riigihanketurule, kuna teadus- ja arendusteenuste hankimiseks puudub ühine õigusraamistik ning intellektuaalomandiga tagatava rahastamise siseturg ei ole piisavalt arenenud. Liikmesriikide meetmed, mille eesmärk on kõrvaldada need piiriülesed komplekssed tõkked, on killustatud ja võivad kahjustada siseturu toimimist. Selline killustatus takistab liidu piiriülest kaubandust ja moonutab siseturgu. Seepärast on vaja kehtestada ühtlustatud meetmed, et tagada siseturu nõuetekohane toimimine.

(2) Euroopa Kontrollikoda[10] on palunud komisjonil liidu riigihangete valdkonnas tegelda vähese konkurentsi probleemiga. Võttes arvesse liidu majanduse üha suuremat digitaliseerimist ja avaliku sektori hankijate kasvavat nõudlust liidus loodud uuenduslike lahenduste järele, on suurenenud ettevõtjate huvi piiriüleselt osaleda teiste liikmesriikide avaliku sektori hankijate korraldatavates teadus- ja arendusteenuste hangetes. Kui Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiividega 2014/23/EL,[11]

(1) [(1)]ELT C [...], [...], lk [...].

(2) [(2)]ELT C [...], [...], lk [...].

10 Eriaruanne 28/2023„Riigihanked ELis“, Euroopa Kontrollikoda, detsember 2023, https://www.eca.europa.eu/ECAPublications/SR-2023-28/SR-2023-28_ET.pdf.

11 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. veebruari 2014. aasta direktiiv 2014/23/EL kontsessioonilepingute sõlmimise kohta (ELT L 94, 28.3.2014, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2014/23/oj).

2014/24/EL[12] ja 2014/25/EL[13] ühtlustatakse nende kohaldamisalasse kuuluvate riigihangete menetlusi, siis nende kohaldamisalast välja jäävate hangete menetlusi reguleeritakse praegu peamiselt liikmesriikide ebaühtlaste õigusnormidega või ei kuulu need riikliku hankelepingute sõlmimise korra alla ja nende kohta kehtivad üksnes aluslepingute aluspõhimõtted, nagu neid on tõlgendanud Euroopa Liidu Kohus. See puudutab enamikku teadus- ja arendusteenuste hangetest, eriti neid, mis jäävad kõnealuste direktiivide kohaldamisalast välja, sest hangitud teadus- ja arendusteenustest tulenev kasu ei teki üksnes avaliku sektori hankijale tema enese tegevuses kasutamiseks, nagu see on kommertskasutusele eelnevate hangete puhul, või kuna avaliku sektori hankija ei tasu täielikult hangitud teadus- ja arendusteenuste eest[14]. Kuid ainuüksi nende põhimõtete kohaldamine ei taga avaliku sektori hankijatele piisavat õigusselgust, ei vähenda teadus- ja arendusteenuste hangete rakendamise piiriülest killustatust ega kõrvalda struktuurseid tõkkeid, mis takistavad avaliku sektori hankijatel teadus- ja arendusteenuste piiriülestes ühishangetes osalemist. Seetõttu tuleks teatavat maksumust ületavate teadus- ja arendusteenuste hangete puhul võtta vastu ühised normid, et tagada nende põhimõtete järgimine praktikas, mis omakorda tagab siseturu nõuetekohase toimimise.

(3) Teadus- ja arendusteenuste hankemenetluste puhul, mille suhtes ei kohaldata direktiivi 2014/23/EL artiklit 25, direktiivi 2014/24/EL artiklit 14 ega direktiivi 2014/25/EL artiklit 32, tuleks avaliku sektori hankijaid kohustada kohaldama käesolevat määrust. Kaitsealaste riigihangete eripära tõttu on teadus- ja arendusteenuste hanked selles valdkonnas eriti tundlikud, mistõttu on sageli vaja rakendada väga suurt konfidentsiaalsust ja suuremat paindlikkust liikmesriikide jaoks. Seepärast ei tohiks avaliku sektori hankijatelt nõuda käesoleva määruse kohaldamist teadus- ja arendusteenuste hangete suhtes, mis kuuluvad Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis 2009/81/EÜ[15] sätestatud teadus- ja arendusteenuste hangete erandite alla.

(4) Teadus- ja arendusteenuste hankemenetluste digitaliseerimine on siseturu nõuetekohaseks toimimiseks esmatähtis, kuna see võib märkimisväärselt vähendada halduskoormust ning suurendada tulemuslikkust ja läbipaistvust. Seega tuleks kõik käesoleva määruse kohaldamisalasse kuuluvad teadus- ja arendusteenuste hankemenetlused võimaluse korral läbi viia Euroopa ettevõtluskukrute või muude elektrooniliste vahendite kaudu, mis on Euroopa ettevõtluskukrutega koostalitlusvõimelised.

(5) Selleks et teadus- ja arendusteenuste hangetes parandada juurdepääsu ärivõimalustele ning suurendada konkurentsi teadus- ja arendusteenuste hankelepingute sõlmimiseks, tuleks veelgi hõlbustada ettevõtjate gruppide osalemist. See on eriti oluline VKEde,

---

12 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. veebruari 2014. aasta direktiiv 2014/24/EL riigihangete kohta ja direktiivi 2004/18/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (ELT L 94, 28.3.2014, lk 65, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2014/24/oj).

13 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. veebruari 2014. aasta direktiiv 2014/25/EL, milles käsitletakse vee-, energeetika-, transpordi- ja postiteenuste sektoris tegutsevate üksuste riigihankeid ja millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2004/17/EÜ (ELT L 94, 28.3.2014, lk 243, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2014/25/oj).

14 Direktiivi 2014/23/EL artikli 25, direktiivi 2014/24/EL artikli 14 ja direktiivi 2014/25/EL artikli 32 alusel kohaldatakse neid direktiive teadus- ja arendusteenuste hangetele vaid juhul, kui kasu tekib üksnes avaliku sektori hankijale tema enese tegevuses kasutamiseks ja osutatud teenuse eest tasub täielikult avaliku sektori hankija.

15 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuli 2009. aasta direktiiv 2009/81/EÜ, millega kooskõlastatakse teatavate kaitse- ja julgeolekuvaldkonnas ostjate poolt sõlmitavate tööde, toodete ja teenuste riigihankelepingute sõlmimise kord ja muudetakse direktiive 2004/17/EÜ ja 2004/18/EÜ (EMPs kohaldatav tekst) (ELT L 216, 20.8.2009, lk 76–136, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2009/81/oj).

innovaatiliste idufirmade ja innovaatiliste kasvufirmade jaoks, kellel on sageli raskusi suurematele teadus- ja arendusteenuste hankevõimalustele ligi pääsemisel. Seepärast tuleks selgitada ja lihtsustada korda, mis reguleerib ettevõtjate gruppide osalemist ja ühendatud suutlikkuse kasutamist, ning tagada, et kehtestatakse üksnes nõuded, mis on vajalikud teadus- ja arendusteenuste hankelepingu nõuetekohaseks täitmiseks.

(6) Teadus- ja arendusteenuste hankelepingu osade alltöövõtud on endiselt praktiline ja võimas ettevõtjatevahelise koostöö vahend. Käesoleva määruse alltöövõttu käsitlevad normid peaksid säilitama lepinguvabaduse ning lihtsustama juurdepääsu VKEde, innovaatiliste idufirmade ja innovaatiliste kasvufirmade jaoks, mis võimaldab neil tõhusalt osaleda teadus- ja arendusteenuste hangetes ja nendega seotud tarneahelates. Teadus- ja arendusteenuste kogu hankelepingu täitmine alltöövõtu korras ei tohiks siiski olla käesoleva määruse alusel lubatud, eelkõige alltöövõtu väärkasutamise vältimiseks, eriti sektorites, mis võivad kulusurve ja keerukate alltöövõtuahelate tõttu olla tööalase ärakasutamise suhtes haavatavamad. Kui konkreetne esitatud teave, komponent või teenus, mis on avalikes huvides teadus- ja arendustegevuseks oluline, on kättesaadav üksnes ettevõtjalt, kelle asukohariigil ei ole ligipääsu teadus- ja arendusteenuste hankele, peaks avaliku sektori hankijal olema võimalik selle esitatud teabe, komponendi või teenuse kasutamist lubada, sealhulgas alltöövõtu puhul.

(7) Kui turgu ei analüüsita, siis riskivad avaliku sektori hankijad teadus- ja arendusteenuste hankemenetluse algatamisega selliste hanketingimuste alusel, mis piisaval määral ei vasta turuosaliste tegelikule suutlikkusele, annavad eelise väljakujunenud lahendustele või ei paku piisavalt võimalusi uuenduslikeks lahendusteks. Seepärast tuleks kehtestada ühised normid, millega tagatakse selliste menetluste ettevalmistamisel esialgsete turu-uuringute tegemine läbipaistval ja üldsusele kättesaadaval viisil.

(8) Läbirääkimised (ja võimalus pidada läbirääkimisi etapikaupa) võivad avaliku sektori hankijatel aidata parandada hangitavate teadus- ja arendusteenuste ja nende kavandatud tulemuste kvaliteeti ja tulemuslikkust ning suurendada nende koguväärtust, eriti kui valdkond nõuab hankedokumentide kohandamist vastavalt tegevus- ja innovatsioonivajadustele või muude strateegiliste kaalutluste tasakaalustamist. Sellist valikulist paindlikkust tuleks võimaldada avaliku sektori hankijatele, mis laseb neil otsustada selle üle, kas jätta hankedokumentide teatavad elemendid, sealhulgas maksegraafik või vaidluste lahendamise mehhanism, läbiräägitavaks, mis teeb VKEde osalemise riigihangetes oluliselt vähem koormavaks.

(9) Kooskõlas riigihankeid käsitleva rahvusvahelise ja ELi õigusraamistikuga võivad teadus- ja arendusteenuste hanked, sealhulgas kommertskasutusele eelnevad hanked, hõlmata piiratud koguse prototüüpide või esimeste toodete, teenuste või tööde tootmist ja tarnimist, et võtta arvesse kohapealse katsetamise tulemusi ja tõendada, et toode, teenus või töö sobib masstootmiseks või -tarnimiseks vastuvõetavate kvaliteedistandardite kohaselt, ning avaliku sektori hankijad võivad saada omandiõiguse sellele piiratud kogusele prototüüpidele või esimestele toodetele, teenustele või töödele, mis töötati välja avaliku sektori hankija taotlusel selle konkreetse teadus- ja arendusteenuste hankelepingu raames ja selle jaoks. Teadus- ja arendusteenuste hanke käigus ei saa avaliku sektori hankijad omandiõigust prototüüpidele, esimestele toodetele, teenustele või töödele, mis ei ole välja töötatud nende endi tellimusel või mis on välja töötatud muude lepingute raames. Selleks et tagada ettevõtjate jaoks läbipaistvus, tuleb ühiste normidega ette näha, et avaliku sektori hankijad täpsustaksid teadus- ja arendusteenuste hanke dokumentides, kas

sellega on ette nähtud võimalus saada nende piiratud hulga väljatöötatud prototüüpide või esimeste toodete, teenuste või tööde omandiõigus.

(10) Teatavate toodete, teenuste või tööde puhul, mis tuleb hankida pärast teadus- ja arendusteenuste hanget, mille eesmärk on kaitsta liidu või selle liikmesriikide julgeoleku või avaliku turvalisuse huve (sealhulgas vältida elutähtsa tehnoloogia nappust), peaks avaliku sektori hankijatel teadus- ja arendusteenuste hanget alustades olema võimalik tagada, et nad saavad teadus- ja arendusteenuste hankest tulenevaid tooteid, teenuseid või töid eraldi hankemenetlusega vajalikus koguses osta. Seepärast peaksid ühissätted võimaldama avaliku sektori hankijatel lisada teadus- ja arendusteenuste hankelepingutesse tingimusi, mis annavad neile eelisõiguse selliste toodete, teenuste või tööde eelnevalt kindlaksmääratud mahus või väärtuses ostmisel, enne kui neid pakutakse teistele võimalikele ostjatele. Ostueelisõiguse lisamine teadus- ja arendusteenuste hankelepingutesse ei anna avaliku sektori hankijatele õigust eelistada nende toodete, teenuste või tööde hilisemal ostmisel teadus- ja arendusteenuste hankes osalenud töövõtjaid. Kõik sellised ostud tuleb teha kohaldatava liidu hankelepingute sõlmimise korra järgi.

(11) Nagu on selgitatud Euroopa Kohtu praktikas, ei laiene liidu riigihankeõigusest tulenevad õigused ettevõtjatele, kes on pärit kolmandatest riikidest, kellega liit ei ole sõlminud kaubanduslepinguid oma riigihanketuru avamiseks. Selle kohtupraktika tulemuslikuks kohaldamiseks ja liidu strateegilise autonoomia tugevdamiseks tuleks vastu võtta ühissätted, millega antakse juurdepääs teadus- ja arendusteenuste hangetele üldiselt ainult ettevõtjatele, kes on pärit kolmandatest riikidest, kellega liit on sõlminud kaubanduslepingud, millega avatakse teadus- ja arendusteenuste hangete turg. Kui see tooks kaasa pakkumuste puudumise või ebaproportsionaalsed kulud, peaks avaliku sektori hankijatel olema lubatud avada teadus- ja arendusteenuste hange ka ettevõtjatele, kes on pärit kolmandatest riikidest, kellega liit on sõlminud rahvusvahelised lepingud, millega avatakse tema riigihanketurg, aga ei kohusta avama teadus- ja arendusteenuste hangete turgu. Kui kandidaatriigid on sõlminud liiduga lepingu, millega nähakse ette juurdepääs riigihangetele, tuleks nendest riikidest pärit ettevõtjaid käsitada kui käesoleva määruse artikli 11 lõike 4 kohaldamisalasse kuuluvaid ettevõtjaid, järgides asjaomases lepingus sätestatud tingimusi. See lähenemisviis kajastab laienemise perspektiivi ja kandidaatriikide järkjärgulist integreerimist liidu siseturuga ning selle eesmärk on toetada tihedamat majandusintegratsiooni, soodustada õigusnormide ühtlustamist ning tugevdada liidu normide ja standardite kohaldamist liidu vahetus naabruses. Kui see on põhjendatud liidu või selle liikmesriikide julgeoleku ja avaliku turvalisuse huvidega, peaks avaliku sektori hankijatel olema võimalik veelgi piirata juurdepääsu teadus- ja arendusteenuste hangetele üksnes nende ettevõtjatega, kes on pärit liikmesriikidest ja kes ei ole kolmanda riigi kontrolli all. Kui liit toetab teadus- ja arendusteenuste hankemenetlust liidu programmide ja vahendite, sealhulgas katseprojektide või ettevalmistavate meetmete raames, tuleks selgitada, et avaliku sektori hankijad peavad tagama, et liidu toetusega seotud tingimused oleks täidetud ka juhul, kui need tingimused käesoleva määruse alusel kehtestatud korda täiendavad või neist kõrvale kalduvad.

(12) Selleks et tagada rahvusvahelise hõlmatuse tulemuslik ja järjepidev kohaldamine ning teadus- ja arendusteenuste hankeid reguleerivate normide kasutamine kõigis teadus- ja arendusteenuste hankemenetlustes, on vaja selget ja ühtset korda päritolu kindlakstegemiseks. Seepärast tuleks käesolevas määruses kindlaks määrata päritolureeglid, et saaks rakendada käesolevas määruses teadus- ja arendusteenuste hankemenetluses osalemise kohta esitatud korda.

(13) Ettevõtjad, kes on liidu õigusaktides määratletud rasketes kuritegudes lõpliku kohtuotsusega süüdi mõistetud, tuleks teadus- ja arendusteenuste hankemenetlustest kõrvale jätta. Kui kohustuslike kõrvalejätmise aluste puhul ei tohiks eneserehabilitatsioonimeetmed olla lubatud, siis valikuliste kõrvalejätmise aluste puhul, mis on seotud ettevõtjate usaldusväärsusega, peaksid need ettevõtjad suutma oma usaldusväärsust eneserehabilitatsioonimeetmetega tõendada. Sellega seoses tuleks nõuetekohaselt arvesse võtta igasugust koostööd uurimisasutustega, kelle eesmärk on selgitada asjakohaseid fakte ja asjaolusid. Liikmesriigid ei tohiks lisada muid kõrvalejätmise aluseid, mis põhinevad kriteeriumidel, mis on seotud pakkuja ametialase olukorraga: see ei tohiks siiski liikmesriikidel takistada muude kõrvalejätmise õiguspäraste aluste lisamist, näiteks nende, mille eesmärk on ennetada või käsitleda riiklikku julgeolekut ähvardavaid ohte.

(14) Selleks et tagada võrdsed võimalused kõigile ettevõtjatele kogu liidus, on vaja kehtestada ühised normid, millega nähakse ette, et avaliku sektori hankijad ei kasuta teadus- ja arendusteenuste hankemenetlustes selliseid kõrvalejätmise aluseid, kvalifitseerimiskriteeriume ega finantstagatise nõudeid, mis on teadus- ja arendusteenuste hankelepingu mahu ja laadiga võrreldes ebaproportsionaalsed. Kui kohustuslike kõrvalejätmise aluste kasutamine on vajalik, peaks kvalifitseerimiskriteeriumide ja finantstagatise nõuete kasutamine jääma vabatahtlikuks ning neid tuleks kasutada vaid vajaduse korral, et tagada teadus- ja arendusteenuste hanke head tulemused. Avaliku sektori hankijad ei tohiks nõuda eelnevat kogemust teadus- ja arendusteenuste hankelepingutega, välja arvatud juhul, kui see on rangelt põhjendatav asjaomaste teadus- ja arendusteenuste laadiga; samuti peaksid nad vältima ülemääraseid haldus- ja finantsnõudeid, mis võivad teadus- ja arendusteenuste hankevõimalustest tarbetult kõrvale jätta innovaatilised ettevõtjad. Kui on vaja minimaalse finantssuutlikkuse nõudeid, ei tohiks jätta kvalifitseerimata innovaatilisi idu- või kasvufirmasid, kellel ei ole varasemaid käibeandmeid või finantsaruandeid, kuid kes on tehniliselt ja rahaliselt elujõulised tänu muudele rahalistele vahenditele, nagu riskikapitaliinvesteeringud või väärtuslik intellektuaalomand. Kui on vaja finantstagatisi, tuleks neid innovaatiliste idu- ja kasvufirmade ning VKEde puhul vähendada ning kui need ei ole enam põhjendatud, peaksid avaliku sektori hankijad neid õigel ajal vähendama või need vabastama.

(15) Selle tagamiseks, et innovatsioon aitaks parandada avalike teenuste kvaliteeti ja tugevdada strateegilist autonoomiat, peaksid avaliku sektori hankijad teadus- ja arendusteenuste hangete puhul kasutama selliseid pakkumuste hindamise kriteeriume ja lepingu täitmise järelevalve kriteeriume, mis põhinevad pakkumuse kvaliteedil ja innovatsioonimõjul, mitte üksnes maksumusel. Seepärast tuleks kehtestada ühised normid selle kohta, kuidas sellised kriteeriumid tuleks sõnastada, et võtta arvesse pakkumuse lisaväärtust siseturu jaoks. Teadus- ja arendusteenuste hankelepingud tuleks sõlmida parima hinna ja kvaliteedi suhte meetodi alusel. Seepärast tuleks käesolevas määruses sätestada, et pakkumuste hindamise etapis on kvaliteedikriteeriumide osakaal vähemalt 50 % ja innovatsiooniga seotud hindamiskriteeriumide osakaal vähemalt 15 %.

(16) Liiga üksikasjalikud nõuded vähendavad sageli asjatult ettevõtjate osalemist ja võivad takistada innovatsiooni. Konkurentsi hõlbustamiseks teadus- ja arendusteenuste hanketurgudel tuleks teadus- ja arendusteenuste hanke esemeks olevate teadus- ja arendusteenuste tingimused üldjuhul koostada nii, et teostusnõuetele eelistatakse funktsionaalsusnõudeid ja vajaduse korral tulemusnõudeid. See võib hõlmata selle kindlaksmääramist, kas testimisel peaks olema vähemalt kas koormus- või stressitest

või mõlemad või mitte kumbki. See võib hõlmata ka seda, millised peavad olema katsete kavandatud tulemused, näiteks milline peab olema katsete käigus saadavate katseandmete nõutav täpsusaste.

(17) Töövõtja võimalus jätta intellektuaalomandi omandiõigus endale aitab teadus- ja arendusteenuste hangetesse kaasata rohkem ja kvaliteetsemaid pakkumisi ning avaliku sektori hankijad hoiavad kokku intellektuaalomandi registreerimise, ülalpidamise ja kohtukuludelt. Samuti võimaldab see töövõtjatel oma teadus- ja arendustegevuse tulemusi turule viia ning müüa arendatud tooteid ja teenuseid turule mastaabisäästuga. Kui avaliku sektori hankijad saavad asjakohased õigused, et kasutada teadus- ja arendustegevuse tulemusi enda ja oma teiste töövõtjate jaoks, peaks olema võimalik säilitada tegevusvabadus ja vältida tarnijatest sõltumist. Kui töövõtjad ei vii teadus- ja arendustegevuse tulemusi turule või kuritarvitavad neid avaliku huviga vastuolus, peaks avaliku sektori hankijatel olema võimalik töövõtjate teadus- ja arendustegevuse tulemusi litsentsida või üle anda, kuid seda tuleks teha üksnes kooskõlas kohaldatava riikliku ja liidu õigusega ning muude intellektuaalomandit käsitlevate rahvusvaheliste kohustustega, et töövõtjad ei jääks oma intellektuaalomandiõigustest põhjendamatult ilma. Seepärast tuleks kehtestada ühised normid, et soodustada teadus- ja arendusteenuste hangete tulemuste ja intellektuaalomandiõigustega seotud riskide ja kasu jagamist avaliku sektori hankijate ja töövõtjate vahel turutingimustel. Nõuetekohaselt põhjendatud ülekaaluka avaliku huvi korral peaks teadus- ja arendusteenuste hangete puhul, mis ei ole kommertskasutusele eelnevad hanked, olema võimalik teha erand riski ja kasu jagamisest turutingimustel, et võimaldada avaliku sektori hankijatel saada töövõtjate loodud intellektuaalomandi õigused.

(18) On tarvis selgitada teatavaid lepingu täitmisega seotud aspekte, mis on tihedalt seotud teadus- ja arendusteenuste hankemenetluse endaga, sealhulgas makseid, lepingute lõpetamist ja lepingute muutmist. Õigeaegsed maksed ja ettemaksete asjakohane kasutamine on olulised, et minimeerida negatiivset mõju likviidsusele ja kergendada ettevõtjate finantsjuhtimist. Tuleks sätestada kehtivate lepingute lõpetamise kohustus, et vältida aluslepingust tulenevate kohustuste või kõrvalejätmise aluste rikkumist. Lisaks sellele, et avaliku sektori hankijatel võimaldatakse teadus- ja arendusteenuste hankelepinguid jätkuvalt muuta olukordades, mis olid algusest peale ette nähtud, tuleks selgitada, kuidas saab teadus- ja arendusteenuste hankelepinguid muuta ettenägematutes tingimustes. Need sätted peaksid võimaldama paremat kohaldamist olukordades, kus muutmine on õigustatud uue teadus- ja arendusteenuste hankemenetluse algatamise asemel. Muudatuste maksumust võrreldes algse teadus- ja arendusteenuste hankelepinguga tuleks siiski käsitada üksnes eelneva avaldamise ja võimaliku väärkasutuse vastase võimaliku läbivaatamise piirmäärana.

(19) On vaja tagada õiguskindlus selle kohta, kuidas avaliku sektori hankijad saavad teadus- ja arendusteenuste hankelepingutes õigesti kasutada väärtuskavandamist, sest see toob avaliku sektori hankijatele kaasa märkimisväärse kulude kokkuhoiu ja kvaliteedi paranemise,[16] võimaldades paindlikkust teadus- ja arendusteenuste hankelepingute muutmisel, et võtta arvesse lepingu täitmise ajal tekkivaid uuenduslikke lahendusi. Seepärast tuleks kehtestada ühised normid, et aidata kasutada väärtuskavandamist teadus- ja arendusteenuste hangetes, eelkõige suure maksumusega teadus- ja arendusteenuste hankelepingute puhul, kus võimalik mõju kuludele või kvaliteedi parandamisele on kõige suurem.

[16] Independent expert report „Overcoming legal barriers for the uptake of innovation procurement in the EU“, mai 2026, https://data.europa.eu/doi/10.2777/4586624.

(20) Mitmelt tarnijalt hankimine teadus- ja arendusteenuste hangetes hõlbustab uute osalejate turule sisenemist ning võimaldab avaliku sektori hankijatel vähendada teadus- ja arendustegevuse kulusid ja selle kavandatud tulemusi, luues arendustegevuses konkurentsi („konkurentsipõhine arendustegevus“). Samuti aitab see avaliku sektori hankijatel säilitada konkurentsivõimelise tarneahela pärast teadus- ja arendusteenuste hankeid ning vähendada liigset sõltuvust üksikutest ettevõtjatest. Seepärast tuleks teadus- ja arendusteenuste hangete puhul kehtestada hulgihanke jaoks ühised normid. Nõuetekohaselt põhjendatud ülekaaluka avaliku huvi korral peaks teadus- ja arendusteenuste hangete puhul, mis ei ole kommertskasutusele eelnevad hanked, olema avaliku sektori hankijatel võimalik teha hulgihanke kasutamisest erand.

(21) Konkurentsipõhise etapiviisilise arendustegevuse korraldamine etappidena võimaldab ka avaliku sektori hankijatel vähendada töövõtjate arvu pärast iga teadus- ja arendustegevuse etappi, mis vähendab teadus- ja arendustegevuse ning investeerimisriske avaliku sektori hankijatele. Etapikaupa lähenemine võimaldab töövõtjatel vastavalt teadus- ja arendustegevuse järjestikuste etappide järjest suurematele ülesannetele ja lepingute suuremale mahule oma äritegevust laiendada ning see lihtsustab veelgi väiksemate ettevõtjate ja uute osalejate turule sisenemist. Etapikaupa lähenemine võib samuti aidata parandada toetust rakendusuuringutele ja tootearendusele, et kaotada püsiv lõhe teadusliku tipptaseme ja tööstusliku kasutuselevõtu vahel liidus. Seepärast tuleks teadus- ja arendusteenuste hangete puhul kehtestada konkurentsipõhise etapiviisilise arendustegevuse jaoks ühised normid. Nõuetekohaselt põhjendatud ülekaaluka avaliku huvi korral peaks teadus- ja arendusteenuste hangete puhul, mis ei ole kommertskasutusele eelnevad hanked, olema avaliku sektori hankijatel võimalik teha konkurentsipõhise etapiviisilise arendustegevuse kasutamisest erand.

(22) Kui konfidentsiaalse teavet ja isikuandmeid teadus- ja arendusteenuste hangetes piisavalt ei kaitsta, võib see kahjustada töövõtja äritegevuse kasvu, avalike teenuste ohutust ning teadus- ja arendustegevuses osalevate kolmandate isikute põhiõigusi. Seepärast ei tohiks ei avaliku sektori hankijad ega töövõtjad avalikustada neile teadus- ja arendusteenuste hanke raames esitatud konfidentsiaalset teavet. Füüsiliste isikute järjepideva ja kõrgetasemelise kaitse tagamiseks võivad avaliku sektori hankijad piirata ka teadus- ja arendusteenuste hangete käigus töödeldavate isikuandmete lokaliseerimist ja neile juurdepääsu kooskõlas isikuandmete väljapoole liitu edastamise piirangutega, mis on sätestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) 2016/679[17] ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis 2002/58/EÜ[18].

(23) Julgeoleku ja avaliku turvalisusega seotud kaalutlused võivad esile tulla paljudes teadus- ja arendusteenuste hankemenetlustes, sealhulgas ka mujal kui kaitsevaldkonnas ja tundlikes julgeolekuvaldkondades. Avaliku sektori hankijatele tuleks kehtestada ühised normid selliste riskide hindamiseks ja nendele lahenduste leidmiseks teadus- ja arendusteenuste hankemenetluste kavandamisel ja läbiviimisel ning lepingute täitmisel.

---

[17] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta määrus (EL) 2016/679 füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (isikuandmete kaitse üldmäärus) (ELT L 119, 4.5.2016, lk 1–88, https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2016/679/oj).

[18] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. juuli 2002. aasta direktiiv 2002/58/EÜ, milles käsitletakse isikuandmete töötlemist ja eraelu puutumatuse kaitset elektroonilise side sektoris (eraelu puutumatust ja elektroonilist sidet käsitlev direktiiv) (EÜT L 201, 31.7.2002, lk 37, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2002/58/oj).

(24) Eri liikmesriikide avaliku sektori hankijad on üha enam huvitatud koostööst oma teadus- ja arendusteenuste hankemenetluste korraldamisel. Seepärast tuleks ühishangete jaoks kehtestada ühised normid, et ületada kesksete hankijate või ühishangete, sealhulgas piiriüheste ühishangete abiga tõkked, millega avaliku sektori hankijad praegu silmitsi seisavad, kuna liikmesriikide õigusnormid teadus- ja arendusteenuste hangete ühiseks korraldamiseks on ebaühtlased. Eri liikmesriikide avaliku sektori hankijad on üha enam huvitatud koostöö tegemisest liidu üksustega teadus- ja arendusteenuste hangete valdkonnas. Kuna paljud käesoleva määruse uued sätted on kasulikud ka liidu üksustele, kuid nende suhtes käesolevat määrust ei kohaldata, on ELi finantsmääruse eelseisvate läbivaatamiste eesmärk parandada sätteid, mis võimaldavad liidu institutsioonidel, organitel või asutustel korraldada teadus- ja arendusteenuste hankeid, sealhulgas kommertskasutusele eelnevaid hankeid, ise, koos teiste liidu üksustega või nende nimel ning koos liikmesriikide avaliku sektori hankijatega või nende nimel.

(25) Ettevõtjatel on raskusi intellektuaalomandipõhiste varade võimendamisega kasvu rahastamiseks, kuna immateriaalse vara, immateriaalse vara struktureeritud järelturgude ja intellektuaalomandiga tagatava rahastamise oskuste hindamiseks puuduvad ühtsed ja usaldusväärsed lähenemisviisid. Seepärast tuleks Euroopa Liidu Intellektuaalomandi Ametis (edaspidi „amet“) luua pädevuskeskus intellektuaalomandiga tagatava rahastamise ja turuleviimise toetamiseks, töötada välja vabatahtlik liidu raamistik intellektuaalomandiõiguste väärtuse määramiseks ja avalikustamiseks, luua kogu liitu hõlmav mitmekeelne digitaalne sidemete loomise platvorm[19] ja seda hallata, mis hõlbustab läbipaistvaid ja tõhusaid intellektuaalomanditehinguid investorite ja intellektuaalomandi omanike vahel, ning toetada rahandusasutusi intellektuaalomandipõhistele varadele kohandatud rahastamisvahendite kavandamisel ja rakendamisel, pakkudes nõustamist, kasutajatoe teenust ja oskuste arendamise programme. Pädevuskeskuse teenuste kasutamine peaks olema vabatahtlik. Pädevuskeskus peaks võimaluse korral kasutama Euroopa ettevõtluskukruid ja võimaldama ettevõtjatel suhelda täielikult digitaalselt, turvaliselt ja tõhusalt, kasutades Euroopa ettevõtluskukruid või alternatiivseid elektroonilisi vahendeid, mis vastavad käesoleva määruse nõuetele ja on koostalitlusvõimelised Euroopa ettevõtluskukrutega, võimaldades täielikult digitaalseid menetlusi.

(26) Ametil peaks kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2017/1001[20] artikliga 178 olema võimalik küsida tasu konkreetsete teenuste eest, mida osutatakse pädevuskeskuse kaudu konkreetsete kasutajate huvides. Sellised tasud peaksid olema läbipaistvad, mittediskrimineerivad ja piirduma osutatud teenuse maksumusega. Teatavad teenused, sealhulgas juurdepääs vabatahtliku väärtuse määramise raamistikule, põhijuurdepääs digitaalsele sidemete loomise platvormile ja liidu tasandi kasutajatoele, peaksid jääma tasuta teenusteks.

(27) Liidu vabatahtliku väärtuse määramise raamistiku tulemuslikuks kasutamiseks on vaja kvalifitseeritud, sõltumatute ja usaldusväärsete spetsialistide hinnanguid. Seega peaks amet looma intellektuaalomandipõhiste varade hindajate jaoks liidu sertifitseerimissüsteemi ja seda haldama.

---

[19] Euroopa Komisjoni infotehnoloogia ja küberjulgeoleku nõukogu peab IT-arenduse ja -hangete strateegiaga seotud valikud eelnevalt heaks kiitma.

[20] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. juuni 2017. aasta määrus (EL) 2017/1001 Euroopa Liidu kaubamärgi kohta (ELT L 154, 16.6.2017, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2017/1001/oj).

(28) Kogu liidus kättesaadava ja järjepideva teabe puudumine tehingute kohta, mille korral intellektuaalomandiõigusi kasutatakse tagatisena, on takistuseks tõenduspõhisele poliitikakujundamisele ja uute rahastamislahenduste väljatöötamisele. Selleks peaks amet pädevuskeskuse kaudu tegema koostööd liikmesriikide ning asjaomaste avaliku ja erasektori sidusrühmadega, et koguda ja analüüsida kogu liitu hõlmavaid andmeid intellektuaalomandiga tagatud tehingute kohta, järgides ühtlasi asjakohaseid ärisaladuste ja isikuandmete kaitsemeetmeid.

(29) Käesoleva määrusega ametile antud ülesandeid tuleks käsitleda ameti mitmeaastase strateegilise programmi ja iga-aastase tööprogrammi eraldi osas, milles esitatakse asjakohased eesmärgid, meetmed, eeldatavad tulemused, tulemusnäitajad ja hinnangulised ressursid. Iga-aastane tegevusaruanne peaks sisaldama asjakohast hinnangut eelarve täitmise, kasutatud vahendite ja tasudest saadud tulu kohta.

(30) Määrusega (EL) 2017/1001 on asutatud amet ja kindlaks määratud selle ülesanded. Seega tuleks kõnealust määrust muuta, et arvesse võtta ametile antud uusi ülesandeid.

(31) Selleks et võtta arvesse tehnoloogia arengut ja säilitada tõhus meetmete raamistik innovatsiooni ökosüsteemi liidu tasandil tugevdamiseks, peaks komisjonil olema õigus võtta kooskõlas Euroopa Liidu toimimise lepingu artikliga 290 vastu delegeeritud õigusakte selleks, et: täiendada käesolevat määrust, jättes kõrvale pakkumused, mis on pärit kolmandast riigist, kes ei ole taganud liidu ettevõtjate võrdset kohtlemist teadus- ja arendusteenuste hangetes, mis on vastuolus liiduga sõlmitud rahvusvahelises lepingus riigihangete suhtes võetud kohustustega; muuta loetelu juhtumitest, mil avaliku sektori hankijad võivad otsustada mitte kasutada riski ja kasu jagamist, hulgihankeid või konkurentsipõhist etapiviisilist arendustegevust, täiendada käesolevat määrust, kehtestades kohustuslikud tehnilised spetsifikatsioonid, kvalifitseerimiskriteeriumid, pakkumuste hindamise kriteeriumid või lepingu täitmise klauslid, et käsitleda konkreetsete teadus- ja arendusteenuste hanketeenuste kategooriate või nende kavandatud tulemuste puhul kindlakstehtud konkreetseid liidu julgeoleku ja avaliku turvalisusega seotud huve. On eriti oluline, et komisjon viiks oma ettevalmistava töö käigus läbi asjakohaseid konsultatsioone, sealhulgas ekspertide tasandil, ja et kõnealused konsultatsioonid viidaks läbi kooskõlas 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelises parema õigusloome kokkuleppes[21] sätestatud põhimõtetega. Eelkõige selleks, et tagada delegeeritud õigusaktide ettevalmistamises võrdne osalemine, peaksid Euroopa Parlament ja nõukogu saama kõik dokumendid liikmesriikide ekspertidega samal ajal ning nende eksperdid peaksid saama pidevalt osaleda komisjoni eksperdirühmade koosolekutel, kus arutatakse delegeeritud õigusaktide ettevalmistamist.

(32) Selleks et tagada käesoleva määruse ühetaolised rakendamistingimused, tuleks komisjonile anda rakendamisvolitused, et intellektuaalomandiõiguste väärtuse määramise ja avalikustamise jaoks võtta vastu liidu vabatahtliku raamistiku tehnilised spetsifikatsioonid selle ühetaoliseks kohaldamiseks; digitaalse sidemete loomise platvormi ühised tehnilised standardid, koostalitlusvõime nõuded ja käitamistingimused ning intellektuaalomandi hindajate sertifitseerimissüsteemi rakendamise üksikasjalikud tingimused. Neid volitusi tuleks teostada kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 182/2011.

(33) Kui komisjonile antakse käesoleva määruse alusel volitus võtta vastu delegeeritud õigusakte kooskõlas aluslepingu artikliga 290, on eriti oluline, et komisjon korraldaks oma ettevalmistava töö käigus asjakohaseid konsultatsioone, sealhulgas ekspertide

[21] ELT L 123, 12.5.2016, lk 1, http://data.europa.eu/eli/agree_interinstit/2016/512/oj.

tasandil, ja et sellised konsultatsioonid viidaks läbi kooskõlas 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelises parema õigusloome kokkuleppes ettenähtud põhimõtetega. Eelkõige selleks, et tagada delegeeritud õigusaktide ettevalmistamises võrdne osalemine, peaksid Euroopa Parlament ja nõukogu saama kõik dokumendid liikmesriikide ekspertidega samal ajal ning nende eksperdid peaksid saama pidevalt osaleda komisjoni eksperdirühmade koosolekutel, kus arutatakse delegeeritud õigusaktide ettevalmistamist.

(34) Kuna käesoleva määruse eesmärke ei suuda liikmesriigid piisavalt saavutada, küll aga saab neid meetme ulatuse ja toime tõttu paremini saavutada liidu tasandil, võib liit võtta meetmeid kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artiklis 5 sätestatud proportsionaalsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev määrus nimetatud eesmärkide saavutamiseks ka vajalikust kaugemale,

(35) Käesolev määrus ei tohiks mõjutada riigiabi- ja konkurentsieeskirjade, eelkõige Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 101, 102 ja 107 kohaldamist. Käesolevas määruses sätestatud meetmeid ei tohiks kasutada konkurentsi piiramiseks või moonutamiseks viisil, mis on vastuolus Euroopa Liidu toimimise lepinguga.

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

1. peatükk
ÜLDSÄTTED

Artikkel 1

Reguleerimisese

Käesolevas määruses sätestatakse teadus- ja arendusteenuste hangete korraldamise ühine kord, sealhulgas ühtlustatud raamistik liidu teadus- ja arendusteenuste ühishangete jaoks.

Käesoleva määrusega luuakse ka Euroopa Liidu Intellektuaalomandi Ameti pädevuskeskus ning määratakse kindlaks Euroopa Liidu Intellektuaalomandi Ameti ülesanded seoses intellektuaalomandiga tagatava rahastusega ja intellektuaalomandi turuleviimisega.

Artikkel 2

Kohaldamisala

1. Kui lõikest 3 ei tulene teisiti, kohaldatakse käesoleva määruse 2. peatükki avaliku sektori hankijate selliste teadus- ja arendusteenuste hangete suhtes, mille hinnanguline käibemaksuta maksumus vastab direktiivi 2014/24/EL artikli 4 punktis c märgitud summale või on sellest suurem.

2. Erandina lõikest 1 ja kui lõikest 3 ei tulene teisiti, kohaldatakse käesoleva määruse 2. peatükki selliste teadus- ja arendusteenuste hangete suhtes, mida korraldavad avaliku sektori hankijad, kes on innovatsiooniasutused, ja mille eeldatav maksumus käibemaksuta on võrdne direktiivi 2014/25/EL artikli 15 punktis a nimetatudsummaga või sellest suurem, tingimusel et

   (a) innovatsiooniasutus tegutseb oma volituste alusel, mitte mõne teise avaliku sektori hankija nimel;

   (b) teadus- ja arendusteenuste hangetes järgitakse läbipaistvuse, mittediskrimineerimise ja võrdse kohtlemise põhimõtteid.

3. Käesoleva määruse 2. peatükki ei kohaldata järgmistel juhtudel:

(a) riigihanked, mis kuuluvad direktiivide 2014/23/EL, 2014/24/EL ja 2014/25/EL kohaldamisalasse;

(b) riigihanked, mis kuuluvad direktiivi 2009/81/EÜ kohaldamisalasse;

(c) riigihanked, mis on direktiivi 2009/81/EÜ kohaldamisalast selle direktiivi sätete alusel välja jäetud.

4. 3. peatükki kohaldatakse Euroopa Liidu Intellektuaalomandi Ameti suhtes.

Artikkel 3

Mõisted

Käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:

(1) „**teadus- ja arendusteenuste hanked“** – alusuuringute, rakendusuuringute ja tootearenduse hanked kuni esialgse arendustegevuseni, kus

(a) esimese toote, teenuse või töö esialgne arendustegevus võib hõlmata piiratud ulatuses tootmist või tarnimist, et võtta arvesse kohapealse katsetamise tulemusi ja tõendada, et asjaomane toode, teenus või töö sobib masstootmiseks või -tarnimiseks kooskõlas vastuvõetavate kvaliteedistandarditega, kuid ei hõlma masstootmist või -tarnimist eesmärgiga saavutada kaubanduslik tasuvus või katta teadus- ja arendustegevuse kulud;

(b) teadus- ja arendusteenuste hanked võivad hõlmata selliste prototüüpide või esimeste toodete, teenuste või tööde omandiõiguse saamist, mis on avaliku sektori hankija tellimusel välja töötatud konkreetse teadus- ja arendusteenuste hankelepingu raames ja selle tarbeks, kuid ei hõlma lõpptoodete, teenuste või tööde kaubanduslikku kasutuselevõttu;

(2) „**kommertskasutusele eelnev hange**“ – teadus- ja arendusteenuste hange, mis hõlmab turutingimustel riski ja kasu jagamist ning konkurentsipõhist etapiviisilist arendustegevust;

(3) „**avaliku sektori hankija**“ – direktiivi 2014/23/EL artikli 6 lõikes 1, direktiivi 2014/24/EL artikli 2 lõike 1 punktis 1 ja direktiivi 2014/25/EL artikli 3 lõikes 1 määratletud avaliku sektori hankija või direktiivi 2014/23/EL artikli 7 lõikes 1 määratletud võrgustiku sektori hankija direktiivi 2014/25/EL artikli 4 lõike 1 tähenduses;

(4) „**innovatsiooniasutus**“ – spetsialiseeritud asutus, mille peamine põhikirjaline ülesanne on teadus- ja arendusteenuste rahastamine või hankimine;

(5) „**teadus- ja arendusteenuste hankeleping**“ – ühe või mitme ettevõtja ning ühe või mitme avaliku sektori hankija vahel kirjalikult sõlmitud leping, mille esemeks on käesoleva määruse kohaldamisalasse kuuluvate teadus- ja arendusteenuste osutamine;

(6) „**pakkuja**“ – pakkumuse esitanud ettevõtja;

(7) „**töövõtja**“ – ettevõtja, kellega on sõlmitud teadus- ja arendusteenuste hankeleping;

(8) „**teadus- ja arendusteenuste CPV koodid**“ – komisjoni määrusega (EÜ) nr 213/2008[22] kehtestatud ühtse riigihangete klassifikaatori osa 73 kohased koodid;

(9) „**ettevõtja**“ – füüsiline või juriidiline isik või avaliku sektori asutus või selliste isikute ja/või asutuste rühm (sealhulgas ettevõtjate ajutised ühendused), kes pakub turul tööde ja/või töö tegemist, tooteid või teenuseid;

(10) „**hankedokument**“ – avaliku sektori hankija esitatud või tema poolt osutatud dokument, milles kirjeldatakse hanke või menetluse elemente või määratakse need kindlaks, sealhulgas hanketeade, eelteade, kui seda kasutatakse hanke väljakuulutamiseks, tehniline spetsifikatsioon, kirjeldav dokument, lepingu kavandatavad tingimused, pakkujate esitatavate dokumentide vormingud, teave üldkohaldatavate kohustuste kohta ja kõik täiendavad dokumendid;

(11) „**hulgihange**“ – teadus- ja arendusteenuste hange, mille puhul üks või mitu avaliku sektori hankijat sõlmivad üheaegselt mitu teadus- ja arendusteenuste hankelepingut mitme ettevõtjaga ning teevad neile ülesandeks osutada täiesti või peaaegu identseid teadus- ja arendusteenuseid, mida tuleb osutada ühel ja samal ajal;

(12) „**pakkumuse väheoluline ebatäpsus või nõuetele mittevastavus**“ – pakkumuses objektiivselt leitav puudus, mis on vaid vormiline ja ei muuda pakkumuse olulisi elemente ning mille parandamine või selgitamine ei põhjusta pakkumuse muutmist, uue pakkumuse esitamist, ei moonuta konkurentsi ega riku võrdse kohtlemise ja läbipaistvuse põhimõtteid;

(13) „**innovatsioon**“ – uue või suurel määral täiustatud toote, teenuse, töö või protsessi, turundusmeetodi või korraldusliku meetodi rakendamine ettevõtluses, töökorralduses või välissuhetes;

(14) „**VKE**“ – mikro-, väikese või keskmise suurusega ettevõtja, nagu on määratletud komisjoni soovituse 2003/361/EÜ lisas[23];

(15) „**innovaatiline idufirma**“ – (käesoleva määruse tähenduses ja ilma et see määratlus oleks muul eesmärgil siduv) ettevõtja, kes vastab komisjoni soovituse (EL) 2026/720 lisa punktis 3 määratletud innovaatilise idufirma kriteeriumidele[24];

(16) „**innovaatiline kasvufirma**“ – (käesoleva määruse tähenduses ja ilma et see määratlus oleks muul eesmärgil siduv) ettevõtja, kes vastab komisjoni soovituse (EL) 2026/720 lisa punktis 4 määratletud innovaatilise kasvufirma kriteeriumidele;

(17) „**innovaatiline ettevõtja**“ – (käesoleva määruse tähenduses ja ilma et see määratlus oleks muul eesmärgil siduv) ettevõtja, kes vastab komisjoni soovituse (EL) 2026/720 lisa punktis 2.1 määratletud innovaatilise ettevõtja kriteeriumidele;

(18) „**hädaolukord**“ – majandustegevuse äkiline, ootamatu ja raske häire, mis hõlmab kriitilise tähtsusega toodete, tööde või teenuste nappust, äärmuslikke hinnakõikumisi või tarneahela häireid, mille lahendamiseks on viivitamata vaja võtta meetmeid, et vältida edasist kahju liidu majandusele, ettevõtjatele või tarbijatele;

---

22 Komisjoni 28. novembri 2007. aasta määrus (EL) nr 213/2008, millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EÜ) nr 2195/2002 ühtse riigihangete klassifikaatori (CPV) kohta ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiive 2004/17/EÜ ja 2004/18/EÜ riigihankemenetluste kohta seoses CPV läbivaatamisega (*ELT L 74*, 15.3.2008, *lk 1*, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2008/213/oj).

23 Komisjoni 6. mai 2003. aasta soovitus mikro-, väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate määratluse kohta (ELT L 124, 20.5.2003, lk 36, ELI: http://data.europa.eu/eli/reco/2003/361/oj).

24 Komisjoni 18. märtsi 2026. aasta soovitus (EL) 2026/720 innovaatiliste ettevõtjate, innovaatiliste idufirmade ja innovaatiliste kasvufirmade määratluse kohta (ELT L, 2026/720, 24.3.2026, ELI: http://data.europa.eu/eli/reco/2026/720/oj).

(19) „**funktsionaalsusnõue**“ – nõue, milles kirjeldatakse funktsioone, mida on vaja täita, kuid millega ei nähta ette konkreetseid tehnilisi vahendeid, põhimõtet, lahendust või meetodeid, mida kasutades need funktsioonid tuleb saavutada;

(20) „**tulemusnõue**“ – nõue, millega määratakse kindlaks sooritusvõime või tulemused, mida on vaja saavutada, sealhulgas nõuetele vastavuse kontrollimise kriteeriumid, kuid ei nähta ette konkreetseid tehnilisi vahendeid, teostust, lahendust ega meetodeid, mida kasutades need tulemused on vaja saavutada;

(21) „**teostusnõue**“ – nõue, millega määratakse üksikasjalikult kindlaks tehnilised näitajad selle kohta, kuidas avaliku sektori hankija tellimusel konkreetse teadus- ja arendusteenuste hankelepingu raames ja selle jaoks väljatöötatud tooteid, teenuseid või töid teostatakse, sealhulgas materjalid, mõõtmed ja lahendused, meetodid või protsessid, mida tuleb kasutada;

(22) **„tulemused“** – teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni mis tahes materiaalsed või immateriaalsed tulemused, näiteks andmed, teadmised või oskusteave, olenemata selle vormist või laadist ja olenemata sellest, kas neid on võimalik kaitsta või mitte, ning kõik selliste tulemustega seotud õigused, sealhulgas intellektuaalomandi õigused, mis täielikult või osaliselt tulenevad teadus- ja arendusteenuste hankelepingu alusel toimuvast tegevusest;

(23) „**väärtuskavandamine**“ – tehnika, mida avaliku sektori hankijad kasutavad selleks, et lasta või lubada töövõtjatel teadus- ja arendusteenuste hankelepingu täitmise ajal teha uuendusi, et luua avaliku sektori hankija jaoks lisaväärtust, millega parandatakse hankega tellitud teadus- ja arendusteenuste ning konkreetse teadus- ja arendusteenuste hankelepingu raames ja selle jaoks väljatöötatud mis tahes prototüüpide, esimeste toodete, teenuste või tööde tulemuslikkust, kvaliteeti, maksumust või näitajaid, ning jagada sellest tulenevat mis tahes kokkulepitud kokkuhoidu avaliku sektori hankija ja töövõtja vahel;

(24) „**väärtuskavandamise muutmise ettepanek**“ – ettepanek, mille töövõtjad esitavad teadus- ja arendusteenuste hankelepingu täitmise ajal, et parandada hankega tellitud teadus- ja arendusteenuseid ning konkreetse teadus- ja arendusteenuste hankelepingu raames ja selle jaoks väljatöötatud mis tahes prototüüpe, esimesi kaupu, teenuseid või töid või asendada need teadus- ja arendusteenused või prototüübid, esimesed kaubad, teenused või tööd teistega, et võtta arvesse tehnoloogia arengut või uuenduslikke lahendusi, ning mis võib hõlmata konsortsiumipartneri või alltöövõtja väljavahetamist või lisamist;

(25) **„väärtuskavandamisklausel“** – teadus- ja arendustegevuse hankelepingu klausel, milles määratakse kindlaks ostja, töövõtjate ja alltöövõtjate õigused ja kohustused seoses sellega, kuidas väärtuskavandamist kõnealuse lepingu alusel rakendatakse;

(26) **„elutähtis tehnoloogia“** – komisjoni soovituse (EL) 2023/2113 lisas loetletud elutähtsate tehnoloogiavaldkondade hulka kuuluv tehnoloogia[25];

(27) **„kriitiline toore“** – Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2024/1252[26] II lisas loetletud toore;

---

[25] Komisjoni 3. oktoobri 2023. aasta soovitus (EL) 2023/2113, mis käsitleb ELi majandusjulgeoleku seisukohast elutähtsate tehnoloogiavaldkondade täiendavat riskihindamist koos liikmesriikidega (ELT L, 2023/2113, 11.10.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/reco/2023/2113/oj).

[26] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. aprilli 2024. aasta määrus (EL) 2024/1252, millega sätestatakse kriitiliste toormete kindlate ja kestlike tarnete tagamise raamistik ja muudetakse määrusi (EL) nr 168/2013, (EL) 2018/858, (EL) 2018/1724 ja (EL) 2019/1020 (ELT L, 2024/1252, 3.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1252/oj).

(28) „**rahanduse ja kindlustuse valdkonna avaliku sektori ja erasektori üksused**“ – ametiasutused, avaliku sektori asutused, avalikud ettevõtjad ning muud füüsilised või juriidilised isikud, kes tegelevad Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2011/83/EL[27] artikli 2 punktis 12 määratletud finantsteenuste osutamise, rahastamise, reguleerimise, järelevalve või vahendamisega.

2. peatükk
TEADUS- JA ARENDUSTEENUSTE HANKED

1. JAGU
TEADUS- JA ARENDUSTEENUSTE HANKEMENETLUS JA LEPINGU TÄITMINE

Artikkel 4

Üldpõhimõtted

1. Avaliku sektori hankijad korraldavad teadus- ja arendusteenuste hankeid käesolevas määruses esitatud korra kohaselt. Avaliku sektori hankijad ja ettevõtjad ei hoia ega püüa hoida kõrvale käesolevas määruses sätestatud kohustustest.

2. Avaliku sektori hankijad kohtlevad ettevõtjaid võrdselt ja mittediskrimineerivalt ning tegutsevad läbipaistvalt ja proportsionaalselt. Teadus- ja arendustegevuse hanke kavandamisel ei tohi lähtuda eesmärgist jätta see käesoleva määruse kohaldamisalast välja ega eesmärgist konkurentsi kunstlikult piirata. Konkurentsi peetakse kunstlikult piiratuks, kui teadus- ja arendusteenuste hanget kavandatakse kavatsusega teatavatele ettevõtjatele õigustamatult eeliseid anda või neid ebasoodsasse olukorda panna.

3. Avaliku sektori hankijad võivad koostada hankedokumente ning korraldada teadus- ja arendusteenuste hankeid, sealhulgas turu-uuringuid, pakkumismenetlusi ja lepingu täitmise toiminguid, ükskõik millises liidu ametlikus keeles ning nad võivad lubada ettevõtjatel kogu hanke vältel esitada turu-uuringu tagasisidet, pakkumusi ja tulemusi ning vahetada mis tahes muud teavet ükskõik millises liidu ametlikus keeles.

4. Avaliku sektori hankijad tagavad elektrooniliste vahendite abil ettevõtjatele, kellel on juurdepääs hankemenetlusele, piiramatu ja täieliku tasuta juurdepääsu mis tahes elektroonilisele sidele ja hankedokumentidele, sealhulgas avaliku sektori hankijate poolt turu-uuringu jaoks koostatud dokumentidele, kuni kolme aasta jooksul pärast teadus- ja arendusteenuste hankelepingu sõlmimist. Kui nende dokumentide teatavate osade puhul ei ole juurdepääsu elektrooniliselt võimalik tagada, näitavad avaliku sektori hankijad, kuidas need dokumentide osad tehakse kättesaadavaks muul viisil kui elektrooniliselt. Avaliku sektori hankijad kasutavad teadus- ja arendusteenuste hangete puhul otsesuhtlust, võimaluse korral Euroopa ettevõtluskukrute või selliste alternatiivsete elektrooniliste vahendite kaudu, mis on koostalitlusvõimelised Euroopa ettevõtluskukrutega.

[27] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2011. aasta direktiiv 2011/83/EL tarbija õiguste kohta, millega muudetakse nõukogu direktiivi 93/13/EMÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 1999/44/EÜ ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 85/577/EMÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 97/7/EÜ (ELT L 304, 22.11.2011, lk 64, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2011/83/oj).

5. Teadus- ja arendusteenuste hankemenetlustes, mis on ette nähtud avaldada *Euroopa Liidu Teatajas*, kasutavad avaliku sektori hankijad komisjoni rakendusmääruses (EL) 2019/1780[28] teadete jaoks esitatud tüüpvorme.

6. Avaliku sektori hankijad võtavad asjakohaseid meetmeid selle tagamiseks, et teadus- ja arendusteenuste hankelepingute täitmisel täidavad ettevõtjad käesoleva lõike teises lõigus esitatud liidu strateegiliste prioriteetidega seotud kohustusi, mis on kehtestatud liidu või liikmesriigi õigusaktidega või kollektiivlepingutega ning rahvusvahelise keskkonna-, sotsiaal- ja tööõigusega.

   Esimeses lõigus osutatud kohustuste korral kavandavad ja viivad avaliku sektori hankijad oma teadus- ja arendusteenuste hanked läbi viisil, milles võetakse arvesse liidu strateegilisi prioriteete, eelkõige järgmist:

   (a) liidu konkurentsivõime suurendamine eduka siseturu kaudu, innovatsioonilõhe kaotamine ning liidu tootmis- ja tööstusbaasi tugevdamine;

   (b) liidu kliima- ja keskkonnaeesmärkide täitmine;

   (c) püüdlemine õiglase ja kaasava ühiskonna poole;

   (d) liidu majanduslik turvalisus, julgeolek, vastupanuvõime ja majandusjulgeolek, mille muu hulgas tagab strateegiline sõltumatus.

Artikkel 5

Ettevõtjad

1. Avaliku sektori hankijatel ei ole lubatud nõuda, et teadus- ja arendusteenuste hankemenetluses osalevatel ettevõtjatel oleks konkreetne õiguslik vorm.

2. Ettevõtjaid, kellel on oma asukohaliikmesriigi õigusaktide alusel õigus asjaomaseid teadus- ja arendusteenuseid osutada, ei tohi kõrvale jätta üksnes seetõttu, et selle liikmesriigi õiguse alusel, kus leping sõlmitakse, oleks ettevõtja pidanud olema kas füüsiline või juriidiline isik.

3. Avaliku sektori hankijad võivad teadus- ja arendusteenuste, tööde või kohaletoomis- ja paigaldamistoimingute puhul ette näha, et juriidilised isikud teatavad enne nende ülesannete täitmisega alustamist konkreetse lepingu täitmise eest vastutavate töötajate nimed ja asjakohase kvalifikatsiooni.

Artikkel 6

Ettevõtjate rühmad

4. Avaliku sektori hankijad määravad ettevõtjate rühmadele samad artikli 15 kohased kvalifitseerimiskriteeriumid, mis üksikettevõtjatele, välja arvatud juhul, kui käesoleva artikliga on ette nähtud teisiti.

   Ettevõtjate rühmad loetakse kvalifitseerimiskriteeriumile vastavaks, kui:

   (a) ühel rühma kuuluval ettevõtjal on olemas vajalik tehniline ja kutsealane suutlikkus või majanduslik ja finantssuutlikkus või

[28] Komisjoni 23. septembri 2019. aasta rakendusmäärus (EL) 2019/1780, millega kehtestatakse riigihankega seotud teadete tüüpvormid ja tunnistatakse kehtetuks rakendusmäärus (EL) 2015/1986 (e-vormid) (ELT L 272, 25.10.2019, lk 7, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2019/1780/oj).

(b) kui sellise suutlikkuse tõendamiseks on võimalik ühendada kahe või mitme rühmaliikme asjakohane tehniline ja kutsealane suutlikkus või majanduslik ja finantssuutlikkus, välja arvatud juhul, kui sellise kombineerimise tulemusena jääb suutlikkustase samaks.

5. Kui see on põhjendatud lepingu laadiga ja kooskõlas proportsionaalsuse põhimõttega, võivad avaliku sektori hankijad

(a) teha lõike 1 teise lõigu punktist a või b erandeid teatavate eriti oluliste ülesannetega seotud kvalifitseerimiskriteeriumide puhul;

(b) näha ette, et teatavaid eriti olulisi ülesandeid täidab konkreetselt see rühma liige, kes vastab asjaomase ülesandega seotud kvalifitseerimiskriteeriumile.

Avaliku sektori hankijad määravad kindlaks olulised ülesanded ja nendega seotud nõuded ning märgivad need ülesanded ja nõuded koos põhjendustega selgelt ära hankedokumentides.

6. Teadus- ja arendusteenuste hankelepingu täitmise tingimused võivad rühma puhul erineda üksikettevõtjatele kehtestatud tingimustest vaid juhul, kui selleks on objektiivsed põhjused, mis on proportsionaalsed ja hankedokumentides selgelt märgitud.

7. Ilma et see piiraks liikmesriikide pädevust oma sotsiaalkindlustussüsteemide korraldamisel, ei nõua avaliku sektori hankijad, et ettevõtjate rühmad võtaksid pärast teadus- ja arendusteenuste hankelepingu sõlmimist teatava õigusliku vormi.

8. Avaliku sektori hankijad pööravad eriti suurt tähelepanu sellele, et ei loodaks põhjendamatuid või ebaproportsionaalseid tõkkeid seoses rühmas osalevate ettevõtjate suurusega, eelkõige VKEdele, innovaatilistele idufirmadele ja innovaatilistele kasvufirmadele.

Artikkel 7

Teiste üksuste suutlikkusele tuginemine

1. Artikli 15 kohaste kvalifitseerimiskriteeriumide puhul võivad ettevõtjad olenemata nendevaheliste sidemete õiguslikust laadist tugineda teiste üksuste suutlikkusele.

2. Avaliku sektori hankija kontrollib, kas üksused, kelle suutlikkusele ettevõtja kavatseb tugineda, vastavad ettenähtud kvalifitseerimiskriteeriumidele või on põhjust nad kõrvale jätta.

3. Avaliku sektori hankija nõuab, et ettevõtja vahetaks välja üksuse, kes ei vasta asjakohastele kvalifitseerimiskriteeriumidele või kes vastab kohustuslikele kõrvalejätmise alustele. Avaliku sektori hankija võib nõuda, et ettevõtja vahetaks välja üksuse, kes vastab kohustuslikele kõrvalejätmise alustele.

4. Avaliku sektori hankijad võivad hankedokumentides nõuda ettevõtjalt tõendeid, et tema käsutuses on kogu lepingu täitmise ajal selle üksuse asjakohased ressursid, kellele ta kavatseb tugineda kogu teadus- ja arendusteenuste hankelepingu täitmise ajal; selleks sobib näiteks kõnealuse üksuse asjakohane avaldus.

5. Kui ettevõtja tugineb teiste üksuste suutlikkusele seoses majandusliku ja finantssuutlikkuse kriteeriumiga, võib avaliku sektori hankija nõuda, et asjaomane ettevõtja ja kõnealused üksused vastutavad avaliku sektori hankija ees teadus- ja arendusteenuste hankelepingu täitmise eest ühiselt.

6. Kui ettevõtja tugineb tehnilise ja kutsealase suutlikkuse tõendamisel teiste üksuste suutlikkusele, võib avaliku sektori hankija hankedokumentides nõuda, et neid töid või teenuseid, mille jaoks sellist suutlikkust nõutakse, teeb see teine üksus, kelle suutlikkusele tuginetakse.

Artikkel 8

Alltöövõtt

1. Teadus- ja arendusteenuste hankelepingu osade puhul võib kasutada alltöövõttu. Ettevõtjaga sõlmitud teadus- ja arendusteenuste hankelepinguid ei ole lubatud täies ulatuses täita alltöövõtuna, samuti ei ole selliste hankelepingute täies ulatuses täitmiseks lubatud sõlmida edasisi alltöövõtulepinguid.

2. Avaliku sektori hankijad nõuavad, et ettevõtjad märgiksid oma pakkumuses ära kõik teadus- ja arendusteenuste hankelepingu osad, mille kohta nad kavatsevad kolmanda isikuga sõlmida alltöövõtulepingu, ning kõik kavandatavad alltöövõtjad.

   Avaliku sektori hankijad nõuavad, et peatöövõtja annaks neile pärast lepingu sõlmimist ja enne lepingu täitmise algust teada ülesannetest ja tegevustest, mille suhtes ta kavatseb sõlmida alltöövõtulepingu. Avaliku sektori hankijad nõuavad teavet ka kõikide alltöövõtjate kohta. Avaliku sektori hankija nõuab, et teadus- ja arendusteenuste hankelepingu täitmise ajal teataks peatöövõtja talle võimalikult kiiresti kõigist muudatustest selles teabes.

3. Avaliku sektori hankija nõuab, et ettevõtja vahetaks välja alltöövõtja, kes vastab artikli 13 kohastele kohustuslikele kõrvalejätmise alustele. Avaliku sektori hankija võib nõuda, et ettevõtja vahetaks välja alltöövõtja, kes vastab artikli 14 kohastele valikulistele kõrvalejätmise alustele.

4. Kui see on põhjendatud teadus- ja arendusteenuste hankelepingu laadiga ning kooskõlas proportsionaalsuse põhimõttega, võib avaliku sektori hankija ette näha, et teatavaid eriti olulisi ülesandeid täidab peatöövõtja ise. Avaliku sektori hankijad määravad kindlaks olulised ülesanded ja nendega seotud nõuded ning märgivad need ülesanded ja nõuded koos põhjendustega selgelt ära hankedokumentides.

5. Käesoleva artikli sätete alusel teostatav alltöövõtt ei piira peatöövõtja vastutust.

6. Artikli 4 lõikes 6 osutatud kohustuste täitmine alltöövõtjate poolt tagatakse oma vastutusala ja pädevuse piirides tegutsevate pädevate riiklike asutuste asjakohaste meetmetega. Liikmesriigid võivad vastu võtta või säilitada täiendavad proportsionaalsed meetmed, millega piiratakse alltöövõttu, kui nad on kindlaks teinud nõuetekohaselt põhjendatud suurema riski, et sotsiaal- ja tööõigusest tulenevaid kohustusi ei täideta.

Artikkel 9

Turu-uuring

1. Enne artiklis 23 osutatud teadus- ja arendusteenuste hankemenetluse algatamist korraldavad avaliku sektori hankijad turu-uuringu, et teavitada ettevõtjaid eelseisvast teadus- ja arendusteenuste hankemenetlusest ning saada turult teadmisi, sealhulgas uuenduslike lahenduste olemasolu või arendamispotentsiaali kohta ning seoses oma seisukohtadega teadus- ja arendusteenuste hanke kavandatava ulatuse, maksumuse ja rakendamise korra kohta.

2. Enne turu-uuringu alustamist esitavad avaliku sektori hankijad turu-uuringu kohta eelteate. See eelteade

   (a) avaldatakse *Euroopa Liidu Teatajas* ja seejärel asjaomase avaliku sektori hankija liikmesriigi riigihangete portaalis;

   (b) sisaldab viiteid teadus- ja arendusteenustega seotud asjakohastele CPV koodidele ning märget, et turu-uuring viiakse läbi teadus- ja arendusteenuste hanke jaoks ning et see on seotud innovatsiooniga (tehes eelteates märke väljale „innovatsioon“ ja lisades vajaduse korral väljale „hanke nimetus“ sõnad „kommertskasutusele eelnev hange“);

   (c) sisaldab vormi, mille avaliku sektori hankija on valinud turu-uuringu läbiviimiseks, näiteks veebiküsimustikud, veebiseminarid või füüsilised kohtumised, ning kõiki olulisi linke või kontaktandmeid, mille kaudu on võimalik saada lisateavet teadus- ja arendusteenuste hanke läbiviimise kohta.

3. Avaliku sektori hankijad analüüsivad turgu ulatuslikult. Selleks võivad avaliku sektori hankijad pärast turu-uuringu eelteadet avaldada turu-uuringu teate mis tahes laiemalt kättesaadavas meediakanalis ja seda seal tutvustada.

4. Kui see on vajalik ja põhjendatud liidu või ühe või mitme liikmesriigi julgeoleku või avaliku turvalisuse huvide kaitse tagamiseks artikli 28 lõike 2 tähenduses, avaldavad avaliku sektori hankijad erandina käesoleva artikli lõigetest 2 ja 3 sellise eelteate, millest on välja jäetud kogu tundlik teave, ja levitavad sellist eelteadet meedias, ning paluvad ettevõtjatel teatada, kui nad on turu-uuringus osalemisest huvitatud. Tundlikku teavet saadetakse üksnes nendele ettevõtjatele, kes on väljendanud huvi, vastavad kvalifitseerimiskriteeriumidele ega kujuta endast julgeolekuriski artikli 28 lõike 4 punkti d tähenduses.

5. Kui eelteate avaldamine ja meedias tutvustamine ning selliste dokumentide avaldamine, milles selgitatakse turu-uuringu korraldamise tausta ja korraldamisega seotud üksikasju, oleks vastuolus liidu või ühe või mitme selle liikmesriigi julgeoleku või avaliku turvalisuse huvidega artikli 28 lõike 2 tähenduses, siis erandina käesoleva artikli lõigetest 2, 3 ja 9 ei teata avaliku sektori hankija turu-uuringust nende lõigete kohaselt, vaid saadab turuanalüüsi käigus kindlakstehtud võimalikele sobivatele ettevõtjatele turu-uuringus osalemise kutse ja edastab turu-uuringu dokumendid üksnes neile, kes väljendavad asjakohast huvi, vastavad kvalifitseerimiskriteeriumidele ega kujuta endast julgeolekuriski artikli 28 lõike 4 punkti d tähenduses.

6. Avaliku sektori hankijad ei jäta turu-uuringus osalemisest kõrvale ühtegi ettevõtjat, kes on pärit artikli 11 lõikes 1 osutatud riikidest.

   Kui see on vajalik ja põhjendatud liidu või ühe või mitme liikmesriigi julgeoleku ja avaliku turvalisuse huvide kaitse tagamiseks artikli 28 lõike 2 tähenduses, võivad avaliku sektori hankijad erandina käesoleva lõike esimesest lõigust piirduda turu-uuringute tegemisel üksnes nende ettevõtjatega, kes on pärit liikmesriikidest.

7. Avaliku sektori hankijad tagavad turu-uuringu ajal võrdse juurdepääsu teabele. Teadus- ja arendusteenuste hanke kohta ühele turu-uuringus osalevale ettevõtjale esitatud mis tahes teave edastatakse ka kõigile teistele selles turu-uuringus osalevatele ettevõtjatele.

8. Turu-uuringu käigus võivad avaliku sektori hankijad küsida või saada teavet ja nõuandeid üldsuselt, sõltumatutelt ekspertidelt, avaliku sektori asutustelt,

turuosalistelt või muudelt asjaomastelt isikutelt. Turu-uuring võidakse läbi viia kirjaliku või suulise teabevahetuse, veebiküsimustike, veebiseminaride või füüsiliste kohtumiste, kohapealsete külastuste või esitluste vormis või muus sobivas erapooletus vormis. Teadus- ja arendusteenuste hanke kavandamisel ja läbiviimisel võib kasutada küsitud või saadud teavet ja nõuandeid, järgides võrdse kohtlemise, mittediskrimineerimise, ausa konkurentsi ja läbipaistvuse põhimõtteid.

9. Kui ei teki vastuolu liidu või ühe või mitme liikmesriigi julgeoleku või avaliku turvalisuse huvidega artikli 28 lõike 2 tähenduses, avaldavad avaliku sektori hankijad oma veebisaidil kõik turu-uuringuga seotud dokumendid (sealhulgas kõik dokumendid, milles selgitatakse turu-uuringu korraldamise tausta ja esitatakse sellega seotud üksikasjad), ettevõtjate esitatud küsimused koos avaliku sektori hankija vastustega ja võimaluse korral turu-uuringu tulemuste kokkuvõte või kirjalikud protokollid või turu-uuringu käigus toimunud kohtumiste video- või helisalvestised.

10. Ettevõtja osalemine turu-uuringus ei mõjuta tema õigust hiljem osaleda teadus- ja arendusteenuste hanke pakkumismenetluses.

11. Erandina lõikest 1 ei kohaldata käesoleva artikli kohast turu-uuringu korraldamise kohustust selliste teadus- ja arendusteenuste hankemenetluste suhtes, mille ainus ese on CPV koodide 73200000-4, 73210000-7 ja 73220000-0 alla kuuluvate teadus- ja arendustegevuse nõustamisteenuste hankimine.

Artikkel 10

Hankedokumendid

1. Avaliku sektori hankijad peavad hankedokumentides täpsustama vähemalt järgmised elemendid:

   (a) teadus- ja arendusteenuste hankevajadus vastavalt lõikele 4;

   (b) teadus- ja arendusteenuste hanke hinnanguline maksumus, mis on kindlaks määratud vastavalt lõikes 5 esitatud metoodikale, ning mis tahes rahaline või mitterahaline toetus, mida avaliku sektori hankijad kavatsevad või võivad teadus- ja arendusteenuste hanke ajal töövõtjatele pakkuda;

   (c) artikli 9 lõigete 7 ja 9 kohaselt kättesaadavaks tehtud teave turu-uuringu läbiviimise ja tulemuste kohta;

   (d) teadus- ja arendusteenuste hankele juurdepääsu tingimused vastavalt artikliga 11 ettenähtud kohustustele;

   (e) kohaldatavad menetlusest kõrvalejätmise alused, kvalifitseerimiskriteeriumid ja finantstagatised vastavalt artiklitega 13, 14, 15 ja 16 ettenähtud kohustustele;

   (f) miinimumnõuded, mida kõik pakkujad peavad täitma;

   (g) innovatsiooniga seotud hindamiskriteeriumid, sealhulgas nende osakaalud, mis on aluseks pakkumuste hindamisel vastavalt artikliga 17 ettenähtud kohustustele;

   (h) intellektuaalomandiõiguste ja tulemuste omandiõigusega seotud õiguste ja kohustuste jagamine vastavalt artikliga 19 ettenähtud kohustustele;

   (i) lepingu muudatuste ja (vajaduse korral) väärtuskavandamise tingimused vastavalt artiklitega 20–21 ettenähtud kohustustele;

(j) pakkumuskutse tingimused, sealhulgas käesoleva artikli lõigete 2 ja 3 alusel kohaldatavad sätted läbirääkimiste kohta, ning nende töövõtjate miinimumarv, kes osadeks jaotatava hanke ja hulgihanke korral välja valitakse, kooskõlas artikli 22 sätetega hulgihanke kohta ja artikli 23 sätetega pakkumismenetluse algatamise kohta;

(k) vajaduse korral teadus- ja arendusteenuse etappide arv, mille vahel teadus- ja arendustegevus on jagatud, ning kas avaliku sektori hankija näeb ette võimaluse kutsuda ettevõtjaid, kes teadus- ja arendusteenuste hanke eelmistes etappides ei osalenud, osalema teadus- ja arendusteenuste hanke järgmistes etappides kooskõlas artiklis 24 sätestatud konkurentsipõhise etapiviisilise arendustegevuse kohustustega;

(l) kas ja kuidas kavatseb avaliku sektori hankija saada teadus- ja arendusteenuste hanke omandiõiguse, sealhulgas teadus- ja arendusteenuste hanke raames väljatöötatud prototüübid või esimesed tooted, teenused või tööd;

(m) innovatsiooniga seotud peamised tulemusnäitajad, mis on võimalikult suures ulatuses kindlaks määratud tulemusnõuetena, ja nende hindamise meetod, et jälgida lepingu täitmist kogu teadus- ja arendusteenuste hanke vältel kooskõlas artikli 24 lõikega 5 ettenähtud kohustustega;

(n) maksete tingimused kooskõlas artikliga 25 ettenähtud kohustustega;

(o) kohaldatavad konfidentsiaalsus- ja andmekaitsekohustused kooskõlas artikliga 26 ettenähtud kohustustega;

(p) vajaduse korral mis tahes nõuded, mille kohaselt töövõtjad peavad kaasa aitama tulemuste standardimisele, sertifitseerimisele või avaldamisele, sealhulgas tehes need kättesaadavaks avatud andmete või avatud lähtekoodina, ilma et see piiraks artiklis 26 osutatud konfidentsiaalsus- ja andmekaitsekohustusi ning artikli 19 kohaseid intellektuaalomandiõiguste kaitsega seotud kohustusi;

(q) teadus- ja arendusteenuste hankelepingute lõpetamise tingimused kooskõlas artiklitega 27 ja 29 ettenähtud kohustustega;

(r) kohaldatavad julgeoleku ja avaliku turvalisusega seotud kohustused kooskõlas artiklitega 28, 29 ja 30 ettenähtud kohustustega;

(s) vajaduse korral menetluse teadus- ja arendusteenuste ühishankena läbiviimise tingimused kooskõlas artikliga 31 ettenähtud kohustustega;

(t) märge, et teadus- ja arendusteenuste hanked kuuluvad käesoleva määruse kohaldamisalasse.

2. Avaliku sektori hankijad märgivad hankedokumentides, et teadus- ja arendusteenuste hankelepingu oluliste tingimuste üle läbirääkimisi ei peeta. Avaliku sektori hankijatel ei ole lubatud läbirääkimiste tulemusena teadus- ja arendusteenuste hankelepingu eset oluliselt muuta. Läbirääkimisi võib pidada kõigi selliste teadus- ja arendusteenuse tingimuste ning kavandatud tulemuste üle, mis töötatakse avaliku sektori hankija jaoks välja teadus- ja arendusteenuste hanke raames tehtava teadus- ja arendustegevuse käigus, sealhulgas kvaliteet, kogused ning sotsiaal-, keskkonna- ja innovatsioonialased aspektid, kui need tingimused ei kujuta endast miinimumnõudeid.

3. Avaliku sektori hankijad märgivad hankedokumentides ära kõik konkreetsed elemendid, mida ei ole lõikes 1 loetletud, ja paluvad pakkujatel oma pakkumuses märkida, millist lähenemisviisi nad nende korral eelistavad, kusjuures nende elementide lõplik vormistamine jäetakse läbirääkimiste teemaks.

4. Avaliku sektori hankijad koostavad teadus- ja arendusteenuste hanke jaoks hankedokumendid, võttes arvesse turu-uuringu tulemusi ja kõiki avaliku sektori hankija tehtud turuanalüüse ettevõtjate käimasoleva teadus- ja arendustegevuse ning tootearenduse tegevuskavade tehnika taseme kohta. Avaliku sektori hankijad sõnastavad käesoleva artikli lõike 1 punktis a osutatud teadus- ja arendusteenuste hankevajaduse probleemina, mis tuleb lahendada, ilma et põhjendamatult piirataks võimalikke lähenemisviise probleemi lahendamisele. Kooskõlas artikliga 18 kasutavad avaliku sektori hankijad teadus- ja arendusteenuste hankevajaduse sõnastamisel eelkõige funktsionaalsus- või tulemusnõudeid. Hankedokumentides esitatav teave peab olema piisavalt täpne, et ettevõtjad saaksid kindlaks teha teadus- ja arendusteenuste hanke laadi ja ulatuse ning otsustada, kas esitada pakkumus või mitte.

5. Avaliku sektori hankijad võtavad teadus- ja arendusteenuste hanke hinnangulise maksumuse arvutamisel aluseks teadus- ja arendusteenuste hankelepingu või -lepingute raames osutatavate teadus- ja arendusteenuste maksimaalse hinnangulise käibemaksuta maksumuse, mille kohta teadus- ja arendusteenuste hankemenetluse raames eeldatavasti leping sõlmitakse, sealhulgas kõik lepingu osad ja sellega seotud valikuvõimalused või pikendamised. Hinnangulise maksumuse arvutamisel võetakse arvesse teadus- ja arendustegevusega seotud mis tahes kulude hinnangulist maksumust, olenemata nende osakaalust hinnangulises kogumaksumuses, sealhulgas selliste tööjõu, materjalide, komponentide ja vahendite maksumust, mida on vaja eeldatavate tulemuste saavutamiseks, näiteks asjakohastel juhtudel teadus- ja arendustegevus, mida tehti enne teadus- ja arendusteenuste hankemenetluse algust. Kui avaliku sektori hankijad soovivad saada töövõtjate loodud tulemuste suhtes intellektuaalomandi ainuõigust, siis sisaldab hinnanguline maksumus ka nende intellektuaalomandiõiguste hinnangulist maksumust. Hinnanguline maksumus ei sisalda mingeid rahalisi ega mitterahalisi toetusi, mida avaliku sektori hankijad kavatsevad või võivad teadus- ja arendusteenuste hanke ajal töövõtjatele pakkuda.

6. Nende hangitavate teadus- ja arendusteenuste tulemusena saadud toodete, teenuste või tööde kohta, mis on vajalikud liidu või ühe või mitme liikmesriigi julgeoleku ja avaliku turvalisuse huvide kaitsmiseks artikli 28 lõike 2 tähenduses, sealhulgas varustuskindlusega seotud probleemide vältimiseks, võivad avaliku sektori hankijad hankedokumentides täpsustada, et avaliku sektori hankijatel on eelisõigus kõnealuseid tooteid, teenuseid või töid eelnevalt kindlaksmääratud mahus või maksumuses osta enne, kui neid pakutakse teistele võimalikele ostjatele. Sel juhul märgivad avaliku sektori hankijad teadus- ja arendusteenuste hankelepingus eelisostuõiguse lepingulise kohustusena.

Artikkel 11

Teadus- ja arendusteenuste hankemenetlustele juurdepääsu tingimused ja tulemusnõuded

1. Avaliku sektori hankijad avavad teadus- ja arendusteenuste hanked osalemiseks ainult järgmistele osalistele:

(a) ettevõtjad, kes on pärit liikmesriikidest;

(b) ettevõtjad, kes on pärit riikidest, mis on sõlminud liiduga rahvusvahelise lepingu, tingimusel et teadus- ja arendusteenuste hanked kuuluvad liidu riigihankekohustuste kohaldamisalasse, mis selle lepinguga on ette nähtud.

2. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 39 vastu delegeeritud õigusakte, et täiendada käesolevat määrust liidu rahvusvahelisi kohustusi arvesse võttes nii, et kolmas riik jäetakse täielikult või osaliselt lõike 1 punkti b kohaldamisalast välja, tuginedes ühele järgmistest kriteeriumidest:

(a) kõnealune kolmas riik ei ole liidu teadus- ja arendusteenustele või neid osutavatele üksustele taganud lõike 1 esimese lõigu punktis b osutatud lepinguga ettenähtud võrdset kohtlemist;

(b) selline väljajätmine on põhjendatud, et vältida sõltuvust või muid suundumusi, mis võivad ohustada asjaomaste toodete, tööde või teenuste varustuskindlust liidus;

(c) selline piirang on põhjendatud mis tahes muu konkreetsest lepingust tuleneva erandi alusel.

3. Kui see on vajalik ja põhjendatud liidu või ühe või mitme selle liikmesriigi julgeolekuhuvide kaitse tagamiseks artikli 28 lõike 2 tähenduses, võivad avaliku sektori hankijad erandina käesoleva artikli lõikest 1 piirata teadus- ja arendusteenuste hangetes osalemist üksnes nende ettevõtjatega, kes on pärit liikmesriikidest ja kes ei ole kolmanda riigi või kolmanda riigi kontrolli all oleva juriidilise isiku kontrolli all.

4. Erandina lõike 1 punktist b võivad avaliku sektori hankijad anda juurdepääsu teadus- ja arendusteenuste hangetele ka üksnes neile ettevõtjatele, kes on pärit riikidest, mis on sõlminud liiduga rahvusvahelise lepingu, milles liit on võtnud küll riigihankega seotud kohustusi, kuid mitte teadus- ja arendusteenuste hangete kohta, ja ainult ühel järgmistest juhtudest:

(d) avaliku sektori hankija saab ulatusliku ja laialdaselt levitatud turu-uuringu tulemusel kindlaks teha, et lõikes 1 loetletud riikide ettevõtjatel ei ole võimalik vajalikke teadus- ja arendusteenuseid osutada ning puudub mõistlik alternatiiv või asendusvariant;

(e) kui ei ole esitatud sobivaid pakkumusi või osalemistaotlusi, sealhulgas vastuseks mõnele muule sarnasele teadus- ja arendusteenuste hankemenetlusele, mille ükskõik missugune avaliku sektori hankija on lõikes 1 loetletud riikides algatanud kahe aasta jooksul enne kavandatava uue teadus- ja arendusteenuste hankemenetluse algatamist, või

(f) kui lõike 1 kohase teadus- ja arendusteenuste hankemenetlustele juurdepääsu piiramise tõttu peaks avaliku sektori hankija maksma teadus- ja arendusteenuste hankimise eest ebaproportsionaalselt kõrget hinda.

Esimese lõigu punkti b kohaldamisel võivad avaliku sektori hankijad objektiivsete ja läbipaistvate andmete alusel pidada ebaproportsionaalseks rohkem kui 20 % hinnangulist erinevust lõikes 1 osutatud riigist pärit ettevõtja pakkumuse hinnangulise maksumuse ja sellise ettevõtja pakkumuse hinnangulise maksumuse vahel, kes on pärit riigist, mis on sõlminud liiduga rahvusvahelise lepingu, milles liit on võtnud küll riigihankega seotud kohustusi, kuid mitte teadus- ja arendusteenuste hangete kohta.

5. Alltöövõttu ei kasutata teadus- ja arendusteenuste hankemenetluses osalemise eeskirjadest kõrvalehoidmiseks ega nende mõjutamiseks. Teadus- ja arendusteenuste

hangetes osalemise tingimusi ei kohaldata nende üksuste suhtes, kelle suutlikkusele pakkuja tugineb, ega alltöövõtjate suhtes, välja arvatud juhul, kui avaliku sektori hankija piirab alltöövõttu

(a) lõike 1 või 4 kohaldamisel alltöövõtjate suhtes, kes on pärit lõikes 1 loetletud riikidest, või

(b) lõike 3 kohaldamisel alltöövõtjate suhtes, kes on pärit liikmesriikidest ja kes ei ole kolmanda riigi või kolmanda riigi kontrolli all oleva juriidilise isiku kontrolli all, kui see on vajalik ja põhjendatud liidu või ühe või mitme selle liikmesriigi julgeoleku ja avaliku turvalisuse huvide kaitse tagamiseks artikli 28 lõike 2 tähenduses.

6. Lõike 4 kohaldamisel võivad avaliku sektori hankijad ühe ja sama teadus- ja arendusteenuste hankemenetluse raames reserveerida mitu teadus- ja arendusteenuste hankelepingut, kui

(a) ettevõtja on pärit lõike 1 esimese lõigu punktides a ja b osutatud riikidest või

(b) see on vajalik ja põhjendatud liidu või ühe või mitme liikmesriigi julgeoleku või avaliku turvalisuse huvide kaitse tagamiseks artikli 28 lõike 2 tähenduses nende ettevõtjate puhul, kes on pärit liikmesriikidest ja kes ei ole kolmanda riigi või kolmanda riigi kontrolli all oleva juriidilise isiku kontrolli all.

7. Kui see ei ole hankedokumentides esitatud põhjustel vastuolus liidu või ühe või mitme liikmesriigi julgeoleku või avaliku turvalisuse huvidega artikli 28 lõike 2 tähenduses, näevad avaliku sektori hankijad ette, et töövõtjad viivad lõikes 1 osutatud riikides läbi vähemalt 50 % teadus- ja arendusteenuste hankelepingu teadus- ja arendustegevusest, mille hulka kuulub ka teadus- ja arendusteenuste hankelepingu teadusliku poole eest vastutavate peamiste teadus- ja arendustöötajate töö asjaomastes riikides.

8. Kui see on vajalik ja põhjendatud liidu või ühe või mitme liikmesriigi julgeoleku või avaliku turvalisuse huvide kaitse tagamiseks artikli 28 lõike 2 tähenduses, võivad avaliku sektori hankijad lisaks käesoleva artikli lõikes 7 nimetatud meetmele ette näha, et töövõtjad viivad liidus läbi kogu kavandatavate tulemuste uute turvakomponentidega seotud teadus- ja arendustegevuse, mille hulka kuulub ka teadus- ja arendusteenuste hankelepingu teadusliku poole eest vastutavate peamiste teadus- ja arendustöötajate töö.

9. Kui ettevõtja mõistlikku selgitust andmata ei esita avaliku sektori hankija küsitud teavet või dokumente, mida on vaja lõigetes 7 ja 8 osutatud lepingu täitmise kohaga seotud tingimuste kontrollimiseks, ning seega takistab avaliku sektori hankijal kontrollida, kas ettevõtja täidab lepingu täitmise kohaga seotud tingimusi, või muudab selle kontrollimise praktiliselt võimatuks või väga keeruliseks, jäetakse see ettevõtja teadus- ja arendusteenuste hankemenetluses osalemisest kõrvale.

10. Lisaks käesolevas määruses esitatud normidele või erandina nendest normidest, sealhulgas lõigetes 1 ja 4 osutatud riikide loetelust, kohaldavad avaliku sektori hankijad liidu programmist või rahastamisvahendist toetatavate teadus- ja arendusteenuste hankelepingute sõlmimisel ja täitmisel kõiki tingimusi, mis on liidu toetuse nõuete täitmiseks vajalikud määruse (EL, Euratom) 2024/2509[29] artikliga 62 ettenähtud eelarve täitmise mis tahes viisi puhul.

[29] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. septembri 2024. aasta määrus (EL, Euratom) 2024/2509, mis käsitleb liidu üldeelarve suhtes kohaldatavaid finantsreegleid (ELT L, 2024/2509, 26.09.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/2509/oj).

11. Komisjon loob ja teeb tasuta kättesaadavaks avalikult juurdepääsetava veebipõhise vahendi, milles näidatakse tervikliku ja ajakohasena ära liidu riigihangetega seotud kohustused, sealhulgas teadus- ja arendusteenuste hangetega seotud kohustused, mis sisalduvad rahvusvahelistes lepingutes.

Avaliku sektori hankija määrab konkreetse teadus- ja arendusteenuste hankemenetluse jaoks lõike 1 punktis b ja lõikes 4 osutatud riigid kindlaks kohaldatavate rahvusvaheliste lepingute alusel, lähtudes käesoleva lõike esimeses lõigus osutatud veebipõhisest vahendist.

12. Avaliku sektori hankija määrab konkreetse hankemenetluse jaoks kindlaks sisestatavad parameetrid (sealhulgas asjaomase avaliku sektori hankija, lepingu eseme ja lepingu hinnangulise maksumuse, võttes arvesse kehtivaid piirmäärasid) kindlaks kohaldatavate rahvusvaheliste lepingute alusel, lähtudes lõikes 1 osutatud veebipõhisest vahendist.

13. Avaliku sektori hankija

(a) piirab artiklis 6 osutatud ettevõtjate rühmade teadus- ja arendusteenuste hankemenetlustes osalemise rühmadega, mis koosnevad üksnes sellistest ettevõtjatest, kes on pärit käesoleva artikli lõigetes 1–4 osutatud riikidest;

(b) lükkab teadus- ja arendusteenuste hankemenetluse käigus pakkumuse tagasi, kui seda ei esitanud ettevõtjad, kes on pärit käesoleva artikli lõigetes 1–4 osutatud riikidest või sellistest rühmadest, millele on osutatud punktis a.

Artikkel 12

Päritolu kindlaksmääramine

1. Ettevõtja päritoluriigiks loetakse

a) füüsilise isiku puhul riik, mille kodanik ta on või kus tal on alaline elamisõigus;

b) juriidilise isiku puhul üks järgmistest:

i) riik, mille õiguse alusel on juriidiline isik asutatud või muul viisil korraldatud ning mille territooriumil see juriidiline isik on seotud olulise äritegevusega;

ii) kui juriidiline isik ei ole olulise äritegevusega seotud selle riigi territooriumil, kus ta on asutatud või muul viisil korraldatud, loetakse tema päritoluriigiks selle isiku või nende isikute päritoluriik, kes võivad juriidilise isiku suhtes otseselt või kaudselt kasutada valitsevat mõju juriidilise isiku omandiõiguse, rahalise osaluse või seda juriidilist isikut reguleerivate normide alusel.

2. Esimese lõigu punkti b alapunkti ii kohaldamisel eeldatakse, et asjaomas(t)el isiku(te)l on juriidilise isiku üle valitsev mõju järgmistel juhtudel, kui kõnealune isik kas otseselt või kaudselt

a) omab enamust juriidilise isiku märgitud kapitalist;

b) omab kontrolli juriidilise isiku emiteeritud aktsiatega/osadega määratud häälte enamuse üle või

c) saab nimetada rohkem kui poole juriidilise isiku haldus-, juhtimis- või järelevalveorgani liikmetest.

3. Avaliku sektori hankija võib teadus- ja arendusteenuste hankemenetluse käigus igal ajal nõuda, et ettevõtja mõistliku aja jooksul esitaks, lisaks, täpsustaks või täiendaks

ettevõtja päritolu kontrollimisega seotud teavet või dokumente, tingimusel et sellised taotlused esitatakse kooskõlas võrdse kohtlemise ja läbipaistvuse põhimõtetega. Kui ettevõtja mõistlikku selgitust andmata ei esita asjakohast teavet ega dokumente ja seega takistab avaliku sektori hankijal kontrollida ettevõtja päritolu või muudab sellise kontrollimise praktiliselt võimatuks või väga keeruliseks, jäetakse see ettevõtja teadus- ja arendusteenuste hankemenetluses osalemisest kõrvale.

Artikkel 13

Kohustuslikud kõrvalejätmise alused

1. Avaliku sektori hankija jätab ettevõtja, sealhulgas ettevõtjate rühma üksiku liikme, alati teadus- ja arendusteenuste hankemenetluses osalemisest kõrvale, kui selle ettevõtja või juriidilise isiku tegevuses osaleva ja teises lõigus määratletud võtmeisiku suhtes on mõnes liikmesriigis tehtud seoses käesolevas lõigus loetletud mis tahes kuriteoga lõplik süüdimõistev kohtuotsus, nende liikmesriikide eest või nende liikmesriikide puhul, kelle suhtes asjaomane liidu õigusakt ei ole siduv, nagu on kindlaks määratud samaväärsetes siseriiklikes õigusaktides:

   (a) osalemine nõukogu raamotsuse 2008/841/JSK[30] artikli 1 punktis 1 määratletud kuritegelikus ühenduses;

   (b) korruptsioonikuriteod direktiivi (EL) 2026/1021[31] tähenduses;

   (c) liidu finantshuve kahjustav pettus Euroopa ühenduste finantshuvide kaitse konventsiooni artikli 1 tähenduses ning direktiivi (EL) 2017/1371[32] artiklites 3, 4 ja 5 osutatud kuriteod;

   (d) terroriaktid ja terrorirühmitusega seotud kuriteod, samuti terroristliku tegevusega seotud kuriteod, nagu on määratletud direktiivi (EL) 2017/541[33] artiklites 3–12;

   (e) rahapesu direktiivi (EL) 2018/1673[34] artikli 3 tähenduses;

   (f) inimkaubandus direktiivi (EL) 2011/36[35] artikli 2 tähenduses;

   (g) direktiivi 2009/52/EÜ[36] artiklites 2, 3 ja 9 osutatud kuriteod, mis on seotud ebaseaduslikult riigis viibivate kolmandate riikide kodanike töötamisega;

---

30 Nõukogu 24. oktoobri 2008. aasta raamotsus 2008/841/JSK organiseeritud kuritegevuse vastase võitluse kohta (ELT L 300, 11.11.2008, lk 42, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_framw/2008/841/oj).

31 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2026. aasta direktiiv (EL) 2026/1021, milles käsitletakse korruptsioonivastast võitlust ning millega asendatakse nõukogu raamotsus 2003/568/JSK ja Euroopa ühenduste ametnike või Euroopa Liidu liikmesriikide ametnikega seotud korruptsiooni vastast võitlust käsitlev konventsioon ning muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2017/1371 (ELT L, 2026/1021, 11.5.2026, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2026/1021/oj).

32 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuli 2017. aasta direktiiv (EL) 2017/1371, mis käsitleb võitlust liidu finantshuve kahjustavate pettuste vastu kriminaalõiguse abil (ELT L 198, 28.7.2017, lk 29, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2017/1371/oj).

33 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. märtsi 2017. aasta direktiiv (EL) 2017/541 terrorismivastase võitluse kohta, millega asendatakse nõukogu raamotsus 2002/475/JSK ning muudetakse nõukogu otsust 2005/671/JSK (ELT L 88, 31.3.2017, lk 6, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2017/541/oj).

34 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2018. aasta direktiiv (EL) 2018/1673 rahapesu vastu võitlemise kohta kriminaalõiguse abil (ELT L 284, 12.11.2018, lk 22, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2018/1673/oj).

35 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. aprilli 2011. aasta direktiiv 2011/36/EL, milles käsitletakse inimkaubanduse tõkestamist ja sellevastast võitlust ning inimkaubanduse ohvrite kaitset ja millega asendatakse nõukogu raamotsus 2002/629/JSK (ELT L 101, 15.4.2011, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2011/36/oj).

(h) direktiivi (EL) 2024/1203[37] artiklites 3 ja 4 osutatud keskkonnakuriteod;

(i) kuriteod, mis on seotud direktiivi (EL) 2024/1226[38] artiklites 3 ja 4 osutatud liidu piiravate meetmete rikkumisega;

(j) direktiivi (EL) 2019/713[39] artiklites 3–8 osutatud mittesularahaliste maksevahendite kasutamine pettuse eesmärgil;

(k) kuriteod, mis on seotud laste seksuaalse kuritarvitamise ja ärakasutamisega ning lapse seksuaalset kuritarvitamist kujutava materjaliga, nagu on osutatud direktiivi 2011/93/EL[40] artiklites 3–9.

Esimese lõigu kohaldamisel tähendab võtmeisik juriidilise isiku tegevuse seisukohalt isikut, kes on juriidilises isikus juhtival kohal ühel järgmistest alustest:

(a) õigus esindada juriidilist isikut;

(b) õigus teha juriidilise isiku nimel otsuseid või

(c) õigus kontrollida juriidilist isikut.

2. Käesolevas artiklis esitatud kõrvalejätmise aluseid kohaldatakse viie aasta jooksul alates lõpliku kohtuotsuse kuulutamise kuupäevast (välja arvatud juhul, kui kõrvalejätmise aeg on lõplikus kohtuotsuses kindlaks määratud), mis tähendab, et pärast käesolevas lauses osutatud tähtaegade möödumist kõrvalejätmise otsust ei tehta.

3. Avaliku sektori hankija jätab ettevõtja teadus- ja arendusteenuste hankemenetluse käigus igal ajal teadus- ja arendusteenuste hankemenetluses osalemisest kõrvale, kui ta saab teada, et ettevõtja või töövõtja on rikkunud maksude või sotsiaalkindlustusmaksete tasumisega seotud kohustusi ja see on lõpliku kohtu- või haldusotsusega kindlaks tehtud, välja arvatud juhul, kui ettevõtja on selleks ajaks sõlminud siduva kokkuleppe tasumisele kuuluvate maksude või sotsiaalkindlustusmaksete, sealhulgas kogunenud intresside või trahvide tasumise kohta (vajaduse korral).

Avaliku sektori hankija võib esimeses lõigus ettenähtud kohustuslikust kõrvalejätmisest teha erandi, kui kõrvalejätmine oleks selgelt ebaproportsionaalne, eelkõige juhul, kui tasumata on vaid väikesed summad.

4. Avaliku sektori hankija võib erandkorras otsustada, et teeb käesolevas artiklis ettenähtud kohustuslikust kõrvalejätmisest erandi avalikust huvist tulenevatel

---

36 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. aprilli 2024. aasta direktiiv (EL) 2024/1203, mis käsitleb keskkonna kaitsmist kriminaalõiguse kaudu ning millega asendatakse direktiivid 2008/99/EÜ ja 2009/123/EÜ (ELT L, 2024/1203, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1203/oj).

37 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. aprilli 2024. aasta direktiiv (EL) 2024/1203, mis käsitleb keskkonna kaitsmist kriminaalõiguse kaudu ning millega asendatakse direktiivid 2008/99/EÜ ja 2009/123/EÜ (ELT L, 2024/1203, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1203/oj).

38 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. aprilli 2024. aasta direktiiv (EL) 2024/1226, mis käsitleb liidu piiravate meetmete rikkumisega seotud kuritegude määratlemist ja nende eest mõistetavaid karistusi ning millega muudetakse direktiivi (EL) 2018/1673 (ELT L, 2024/1226, 29.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1226/oj).

39 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. aprilli 2019. aasta direktiiv (EL) 2019/713, mis käsitleb mittesularahaliste maksevahenditega seotud pettuste ja võltsimise vastast võitlust ja millega asendatakse nõukogu raamotsus 2001/413/JSK (ELT L 123, 10.5.2019, lk 18, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2019/713/oj).

40 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. detsembri 2011. aasta direktiiv 2011/93/EL, mis käsitleb laste seksuaalse kuritarvitamise ja ärakasutamise ning lasteporno vastast võitlust ja mis asendab nõukogu raamotsuse 2004/68/JSK (ELT L 335, 17.12.2011, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2011/93/oj).

ülekaalukatel põhjustel, nagu rahvatervis või keskkonnahoid. Seepärast dokumenteeritakse iga otsus erandi tegemise kohta koos põhjendusega teadus- ja arendusteenuste hankemenetluse eraldi dokumendis.

Artikkel 14

Valikulised kõrvalejätmise alused

1. Avaliku sektori hankija võib ettevõtja, sealhulgas ettevõtjate rühma üksiku liikme teadus- ja arendusteenuste hankemenetluse käigus igal ajal teadus- ja arendusteenuste hankemenetluses osalemisest kõrvale jätta, kui

   (a) avaliku sektori hankija saab mis tahes asjakohasel viisil tõendada, et ettevõtja on rikkunud asjakohastest liidu õigusaktidest tulenevaid kohaldatavaid kohustusi, nagu on osutatud artikli 4 lõikes 6;

   (b) ettevõtja on pankrotis või tema suhtes on algatatud maksejõuetus- või likvideerimismenetlus või ta on muus selletaolises olukorras;

   (c) avaliku sektori hankija saab asjakohasel viisil tõendada, et ettevõtja on toime pannud raske ametialase rikkumise, mis muudab tema aususe või usaldusväärsuse küsitavaks;

   (d) avaliku sektori hankijal on piisavalt usaldusväärseid andmeid, mille alusel järeldada, et ettevõtja on konkurentsi moonutamise eesmärgil sõlminud kokkuleppeid teiste ettevõtjatega;

   (e) ettevõtjal on varasema avaliku hanke lepingu kohase olulise tingimuse täitmisel esinenud suuri või püsivaid puudusi, mille tõttu avaliku sektori hankija lõpetas varasema lepingu ennetähtaegselt, määras kahjutasu või rakendas muid võrreldavaid karistusi;

   (f) asjaomase teadus- ja arendusteenuste hankemenetluse raames on leitud, et ettevõtja vastutab sellise teabe olulise moonutamise eest, mida on vaja menetlusest kõrvalejätmise aluste puudumise või kvalifitseerimiskriteeriumide täitmise kontrollimiseks, või on muul viisil tegutsenud eesmärgiga saada teadus- ja arendusteenuste hankemenetluses põhjendamatuid eeliseid;

   (g) avaliku sektori hankija saab mis tahes asjakohasel viisil, sealhulgas salastatud teabe või avalikkusele avaldamata teabe abil tõendada liikmesriikide pädevate asutuste hinnangut, mille kohaselt ettevõtja ei ole piisavalt usaldusväärne, et välistada riske liidu või ühe või mitme liikmesriigi julgeolekule ja avaliku turvalisuse huvidele;

   (h) ettevõtja on kolme aasta jooksul enne hankemenetluses osalemist saanud siseturgu moonutavaid välisriigi subsiidiume, mille kohta komisjon on vastu võtnud määruse (EL) 2022/2560[41] artikli 31 lõike 2 kohase rakendusakti, ning avaliku sektori hankijal on piisavalt usaldusväärseid andmeid, mille alusel järeldada, et asjaomased välisriigi subsiidiumid mõjutavad tõenäoliselt ettevõtja pakkumust.

[41] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. detsembri 2022. aasta määrus (EL) 2022/2560, mis käsitleb siseturgu moonutavaid välisriigi subsiidiume (ELT L 330, 23.12.2022, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2022/2560/oj).

2. Iga ettevõtja, kelle suhtes kohaldatakse lõike 1 kohast kõrvalejätmist, võib esitada tõendeid, mis lükkavad kõrvalejätmise aluse olemasolu ümber või tõendavad, et ta on oma usaldusväärsuse näitamiseks võtnud piisavaid meetmeid, kuigi kõrvalejätmise alus on olemas.

Selleks peab ettevõtja eelkõige tõendama, et ta on

(a) maksnud või võtnud kohustuse maksta hüvitist rikkumisega tekitatud mis tahes kahju eest;

(b) selgitanud põhjalikult fakte ja asjaolusid ning teinud uurimisasutustega aktiivselt koostööd ning

(c) võtnud konkreetseid tehnilisi ning töökorralduse ja töötajatega seotud meetmeid, mida on vaja edasiste rikkumiste ärahoidmiseks.

Kui avaliku sektori hankija peab esitatud tõendeid piisavaks, ei jäeta asjaomast ettevõtjat teadus- ja arendusteenuste hankemenetlusest kõrvale.

Ettevõtja võetud meetmete hindamisel võetakse arvesse rikkumise raskusastet ja konkreetseid asjaolusid. Ettevõtja võetud meetmete hindamisel võtab avaliku sektori hankija arvesse asjaomaste uurimisasutustega tehtud koostöö laadi, ulatust ja aega.

Kui meetmeid peetakse ebapiisavaks, saadetakse ettevõtjale sellise otsuse kohta põhjendus.

Ettevõtjal, kes on mis tahes liikmesriigis lõpliku otsusega teadus- ja arendusteenuste hankemenetluses osalemisest kõrvale jäetud, ei ole selle otsusega määratud kõrvalejätmise aja jooksul õigust kasutada käesoleva lõikega ettenähtud võimalust.

3. Liikmesriik võib määrata riikliku asutuse, kes on pädev tõendeid hindama ja otsustama, kas need on käesoleva lõike kohaldamiseks piisavad. Avaliku sektori hankijad tuginevad oma hankemenetlustes riikliku pädeva asutuse positiivsele otsusele.

4. Kui lõike 2 kohaseid meetmeid ei võeta ja kõrvalejätmise aega ei ole lõplikus kohtuotsuses kindlaks määratud, võivad avaliku sektori hankijad jätta ettevõtja käesoleva artikli alusel menetlusest kõrvale kuni viieks aastaks alates kõrvalejätmise aluseks oleva tegevuse kuupäevast, jätkuva või korduva tegevuse puhul aga alates tegevuse lõpetamise kuupäevast, kuid mitte sellest maksimaalsest ajavahemikust kauemaks.

5. Kui avaliku sektori hankija jätab ettevõtja lõike 1 punkti h alusel menetlusest kõrvale, teatab ta sellest komisjonile.

Artikkel 15

Kvalifitseerimiskriteeriumid

1. Kui avaliku sektori hankijad otsustavad teadus- ja arendusteenuste hankemenetlustes osalemise tingimustena kasutada kvalifitseerimiskriteeriume, tuleb nende kehtestamisel järgida käesolevas artiklis sätestatud tingimusi.

2. Teadus- ja arendusteenuste hankemenetluste kvalifitseerimiskriteeriumid põhinevad üksnes järgmisel:

(a) kutsealal tegutsemise sobivus lõike 4 tähenduses;

(b) tehniline ja kutsealane suutlikkus lõike 5 tähenduses;

(c) majanduslik ja finantssuutlikkus lõigete 6, 7 ja 8 tähenduses.

3. Kvalifitseerimiskriteeriumide puhul piirduvad avaliku sektori hankijad nõuetega, mida on vaja selle tagamiseks, et ettevõtjal on olemas teadus- ja arendusteenuste hankelepingu täitmiseks ettenähtud suutlikkus ja eeldused. Kõik kvalifitseerimiskriteeriume käsitlevad nõuded peavad olema seotud asjaomase teadus- ja arendusteenuste hankelepingu esemega, proportsionaalsed selle keerukuse ja asjaomaste riskidega ning vastama läbipaistvuse, mittediskrimineerimise ja proportsionaalsuse põhimõtetele.

Igale dokumendile, mis tuleb kvalifitseerimiskriteeriumile vastavuse tõendamiseks esitada, lisatakse märge „või samaväärne“, et pakkujal oleks kriteeriumidele vastavuse kohta võimalik esitada mis tahes alternatiivseid tõendeid.

4. Kui selles riigis, kus ettevõtja peamiselt tegutseb, nõutakse asjaomase teadus- ja arendustegevusega tegelemiseks ettevõtjatelt konkreetset luba või teatava organisatsiooni liikmesust, võib avaliku sektori hankija teadus- ja arendusteenuste hankemenetluse puhul ette näha, et need ettevõtjad esitavad tõendid sellise loa olemasolu või sellisesse organisatsiooni kuulumise kohta.

Esimeses ja teises lõigus esitatud nõuete täitmise eelduseks on see, et pädev asutus on ettevõtja kandnud ametlikku nimekirja või sertifitseerimisasutus on väljastanud asjakohase tõendi.

5. Avaliku sektori hankija võib kehtestada nõudeid, millega tagatakse, et ettevõtjatel on vajalikud inim- ja tehnilised ressursid ning kogemused, et täita teadus- ja arendusteenuste hankelepingut asjakohaste kvaliteedinõuete kohaselt.

Avaliku sektori hankijad ei nõua teadus- ja arendusteenuste hankemenetluses osalemise tingimusena eelnevat kogemust muude lepingutega, välja arvatud juhul, kui see on põhjendatud teadus- ja arendusteenuste hankelepingu keerukuse või hankelepingu eseme laadiga.

Avaliku sektori hankija võib ühel järgmistest juhtudest teha järelduse, et ettevõtjal ei ole ettenähtud kutsealaseid eeldusi:

(a) kui avaliku sektori hankija on mis tahes viisil kindlaks teinud, et ettevõtjal on huvide konflikt, mis võib negatiivselt mõjutada asjaomase lepingu täitmist;

(b) kui avaliku sektori hankijat on mis tahes viisil teavitatud sellest, et ettevõtja kujutab endast liikmesriigi või kogu liidu jaoks julgeolekuprobleemi.

Teiste lepingutega seotud eelneva kogemuse nõudmiseks peab avaliku sektori hankija olema töövõtjatele esitanud ka nõude, et neil on olemas teadus- ja arendusteenuste hankelepingu täitmiseks vajalikud inim- ja tehnilised ressursid. Avaliku sektori hankija ei loe ettevõtjat tehnilise ja kutsealase suutlikkuse nõuetele mittevastavaks üksnes seetõttu, et tal puudub eelnev kogemus muude lepingutega.

6. Kõigis valikukriteeriumides sisalduvates viidetes kvalifikatsioonile või kvalifikatsioonitasemetele lähtutakse Euroopa kvalifikatsiooniraamistiku tasemetest, mis on sätestatud nõukogu 22. mai 2017. aasta soovituse[42] II lisas.

[42] Nõukogu 22. mai 2017. aasta soovitus, milles käsitletakse elukestva õppe Euroopa kvalifikatsiooniraamistikku ning millega tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. aprilli 2008. aasta soovitus Euroopa kvalifikatsiooniraamistiku loomise kohta elukestva õppe valdkonnas (ELT C 189, 15.6.2017, lk 15).

7. Kui avaliku sektori hankija esitab ettevõtjale minimaalse majandusliku ja finantssuutlikkuse nõude, võib ta nõuda, et ettevõtjal oleks üks või mõlemad järgmistest:

   (a) teatav minimaalne finantssuutlikkus;

   (b) asjakohasel tasemel erialane vastutuskindlustus.

8. Kui avaliku sektori hankija küsib ettevõtjalt minimaalse majandusliku ja finantssuutlikkuse kohta tõendeid, lubab ta ettevõtjal seda tõendada mis tahes asjakohasel viisil, kasutades muu hulgas järgmist:

   (a) pangaväljavõtted või vajaduse korral tõend asjakohase erialase vastutuskindlustuse kohta;

   (b) finantsaruanded või finantsaruannete väljavõtted, kui finantsaruannete avaldamine on ettevõtja asukohariigi õiguse alusel nõutav;

   (c) väljavõte ettevõtja käibe kohta kuni kolme viimase majandusaasta jooksul, olenevalt ettevõtte asutamise või tegevuse alustamise kuupäevast, kui need andmed käibe kohta on kättesaadavad;

   (d) äriplaan koos kinnituste või muude tõenditega ettevõtja materiaalse ja immateriaalse finantsvara kohta, sealhulgas tema intellektuaalomand, finantsinvestorite või rahastamisasutuste rahaline toetus või tõendid asjaomasesse ettevõtjasse investeeritud omakapitali kohta.

   Kui esitatakse minimaalse finantssuutlikkuse nõue, ei tohi selle suurus ületada 50 % teadus- ja arendusteenuste hankelepingu hinnangulisest maksumusest, välja arvatud nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel, mis on seotud hangitud teadus- ja arendusteenuste laadist tulenevate eririskidega. Teadus- ja arendusteenuste hankeleping. Avaliku sektori hankija täpsustab sellise nõude peamisi põhjuseid hankedokumentides.

   Minimaalse finants- ja majandusliku suutlikkuse hindamisel võib avaliku sektori hankija võtta ettevõtja raamatupidamise aastaaruandest saadud andmeid arvesse üksnes juhul, kui avaliku sektori hankija on hankedokumentides täpsustanud sellise arvessevõtmise meetodid ja kriteeriumid. Need meetodid ja kriteeriumid peavad olema läbipaistvad, objektiivsed ja mittediskrimineerivad.

   Kui avaliku sektori hankija kehtestab kooskõlas lõikega 6 majandusliku ja finantssuutlikkuse kvalifitseerimiskriteeriumid, võimaldab ta pakkujatel esitada käesoleva lõike esimese lõigu punktis d osutatud tõendeid alates kuupäevast, mil avaliku sektori hankija teatab pakkujatele teadus- ja arendusteenuste hankelepingu sõlmimise otsusest, kuni kõnealuse lepingu allkirjastamise kuupäevani.

9. Kui avaliku sektori hankija esitab ametialase vastutuskindlustuse nõude, tagab ta, et nõutav kindlustussumma on proportsionaalne põhjendatult prognoositava rahalise kahjuga, mida töövõtjad ja alltöövõtjad võivad teadus- ja arendusteenuste hankelepingu täitmise ajal või selle tulemusena põhjustada, ning esitab selle kohta hankedokumentides põhjenduse.

10. Kui avaliku sektori hankija kasutatav teadus- ja arendusteenuste hankemenetlus ei näe ette ettevõtjate eelkvalifitseerimist menetlusest kõrvalejätmise aluste või kvalifitseerimiskriteeriumide alusel, küsib avaliku sektori hankija kõiki tõendavaid dokumente, mis näitavad sobivust kohaldatavate menetlusest kõrvalejätmise aluste ja kvalifitseerimiskriteeriumide korral, üksnes nendelt edukaks tunnistatud pakkumuse

esitajatelt, kelle pakkumus sai pakkumuste hindamise kriteeriumide alusel kõrgeima koha. Andmeid, mida on võimalik kindlaks teha olemasolevatest avaliku sektori asutuse loodud riiklikest andmebaasidest või ametlike nimekirjade või sertifitseerimistõendite järgi, ei seata kahtluse alla ilma piisava põhjenduseta.

11. Kui ettevõtja esitatud teave või dokumendid on või tunduvad olevat puudulikud või vigased või kui konkreetsed dokumendid puuduvad, annab avaliku sektori hankija kooskõlas võrdse kohtlemise ja läbipaistvuse põhimõtetega asjaomastele ettevõtjatele võimaluse mõistliku aja jooksul esitada, lisada, täpsustada või täiendada asjakohast teavet või dokumente, et kõrvaldada pakkumuses esinevad puudused, mis tulenevad pakkumuse väheolulisest ebatäpsusest või nõuetele mittevastavusest, mis ei sea kahtluse alla teadus- ja arendusteenuste hankelepingu sõlmimise otsust.

Artikkel 10

Finantstagatised

1. Avaliku sektori hankija võib nõuda, et pakkujad esitaksid pakkumuse tagatisi, täitmistagatisi või lisatagatisi, kui on täidetud kõik järgmised tingimused:

   (a) pakkumuse tagatiste summa ei ületa 2 % teadus- ja arendusteenuste hankelepingu hinnangulisest kogumaksumusest, kusjuures pakkumuse tagatise maksimumsumma on 500 000 eurot teadus- ja arendusteenuste hankelepingute puhul, mille hinnanguline maksumus on üle 5 000 000 euro, ja 100 000 eurot lepingute puhul, mille hinnanguline maksumus on alla 5 000 000 euro;

   (b) teadus- ja arendusteenuste hankelepingute puhul, mille hinnanguline maksumus on üle 500 000 euro, ei ületa täitmis- ja lisatagatiste summa 5 % konkreetse lepingu maksumusest ja väga keerukate või riskantsete teadus- ja arendusteenuste hankelepingute puhul võib seda suurendada 10 %ni, kui see on riskianalüüsiga põhjendatud;

   (c) teadus- ja arendusteenuste hankelepingute puhul, mille hinnanguline maksumus on alla 500 000 euro, ei tohi nõuda täitmis- ega lisatagatisi.

2. Pakkumuse tagatise, täitmistagatise ja lisatagatise suurust, mida avaliku sektori hankijad pakkujatelt nõuavad, vähendatakse VKEde, innovaatiliste idufirmade ja innovaatiliste kasvufirmade puhul 50 %.

3. Avaliku sektori hankija tagab finantstagatiste õigeaegse vähendamise või vabastamise, kui nende nõudmine ei ole enam põhjendatud.

Artikkel 17

Innovatsiooniga seotud hindamiskriteeriumid

1. Avaliku sektori hankija sõlmib lepingu ettevõtjaga, kes pakub parimat hinna ja kvaliteedi suhet. Selleks hindab avaliku sektori hankija saadud pakkumusi parima hinna ja kvaliteedi suhte meetodi kohaselt. Parima hinna ja kvaliteedi suhte kindlakstegemiseks võrdlevad avaliku sektori hankijad pakkumuste hindamisel nende maksumust ja kvaliteeti, mis põhineb teadus- ja arendusteenuste hankelepingu esemega seotud kvaliteedikriteeriumidel. Parima hinna ja kvaliteedi suhte kindlakstegemisel võib arvesse võtta ka kulusid. Pakkumuste hindamisel parima hinna ja kvaliteedi suhte meetodi alusel peab kõigi kvaliteedikriteeriumide osakaal kokku moodustama vähemalt 50 % kõigi hindamiskriteeriumide kogukaalust.

Hinnakriteerium on seotud üksnes pakkumuse maksumusega. Omamise kogukuluga seotud kriteeriumide osakaal arvestatakse vastava protsentuaalse osa sisse.

2. Kvaliteedikriteeriumide alla kuuluvad kõik kriteeriumid, mida kasutatakse selle hindamiseks, mil määral pakkumusega on võimalik teadus- ja arendusteenuste hankelepingu esemega seoses saavutada kasulikke, mõjusaid või kestlikke tulemusi.

   Pakkumuse kvaliteet võib olla seotud näiteks järgmiste aspektidega:

   (a) tehnilised eelised, esteetilised ja funktsionaalsed omadused, kättesaadavus, arvestamine kõigi kasutajatega, teadus- ja arendusmeetodid;

   (b) keskkonna-, kliima-, sotsiaalsed- ja innovatsioonieesmärgid kooskõlas artikli 4 lõikega 6, julgeoleku ja avaliku turvalisuse huvid kooskõlas artikliga 28 või ELi eelistamise nõuded, kui avaliku sektori hankija kohaldab neid nõudeid pakkumustele punktide andmise vormis;

   (c) määratud töötajate kvaliteet, mis võib suurel määral mõjutada lepingu täitmise taset, näiteks teadus- ja arendusteenuste hankelepingut täitma määratud töötajate töökorraldus, kvalifikatsioon ja kogemused;

   (d) töökorralduse kvaliteet, teadus- ja arendusteenuste hankelepingu täitmiseks eraldatud vahendite jaotamise kvaliteet.

3. Pakkumusi hinnatakse mittediskrimineerivate, proportsionaalsete, konkreetsete, objektiivsete ja mõõdetavate kriteeriumide alusel ning sellise protsessi käigus, mis sisaldab piisavaid kaitsemeetmeid rikkumiste vastu. See võimaldab avaliku sektori hankijal arusaadaval viisil võrrelda pakutavate teadus- ja arendusteenuste tugevaid ja nõrku külgi ning ei anna avaliku sektori hankijale piiramatut valikuvabadust.

4. Teadus- ja arendusteenuste hankemenetluses kohaldavad avaliku sektori hankijad lõikes 2 osutatud kvaliteedi hindamise kriteeriumide hulgas spetsiaalseid kriteeriume, mille eesmärk on mõõta pakkumuste võimalikku mõju innovatsioonile ja liidu jaoks lisaväärtuse loomisele. Sellised innovatsiooniga seotud kvaliteedikriteeriumid, millele on osutatud käesoleva artikli lõike 2 punktis e, hõlmavad järgmist:

   (a) millisel määral on pakkumus innovatiivne ning kuidas see innovatiivsus aitab asjaomase teadus- ja arendusteenuste hanke pakkumuse objektiks oleva ettepaneku uurimise, arendamise või katsetamise käigus suurendada selle üldist kvaliteeti, kasutades hindamiseks võimaluse korral kvaliteedikriteeriume, mis on otseselt seotud asjaomase hanke kavandatud tulemustega;

   (b) pakkumuse eseme omamise kogukulud ja sellega seotud pikaajaline kasu, sealhulgas kõikide asjaomase pakkumusega seotud väärtuskavandamismeetodite mõju nendele kuludele ja kasule;

   (c) pakkumuse mõju tehnoloogia tarneahela tugevdamisele ja innovatsiooni ökosüsteemi arendamisele liidus, sealhulgas elutähtsa tehnoloogia puhul;

   (d) nende tegevuste väärtuse osakaal, mida kavatsetakse teadus- ja arendusteenuste hankelepingu raames liidus ellu viia;

   (e) (vajaduse korral) millisel määral kavatsetakse hanke esemega integreerida liidus väljatöötatud tehnoloogiat, sealhulgas teadus- ja arendustegevuse tulemused, mis on saadud siseturul avaliku sektori rahastatud teadus- ja arendusprogrammidest, ning millisel määral kasutatakse selliseid vahendeid nagu standardid, spetsifikatsioonid, tarkvara või mudelid või muu liidus väljatöötatud tehnoloogia.

5. Avaliku sektori hankija võib lisaks lõikes 4 esitatud kriteeriumidele kohaldada ka muid pakkumuste hindamise kriteeriume, mis on seotud innovatsiooniga. Kõigi innovatsiooniga seotud hindamiskriteeriumide osakaal peab kokku olema vähemalt 15 % kõigi hindamiskriteeriumide kogukaalust ning lõike 1 punktides c, d ja e osutatud innovatsiooniga seotud hindamiskriteeriumide osakaal ei või ületada 15 % kõigi hindamiskriteeriumide kogukaalust. Innovatsiooniga seotud hindamiskriteeriumid kuuluvad lõikes 2 osutatud kvaliteedikriteeriumide hulka.

6. Erandina lõigetest 4 ja 5 ei kohaldata käesoleva artikli kohast kohustust kohaldada teadus- ja arendusteenuste hankemenetluses innovatsiooniga seotud hindamiskriteeriume, kui hanke ainus ese on CPV koodide 73200000-4, 73210000-7 ja 73220000-0 alla kuuluvate teadus- ja arendustegevuse nõustamisteenuste hankimine.

Artikkel 18

Hangitavate teadus- ja arendusteenuste tingimustele esitatavate nõuete vormistamine

1. Avaliku sektori hankija esitab hanke esemeks olevate teadus- ja arendusteenuste tingimustele ning kavandatud tulemustele esitatavad nõuded hankedokumentides järgmises tähtsuse järjekorras:

   (a) õigusaktidega ettenähtud nõuded;

   (b) funktsionaalsusnõuded;

   (c) tulemusnõuded;

   (d) teostusnõuded.

   Avaliku sektori hankija esitab iga tingimusega seotud nõuded sellises tähtsuse järjekorras, nagu esimeses lõigus on näidatud.

   Kui kohaldatavas liidu või liikmesriigi õiguses ei ole ette nähtud teisiti, sõnastab avaliku sektori hankija kõik käesolevas lõikes osutatud nõuded nii, et pakkujal oleks nõuetele vastavust võimalik tõendada mis tahes muu samaväärse tõendiga.

2. Avaliku sektori hankija esitab nõude tulemusnõudena või teostusnõudena üksnes juhul, kui seda ei ole funktsionaalsusnõudena võimalik sõnastada.

3. Kui konkreetse tingimuse kohta ei ole nõuet seadusega ette nähtud ja konkreetset tingimust ei ole võimalik lõike 1 nõuete abil piisavalt kirjeldada, võib selle tingimuse nõuete vormistamisel kasutada osutamist ühele järgmistest (tähtsuse järjekorras):

   (a) harmoneeritud standardid, samuti standardid ja standardimisdokumendid, mille viited on käesoleva lõike kohaldamiseks avaldatud *Euroopa Liidu Teatajas* või mis tahes muul viisil, mis on kooskõlas liidu õigusaktide ja ühiste spetsifikatsioonidega, mida käsitatakse muu tehnilise spetsifikatsioonina kui standard ja mille on vastu võtnud komisjon, ning mille järgimisel võib eeldada, et see vastab asjakohaste liidu õigusaktide nõuetele;

   (b) määruse (EL) nr 1025/2012 artiklis 2 määratletud Euroopa standardid, sealhulgas Euroopa standardeid ülevõtvad riiklikud standardid;

   (c) Euroopa hindamisdokumendid;

   (d) rahvusvahelised standardid;

(e) muud standardimisdokumendid, mille on koostanud määruses (EL) nr 1025/2012 määratletud Euroopa standardiorganisatsioon;

(f) kui punktides a–f loetletud dokumente ei ole, siis riiklikud standardid, riiklikud tehnilised tunnustused või riiklikud tehnilised spetsifikatsioonid.

Igale osutatavale dokumendile lisatakse märge „või samaväärne“, välja arvatud juhul, kui osutatakse kohustuslikule ühtlustatud tehnilisele spetsifikatsioonile.

4. Avaliku sektori hankija tagab, et hankedokumentides ei osutata konkreetsele margile, margitoote nimele või allikale ega teatavale protsessile, mis kirjeldab konkreetse ettevõtja tooteid, teenuseid või töid, ega kaubamärgile, patendile, tüübile, konkreetsele päritolule või tootmisviisile, mis annaks teatavatele ettevõtjatele või toodetele, teenustele või töödele eeliseid või välistaks need.

Erandina esimesest lõigust on selline osutamine lubatud üksnes juhul, kui teadus- ja arendusteenuste hankelepingu eset ei ole lõigete 1, 2 ja 3 kohaselt võimalik piisavalt täpselt ja arusaadavalt kirjeldada. Avaliku sektori hankija ei või sellest kohustusest kõrvale kalduda, välja arvatud juhul, kui see on põhjendatud teadus- ja arendusteenuste hankelepingu esemega, ning sellisel juhul lisatakse märge „või samaväärne“.

Artikkel 19

Riski ja kasu jagamine turutingimustel

1. Avaliku sektori hankija tagab, et töövõtja poolt teadus- ja arendusteenuste hankelepingu täitmisel loodud tulemuste intellektuaalomandiõigusi ei saa üksnes avaliku sektori hankija tema enda tegevuses kasutamiseks, vaid et avaliku sektori hankija jagab töövõtjaga turutingimustel nende intellektuaalomandiõigustega seotud riske ja kasu. Selle nõude täitmiseks järgivad avaliku sektori hankijad ja töövõtjad lõigetes 2–9 esitatud kohustusi.

2. Töövõtjatel on õigus jätta teadus- ja arendusteenuste hankelepingu täitmisel loodud tulemuste intellektuaalomandiõigus endale. Teadus- ja arendusteenuste hankelepinguga antakse see õigus töövõtjale, kellel on kohustus kaitsta oma tulemusi, teha kõik endast olenev oma tulemuste turuleviimiseks ja mitte kasutada tulemusi vastuolus avaliku huviga.

3. Töövõtja teatab avaliku sektori hankijale võimalikult kiiresti kõigist tulemustest, mida saab teadus- ja arendusteenuste hankelepingus märgitud tulemuste loomisest alates maksimaalse ajavahemiku jooksul kasutada. See teade sisaldab töövõtja otsust neid tulemusi kaitsta ja turule viia. Kui töövõtja otsustab, et ta teadus- ja arendusteenuste hankelepingus märgitud tulemusi ei kaitse ega vii turule, siis on erandina lõikest 2 ja ilma et see piiraks autorite isiklikke õigusi, avaliku sektori hankijal õigus

(a) anda kokkuleppel töövõtjaga töövõtja töötajatele õigus neid tulemusi kaitsta ja saada endale nende tulemuste intellektuaalomandiõigus või

(b) neid tulemusi ise kaitsta, saada endale nende tulemuste intellektuaalomandiõigus ning tulemusi õiglastel ja mõistlikel tingimustel ning mittediskrimineerival viisil üle anda või litsentsida.

4. Avaliku sektori hankija saab töövõtjate poolt teadus- ja arendusteenuste hankelepingu raames loodud tulemustele vähemalt vaba juurdepääsu, et kasutada

neid tulemusi oma tarbeks ning anda kasutamiseks oma praegustele ja tulevastele töövõtjatele mis tahes lepingu täitmisel, mille nad on avaliku sektori hankijaga sõlminud. Avaliku sektori hankija võib nõuda ka seda, et selline vaba juurdepääs hõlmaks lisaks kasutusõigustele ka muid juurdepääsuõigusi, nagu õigus tulemusi muuta ja talletada.

5. Hädaolukorras, kui töövõtjad ei suuda liidu turul enam rahuldada nõudlust teadus- ja arendusteenuste hankelepingu tulemuste järele, on avaliku sektori hankijal õigus anda litsentse või kohustada töövõtjaid andma kolmandatele isikutele litsentse teadus- ja arendusteenuste hankelepingu tulemuste äriliseks all-litsentsimise õiguseta kasutamiseks mitteainuõiguslikul alusel ning õiglastel ja mõistlikel tingimustel.

6. Kui töövõtja ei vii oma tulemusi teadus- ja arendusteenuste hankelepingus ettenähtud mõistliku aja jooksul turule, kuid esitab selle kohta õiguspärased põhjused, teeb avaliku sektori hankija järgmist:

   (a) kontrollib koos töövõtjaga, kas ta suudab ja soovib tulemusi turule viia, kui talle antakse mõistlikul määral lisaaega;

   (b) üksnes juhul, kui on kontrollitud, et töövõtja ei suuda või ei soovi tulemusi turule viia või ei ole võimeline tulemusi punktis a osutatud lisaaja jooksul turule viima, on avaliku sektori hankijal õigus

      (a) anda litsentse või kohustada töövõtjaid õiglastel ja mõistlikel tingimustel andma kolmandatele isikutele litsentse teadus- ja arendusteenuste hankelepingu tulemuste äriliseks all-litsentsimise õiguseta kasutamiseks mitteainuõiguslikul alusel või

      (b) üksnes juhul, kui punktis i osutatud litsentsimismeede ei ole piisav teadus- ja arendusteenuste hankelepinguga ettenähtud turuleviimise saavutamiseks, kohustada töövõtjat andma õiglastel ja mõistlikel tingimustel nende tulemuste omandiõiguse üle avaliku sektori hankijale, ilma et see piiraks autorite isiklikke õigusi.

7. Kui töövõtja ei vii oma tulemusi teadus- ja arendusteenuste hankelepinguga ettenähtud mõistliku aja jooksul turule ega saa seda põhjendada õiguspäraste põhjustega või kui töövõtja kasutab neid tulemusi viisil, mis on vastuolus avalike huvidega, ning kui avaliku sektori hankijal ei ole õnnestunud saada töövõtjalt mõistliku aja jooksul luba tulemuste litsentsimiseks õiglastel ja mõistlikel tingimustel, on avaliku sektori hankijal õigus

   (a) anda litsentse või ilma töövõtjatele rahalist hüvitist maksmata kohustada neid andma kolmandatele isikutele litsentse teadus- ja arendusteenuste hankelepingu tulemuste äriliseks all-litsentsimise õiguseta kasutamiseks mitteainuõiguslikul alusel või

   (b) juhul kui punktis a osutatud meetmest ei piisa, et takistada tulemuste kasutamist viisil, mis on vastuolus avalike huvidega, või et saavutada teadus- ja arendusteenuste hankelepinguga ettenähtud turuleviimine, on avaliku sektori hankijal töövõtjale rahalist hüvitist maksmata õigus kohustada töövõtjat ilma kõnealuste tulemusteta omandiõiguse üle andma avaliku sektori hankijale, ilma et see piiraks autorite isiklikke õigusi.

8. Lõigete 6 ja 7 kohaldamisel hõlmavad õiguspärased põhjused ka seda, kui töövõtja tõendab, et ta on teinud kõik endast oleneva tulemuste turuleviimiseks ja tulemuste avaliku huviga vastuolus oleva kuritarvitamise vältimiseks.

9. Töövõtja teatab avaliku sektori hankijale ette igast teadus- ja arendusteenuste hanke tulemuste ainulitsentsi andmise või omandiõiguse üleandmise kavatsusest. Avaliku sektori hankijal on õigus teadus- ja arendustegevuse hanke tulemuste ainulitsentsi andmine või omandiõiguse üleandmine vaidlustada järgmistel juhtudel:

(a) kui selline litsentsimine või üleandmine mõjutaks negatiivselt avaliku sektori hankija juurdepääsu tulemustele või tulemuste ärieesmärgil kasutamist;

(b) kui selline litsentsimine või üleandmine oleks vastuolus avaliku sektori hankijate avaliku huviga sektorites, mis on liidu või liikmesriikide sotsiaal-majandusliku või tehnoloogilise arengu seisukohast väga olulised;

(c) kui kõnealused tulemused läheksid muu kui artikli 11 lõikes 1 osutatud riigi kontrolli või muude piirangute alla viisil, mis mõjutaks negatiivselt avaliku sektori hankija juurdepääsu käesoleva lõike punktis a osutatud tulemustele või nende turuleviimisele, või viisil, mis oleks vastuolus käesoleva lõike punktis b osutatud avaliku huviga.

10. Teadus- ja arendusteenuste hangete puhul, mis ei ole kommertskasutusele eelnevad hanked, võivad avaliku sektori hankijad erandina lõigetest 1–9 saada nende tulemuste intellektuaalomandiõiguse, mille töövõtjad on teadus- ja arendusteenuste hankelepingu raames loonud, kui see on põhjendatud mõne järgmise olulise avaliku huviga seotud põhjusega, mis täpsustatakse hankedokumentides:

(a) kui see on vajalik ja põhjendatud, et tagada liidu või ühe või mitme liikmesriigi julgeoleku ja avaliku turvalisuse huvide kaitse artikli 28 lõike 2 tähenduses;

(b) kui see on vajalik, et vältida tulemuste kuritarvitamist töövõtjate või muude kolmandate isikute poolt, ning puudub muu tulemuslik viis sellise kuritarvituse vältimiseks;

(c) kui avaliku sektori hankija kavatseb töövõtjate loodud tulemustega seotud intellektuaalomandiõiguste kasutamisel omada ainuõigust.

Kui avaliku sektori hankija saab vastavalt esimesele lõigule intellektuaalomandiõiguse

(a) ja ei kasuta lõike 10 punkti c alusel saadud intellektuaalomandiõigust nelja aasta jooksul alates intellektuaalomandiõiguse saamise kuupäevast, pakub ta nende intellektuaalomandiõiguse üleandmist või litsentsib selle õiglastel ja mõistlikel tingimustel ning mittediskrimineerival viisil;

(b) kui ta otsustab intellektuaalomandiõiguse üle anda või litsentsida, teeb ta seda õiglastel ja mõistlikel tingimustel ning mittediskrimineerival viisil;

(c) ta tagab, et kõiki tulemusi, millega ei kaasne intellektuaalomandiõigusi, võib laialdaselt levitada, ilma et see piiraks artiklis 26 osutatud konfidentsiaalsus- ja andmekaitsekohustusi.

Komisjonil on õigus kooskõlas artikliga 39 vastu võtta delegeeritud õigusakte, et muuta käesoleva lõike esimeses lõigus esitatud juhtumite loetelu, võttes arvesse järgmisi kriteeriume:

(a) mõju teadus- ja arendustegevuse tulemuste turuleviimise suurendamisele;

(b) mõju innovaatiliste ettevõtjate, sealhulgas eelkõige innovaatiliste idu- ja kasvufirmade ning uute turuletulijate turulepääsu parandamisele;

(c) mõju liidu sotsiaal-majanduslikule või tehnoloogilisele arengule;

(d) mõju liidu strateegilisele autonoomiale ja majandusjulgeolekule;

(e) mõju avalike huvide kaitsele.

11. Avaliku sektori hankija

(a) nõuab, et töövõtja seaks alltöövõtulepingutes tingimuseks, et alltöövõtjatele kehtivad samad intellektuaalomandiõigused ja kohustused, mis teadus- ja arendusteenuste hankelepingu alusel on töövõtjal, eelkõige et igas üleandmis- või litsentsilepingus antakse töövõtja teadus- ja arendusteenuste hankelepingust tulenevad kohustused üle uuele omanikule või litsentsisaajale ning et uuel omanikul või litsentsisaajal on kohustus need iga järgmise üleandmise või litsentsimise korral edasi anda;

(b) järgib teadus- ja arendusteenuste hankelepingute raames intellektuaalomandiõiguste kaitset mõjutavate kohustuste kavandamisel ja rakendamisel intellektuaalomandi puhul kohaldatavat liidu õigust, intellektuaalomandi õiguste kaubandusaspektide lepingut[43] ning liidu või asjaomaste liikmesriikide muid rahvusvahelisi kohustusi.

Kui teadus- ja arendusteenuste hankes osalemine ei ole piiratud liikmesriikidest pärit ettevõtjatega, võimaldab avaliku sektori hankija esimese lõigu punkti b kohaldamisel teiste WTO liikmesriikide ettevõtjate suhtes seoses intellektuaalomandi kaitsega vähemalt sama soodsaid tingimusi kui avaliku sektori hankija oma riigi ettevõtjatele, välja arvatud juhul, kui intellektuaalomandi õiguste kaubandusaspektide lepingus on ette nähtud teisiti.

Artikkel 20

Lepingu muudatused

1. Avaliku sektori hankija võib teadus- ja arendusteenuste kohta sõlmitud hankelepinguid nende kehtivusaja jooksul ilma uue teadus- ja arendusteenuste hankemenetluseta muuta, kui see võimalus on muudatuste rahalisest väärtusest olenemata esialgsetes hankedokumentides ette nähtud selgete, täpsete ja ühemõtteliste läbivaatamisklauslitega, mis võivad hõlmata maksumuse läbivaatamise klausleid või võimalusi. Sellistes klauslites märgitakse võimalike muudatuste või võimaluste ulatus ja laad ning ka tingimused, mille korral neid võib kasutada. Nende klauslitega ei nähta ette muudatusi ega võimalusi, mis muudaksid teadus- ja arendusteenuste hankelepingu üldist laadi.

2. Avaliku sektori hankija võib teadus- ja arendusteenuste kohta sõlmitud hankelepinguid nende kehtivusaja jooksul muuta ka ilma uut teadus- ja arendusteenuste hankemenetlust korraldamata, kui on täidetud mõlemad järgmised tingimused:

(a) muudatus ei ole oluline lõike 3 tähenduses või muudatus on oluline, kuid kuulub mõne lõikes 4 loetletud juhtumi alla;

(b) muudatus vastab teadus- ja arendusteenuste hankelepingu täitmise käigus tekkivatele objektiivsetele vajadustele ning piirdub sellega, mis on vajalik ja asjakohane lepingu täitmise ja järjepidevuse tagamiseks, ning ei muuda lepingu

[43] Intellektuaalomandi õiguste kaubandusaspektide leping, mis on esitatud Maailma Kaubandusorganisatsiooni asutamislepingu 1C lisas (EÜT L 336, 23.12.1994, lk 214, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_internation/1994/800(16)/oj).

esialgset majanduslikku tasakaalu töövõtja kasuks viisil, mida ei olnud esialgses lepingus ette nähtud.

3. Muudatust käsitatakse olulisena ühel või mitmel järgmistest juhtudest:

(a) muudatusega lisatakse tingimusi, mis oleksid võimaldanud osaleda ka muudel kui algselt väljavalitud kandidaatidel või aktsepteerida muid kui algselt aktsepteeritud pakkumisi või mis oleksid hankemenetlusse kaasanud täiendavaid osalejaid, kui neid muudatusi oleks rakendatud algses hankemenetluses;

(b) sellega muudetakse lepingu põhilisi tingimusi, näiteks

(c) teadus- ja arendusteenuste hankelepingu majandusliku tasakaalu muutmine töövõtja kasuks viisil, mida ei olnud esialgses lepingus ette nähtud, nagu

(a) teadus- ja arendusteenuste hankelepingu ulatuse märkimisväärne laiendamine;

(b) töövõtja isik muudel kui lõike 4 punktis c ettenähtud juhtudel.

4. Tingimusel et need ei muuda teadus- ja arendusteenuste hankelepingu esialgset majanduslikku tasakaalu töövõtja kasuks viisil, mida ei olnud algses teadus- ja arendusteenuste hankelepingus ette nähtud, on olulised muudatused lõike 2 tähenduses lubatud üksnes järgmistel juhtudel:

(a) kui teadus- ja arendusteenuste hankelepingu täitmise ajal on tekkinud vajadus lisateenuste või asjade hankimise järele, tingimusel et töövõtja vahetamine ei ole tehniliselt või majanduslikult teostatav, sealhulgas vastastikuse seotuse tõttu olemasolevate tööde või teenustega või kulude märkimisväärse suurenemise tõttu;

(b) kui muudatus on vajalik asjaolude tõttu, mida hoolas avaliku sektori hankija ei saanud teadus- ja arendusteenuste hankemenetluse algatamise ajal mõistlikult ette näha ning mis mõjutavad märkimisväärselt lepingu täitmist või teostatavust, sealhulgas

(a) olulised muudatused kohaldatavates õigusnormides või kohaldatavas õigusraamistikus;

ii) tehnoloogia oluline areng;

iii) rasked häired, hädaolukorrad või kriisid, millel on märkimisväärne majanduslik, ühiskondlik või tegevusalane mõju;

(c) kui algne töövõtja asendatakse mõne teise üksusega ühel järgmistest juhtudest:

(a) pärast ühinemist, ülevõtmist, omandamist, maksejõuetust või muud äriühingu restruktureerimist lähevad algse töövõtja õigused ja kohustused täielikult või osaliselt üle teisele ettevõtjale, tingimusel et uus üksus vastab esialgsetele kvalitatiivsetele kvalifitseerimiskriteeriumidele, teadus- ja arendusteenuste hankelepingusse ei tehta muid olulisi muudatusi ning asendamise eesmärk ei ole käesoleva määruse kohaldamisest kõrvale hoida või

ii) avaliku sektori hankija võtab endale põhitöövõtja kohustused alltöövõtjate ees, kui selline võimalus on liikmesriigi õigusega ette nähtud.

5. Muudatust, mille maksumus ei ületa 15 % esialgse teadus- ja arendusteenuste hankelepingu maksumusest, käsitatakse väheolulisena ja seda võib teha ilma uue hankemenetluseta, tingimusel et asjaomane muudatus ei muuda teadus- ja arendusteenuste hankelepingu esialgset majanduslikku tasakaalu töövõtja kasuks viisil, mida ei olnud esialgses teadus- ja arendusteenuste hankelepingus ette nähtud.

   Kui tehakse mitu järjestikust muudatust, hinnatakse piirmäärasid järjestikuste muudatuste kumulatiivse netomaksumuse alusel.

6. Enne teadus- ja arendusteenuste hankelepingu muutmist teeb avaliku sektori hankija objektiivsete ja kontrollitavate elementide põhjal kindlaks, et lõikega 2 ettenähtud tingimused on täidetud. Avaliku sektori hankija hoiab alles üksikasjalikud kirjalikud protokollid muudatuse oluliste elementide kohta, sealhulgas selle põhjenduse, vajalikkuse või asjakohasuse ning mõju kohta lepingu majanduslikule tasakaalule, eelkõige riskide ja majanduslike eeliste jaotumisele, et põhjendada teadus- ja arendusteenuste hankelepingu muutmise otsuseid ning võimaldada pädevatel järelevalve-, auditeerimis- ja kontrolliasutustel kontrollida vastavust käesolevale artiklile.

7. Enne teadus- ja arendusteenuste hankelepingu muudatust, mille maksumus ületab 50 % lepingu esialgsest hinnangulisest maksumusest, avaldavad avaliku sektori hankijad lepingu muutmise teate. See teade peab sisaldama põhjendust muudatuse kohta, mis tehti ilma uut hankemenetlust korraldamata. Järjestikuste muudatuste eesmärk ei või olla käesoleva määruse nõuete täitmisest kõrvalehoidmine.

8. Kui avaliku sektori hankija vastavalt lõikele 4 muudab oluliselt teadus- ja arendusteenuste hankelepingut ja muudatuse maksumus ei ületa 50 % lepingu esialgsest hinnangulisest maksumusest, siis avaldab ta 20 kalendripäeva jooksul alates muudatuse tegemise kuupäevast lepingu muutmise teate.

9. Teadus- ja arendusteenuste hankelepingu muudatusi ei kasutata selliste töövõtja tegevuses esinevate puuduste kõrvaldamiseks, mis ei ole põhjendatud temast sõltumatute asjaoludega.

Artikkel 21

Väärtuskavandamine

1. Avaliku sektori hankija lisab väärtuskavandamisklausli kõikidesse käesoleva määruse kohaldamisalasse kuuluvatesse teadus- ja arendusteenuste hankelepingutesse, mille eeldatav maksumus käibemaksuta ületab

   (a) kümme miljonit eurot alates… [väljaannete talitus, palun lisada kuupäev: üks aasta alates käesoleva määruse jõustumise kuupäevast];

   (b) üheksa miljonit eurot alates… [väljaannete talitus, palun lisada kuupäev: kaks aastat alates käesoleva määruse jõustumise kuupäevast];

   (c) kaheksa miljonit eurot alates… [väljaannete talitus, palun lisada kuupäev: kolm aastat alates käesoleva määruse jõustumise kuupäevast];

   (d) seitse miljonit eurot alates… [väljaannete talitus, palun lisada kuupäev: kolm aastat alates käesoleva määruse jõustumise kuupäevast];

   (e) kuus miljonit eurot alates… [väljaannete talitus, palun lisada kuupäev: neli aastat alates käesoleva määruse jõustumise kuupäevast];

(f) viis miljonit eurot alates… [väljaannete talitus, palun lisada kuupäev: viis aastat alates käesoleva määruse jõustumise kuupäevast].

Väiksema hinnangulise maksumusega teadus- ja arendusteenuste hankelepingusse võib avaliku sektori hankija lisada väärtuskavandamisklausli.

2. Avaliku sektori hankija peab teadus- ja arendusteenuste hankelepingusse lisama

(a) väärtuskavandamisklauslid, mis kutsuvad töövõtjaid üles kogu teadus- ja arendusteenuste hankelepingu täitmise ajal esitama ettepanekuid väärtuskavandamise muutmise kohta (edaspidi „vabatahtliku väärtuskavandamise klauslid“), või

(b) väärtuskavandamisklauslid, millega nõutakse, et töövõtjad kogu teadus- ja arendusteenuste hankelepingu täitmise ajal esitaksid avaliku sektori hankijale regulaarsete ajavahemike järel ettepanekuid väärtuskavandamise muutmise kohta (edaspidi „kohustusliku väärtuskavandamise klauslid“).

Avaliku sektori hankija võib esimese lõigu punktis b osutatud kohustuslikku väärtuskavandamist kasutada kogu teadus- ja arendusteenuste hankelepingu või ainult selle osade puhul.

Kui avaliku sektori hankija kasutab kohustuslikku väärtuskavandamist teadus- ja arendusteenuste hankelepingu osade puhul, peab ta hankedokumentides nende osadega seotud nõuded esitama funktsionaalsus- või tulemusnõuetena.

Töövõtja lisab vastavad kohustusliku või vabatahtliku väärtuskavandamise klauslid kõikidesse alltöövõtulepingutesse, mille maksumus alltöövõtulepingu sõlmimise kuupäeval ületab lõikes 1 osutatud künniseid. Nendest künnistest madalama maksumusega alltöövõtulepingud võivad sisaldada vastavaid kohustusliku või vabatahtliku väärtuskavandamise klausleid.

3. Kui töövõtja esitab väärtuskavandamise muutmise ettepanekuid, nagu on osutatud lõike 2 esimeses alapunktis, lisab ta nendesse ettepanekutesse järgmise:

(a) kõik kavandatavad muudatused teadus- ja arendusteenuste hanke raames hangitavates teadus- ja arendusteenustes;

(b) kirjeldus mis tahes mõju kohta, mida käesoleva lõike punktis a osutatud kavandatavad muudatused võivad avaldada teadus- ja arendusteenuste hankelepingu osaliste õigustele ja kohustustele, sealhulgas lõike 2 teises lõigus osutatud teadus- ja arendusteenuste hankelepingu eri osade maksumusele või töövõtja ülesannetele;

(c) kavandatavate muudatuste eeldatavate kulude-tulude tõenduspõhine analüüs;

(d) alltöövõtu korral alltöövõtjate esitatud kõik väärtuskavandamise muutmise ettepanekud, mis on vajalikud töövõtja väärtuskavandamise muutmise ettepaneku rakendamiseks.

4. Avaliku sektori hankija ei võta vastu väärtuskavandamise muutmise ettepanekuid, mis

(a) muudavad teadus- ja arendusteenuste hankelepingu eset;

(b) kahjustavad funktsionaalsus- või tulemusnõuetes kirjeldatud teadus- ja arendusteenuste või nende kavandatud tulemuste olulisi funktsioone või omadusi;

(c) hõlmavad üksnes hangitavate teadus- ja arendusteenuste tarnitavate koguste ja nende kavandatud tulemuste muutmist;

(d) hõlmavad muudatusi teadus- ja arendustegevuse lõpptoodetes või teadus- ja arendustegevuse katsekogustes, mis tulenevad üksnes teadus- ja arendusteenuste hankelepingu raames tehtud varasematest katsetest.

5. Avaliku sektori hankija täpsustab hankedokumentides, et muudatused, mis teadus- ja arendusteenuste hankelepingu maksumust vähendavad või suurendavad, võib ta heaks kiita pärast seda, kui on töövõtjalt saanud väärtuskavandamise muutmise ettepaneku. Hankedokumentides määratakse kindlaks piirangud teadus- ja arendusteenuste hankelepingu maksumuse lubatud suurendamisele selliste lepingumuudatuste tõttu, milles esitatakse väärtuskavandamise muutmise ettepanek. Kõik sellised lepingumuudatused, mis puudutavad väärtuskavandamist, tehakse kooskõlas artikliga 20.

6. Avaliku sektori hankija esitab hankedokumentides stiimulite jagamise määrad, mille alusel jagatakse avaliku sektori hankijate ja töövõtjate vahel kogu netokokkuhoid, mille avaliku sektori hankija sai kehtiva teadus- ja arendusteenuste hankelepingu väärtuskavandamise heakskiidetud muutmisettepanekutega. Kui väärtuskavandamise muutmise ettepanek toob avaliku sektori hankijatele võimalike tulevaste teadus- ja arendusteenuste hankelepingute puhul kaasa puhaskulude kokkuhoiu, täpsustatakse hankedokumentides, kas avaliku sektori hankija maksab töövõtja osa lepingu kokkuhoiust ühekordse maksena või järjestikuste maksetena pikema aja jooksul, kui sõlmitakse tulevased teadus- ja arendusteenuste hankelepingud. Avaliku sektori hankija tagab, et töövõtja osa teadus- ja arendusteenuste hankelepingu järgsest kulude kokkuhoiust ei ole sama suur või suurem kui teadus- ja arendusteenuste hankelepingu raames osutatavate teadus- ja arendusteenuste maksumus.

7. Avaliku sektori hankija võib ühepoolselt mis tahes väärtuskavandamise muutmise ettepaneku tervikuna või osaliselt heaks kiita või tagasi lükata. Kui avaliku sektori hankija ei kiida väärtuskavandamise muutmise ettepanekut heaks, teatab ta sellest töövõtjale kirjalikult, selgitades tagasilükkamise põhjuseid. Töövõtja võib mis tahes väärtuskavandamise muutmise ettepaneku täielikult või osaliselt tagasi võtta igal ajal enne seda, kui avaliku sektori hankija selle heaks kiidab. Seni, kuni teadus- ja arendusteenuste hankelepingu väärtuskavandamise muutmise ettepanek heaks kiidetakse, jätkab töövõtja kehtiva teadus- ja arendusteenuste hankelepingu täitmist.

Artikkel 22

Hulgihange

1. Avaliku sektori hankija kasutab teadus- ja arendusteenuste hankemenetlustes hulgihanget ning sõlmib mitu teadus- ja arendusteenuste hankelepingut mitme töövõtjaga.

2. Avaliku sektori hankija märgib hankedokumentides teadus- ja arendusteenuste hankelepingute miinimumarvu, mis lõike 1 kohaselt eeldatavasti sõlmitakse.

3. Hulgihankega teadus- ja arendusteenuste hankelepingud sõlmitakse ja allkirjastatakse paremusjärjestuse alusel kõrgeimast madalaima punktisummani, mis saadi pakkumuste hindamisel vastavalt artiklile 11, välja arvatud juhul, kui on nõuetekohaselt põhjendatud alus toimida teisiti, järgides täielikult võrdse kohtlemise

ja läbipaistvuse põhimõtteid. Kõik teadus- ja arendusteenuste hankelepingud sõlmitakse ühe ja sama teadus- ja arendusteenuste hankemenetluse raames.

4. Lõike 1 kohaselt sõlmitavate teadus- ja arendusteenuste hankelepingute arvu kindlaksmääramisel võtab avaliku sektori hankija arvesse kasu, mida hulgihankega on võimalik saada, et

(a) vältida liigset tuginemist ühele või piiratud arvule töövõtjatele selliste toodete, tööde või teenuste puhul, mis on olulised avaliku sektori hankija sise- või välistoimingute jaoks, või selliste toodete, tööde või teenuste puhul, mis põhinevad elutähtsal tehnoloogial või kriitilisel toormel;

(b) vähendada tehnoloogia- või innovatsiooniriske, sealhulgas stimuleerides alternatiivsete tulemuste väljatöötamist, katsetamist või integreerimist eri töövõtjate hulgas;

(c) lahendada olukordi, kus turul puudub piisav konkurents, või vältida või vähendada sõltuvust tarnijatest, stimuleerides turul suuremat konkurentsi;

(d) vähendada teenusehäireid ja nõrka lüli, tagades avaliku sektori hankija taristus, võrgus või teenuste osutamise süsteemis tehnilise liiasuse;

(e) reserveerida liikmesriikidest pärit ettevõtjatele kooskõlas artikli 11 lõikega 6 minimaalne arv teadus- ja arendusteenuste hankelepinguid, kui see on vajalik ja põhjendatud liidu või ühe või mitme liikmesriigi julgeoleku ja avaliku turvalisuse huvide kaitse tagamiseks artikli 28 lõike 2 tähenduses.

5. Erandina lõikest 1 võib avaliku sektori hankija sõlmida ühe teadus- ja arendusteenuste hankelepingu ilma käesoleva artikli kohast hulgihanget korraldamata, kui see on põhjendatud mõnega järgmistest hankedokumentides täpsustatud põhjustest:

(a) teadus- ja arendusteenuste hankemenetluste puhul, mille ainus ese on CPV koodide 73200000-4, 73210000-7 ja 73220000-0 alla kuuluvate teadus- ja arendustegevuse nõustamisteenuste hankimine ;

(b) teadus- ja arendusteenuste hangete puhul, mis ei ole kommertskasutusele eelnevad hanked, kui on täidetud üks järgmistest tingimustest:

(a) artiklis 9 osutatud turu-uuringu tulemused ja turuanalüüs näitavad, et turg on liiga väike selleks, et teadus- ja arendusteenuste hankemenetluses saaks osaleda mitu töövõtjat;

(b) hulgihangetest saadav pikaajaline kasu, mida käsitletakse lõikes 4, ei kaalu üles hulgihanget kasutava avaliku sektori hankija lisakulusid;

(c) ühe teadus- ja arendusteenuste hankelepingu sõlmimine on vajalik ja põhjendatud, et tagada liidu või ühe või mitme liikmesriigi julgeoleku ja avaliku turvalisuse huvide kaitse artikli 28 lõike 2 tähenduses.

Komisjonil on õigus kooskõlas artikliga 39 vastu võtta delegeeritud õigusakte, et muuta käesoleva lõike esimeses lõigus nimetatud juhtumite loetelu, võttes arvesse järgmisi kriteeriume:

(a) mõju teadus- ja arendustegevuse tulemuste turuleviimise suurendamisele;

(b) mõju innovaatiliste ettevõtjate, sealhulgas eelkõige innovaatiliste idu- ja kasvufirmade ning uute turuletulijate turulepääsu parandamisele;

(c) mõju liidu sotsiaal-majanduslikule või tehnoloogilisele arengule;

(d) mõju liidu strateegilisele autonoomiale ja majandusjulgeolekule;

(e) mõju avalike huvide kaitsele.

Artikkel 23

Teadus- ja arendusteenuste hanke pakkumismenetlus

1. Avaliku sektori hankija teatab teadus- ja arendusteenuste hanke pakkumismenetluse väljakuulutamisest hanketeatega. Kõnealune teade

   (a) avaldatakse *Euroopa Liidu Teatajas* ja seejärel ka avaliku sektori hankija liikmesriigi riigihangete portaalis;

   (b) sisaldab järgmisi elemente:

      (a) viited teadus- ja arendusteenuste asjaomastele CPV koodidele;

      (b) vajaduse korral märge selle kohta, et pakkumuskutse on seotud innovatsiooniga, tehes hanketeates märke väljale „innovatsioon“ ja lisades vajaduse korral väljale „hanke nimetus“ sõnad „kommertskasutusele eelnev hange“;

      (c) teadus- ja arendusteenuste hanke eeldatav maksumus, mis on arvutatud vastavalt artikli 10 lõikes 5 sätestatud metoodikale.

2. Avaliku sektori hankija levitab teadus- ja arendusteenuste hanke väljakuulutatud pakkumismenetlust turul laialdaselt. Selleks võib avaliku sektori hankija pärast hanketeatega pakkumismenetluse algatamist avaldada pakkumismenetluse algatamise teate mis tahes laialdaselt kättesaadava meedia kaudu ja seda levitada.

3. Kui see on vajalik ja põhjendatud liidu või ühe või mitme liikmesriigi julgeoleku või avaliku turvalisuse huvide kaitse tagamiseks artikli 28 lõike 2 tähenduses, avaldab avaliku sektori hankija erandina käesoleva artikli lõigetest 1 ja 2 sellise hanketeate, millest on välja jäetud kogu tundlik teave, ja levitab seda hanketeadet ning palub ettevõtjatel teatada, kui nad on asjaomase teadus- ja arendusteenuste hanke jaoks pakkumuste esitamisest huvitatud. Tundlikku teavet saadetakse üksnes nendele ettevõtjatele, kes on väljendanud huvi ja vastavad kvalifitseerimiskriteeriumidele ning ei kujuta endast julgeolekuriski artikli 28 lõike 4 punkti d tähenduses.

4. Erandina käesoleva artikli lõigetest 1 ja 2, kui käesoleva artikli lõigetes 1 ja 2 osutatud hanketeate ja artiklis 10 osutatud muude elementide avaldamine hankedokumentides oleks vastuolus liidu või ühe või mitme liikmesriigi julgeoleku ja avaliku turvalisuse huvidega artikli 28 lõike 2 tähenduses, kutsub avaliku sektori hankija pakkumusi esitama üksnes need potentsiaalselt sobivad ettevõtjad ja edastab hankedokumente üksnes nendele potentsiaalselt sobivatele ettevõtjatele, kes on kindlaks tehtud artiklis 9 osutatud turu-uuringu ja turuanalüüsi käigus , vastavad kvalifitseerimiskriteeriumidele ega kujuta endast julgeolekuriski artikli 28 lõike 4 punkti d tähenduses.

5. Pakkumuste laekumise miinimumtähtaeg on üks kuu alates kuupäevast, mil hanketeade saadeti avaldamiseks *Euroopa Liidu Teatajas*. Avaliku sektori hankija võib seda miinimumtähtaega lühendada, kui on kehtestatud hädaolukorrarežiim

vastavalt määrusele (EL) 2024/2747[44], kui on kehtestatud hädaolukorraraamistik vastavalt nõukogu määrusele (EL) 2022/2372[45], kui on olemas tõsised piiriülesed terviseohud vastavalt määrusele (EL) 2022/2371[46] või kui komisjon on välja kuulutanud kriisi või eriolukorra. Avaliku sektori hankija maksimaalne tähtaeg pakkumuste hindamise lõpuleviimiseks ja pakkujate teavitamiseks lepingu sõlmimise otsusest on 60 kalendripäeva alates pakkumuste vastuvõtmise tähtajast.

6. Avaliku sektori hankija kontrollib pakkumuses esitatud teabe põhjal, millised pakkujad saavad artikliga 11 ettenähtud tingimuste kohaselt teadus- ja arendusteenuste hankes osaleda.

7. Ilma et see piiraks artikli 15 lõike 9 kohaldamist, hindab avaliku sektori hankija kõiki pakkumusi, mille on esitanud pakkujad, kellel on teadus- ja arendusteenuste hankele juurdepääs, objektiivsete ja mittediskrimineerivate kriteeriumide alusel, kohaldades artiklites 13, 14 ja 15 sätestatud kohaldatavaid kõrvalejätmise aluseid ja kvalifitseerimiskriteeriume, miinimumnõudeid, millele kõik pakkujad peavad vastama, ning artiklis 17 osutatud kohaldatavaid pakkumuste hindamise kriteeriume, sealhulgas innovatsiooniga seotud hindamiskriteeriume, ning koostavad hinnatud pakkumuste paremusjärjestuse.

8. Pärast esialgsete pakkumuste esitamist võib avaliku sektori hankija ettevõtjaid küsitleda ja nendega ühes või mitmes voorus läbirääkimisi pidada. Üldsus tagab, et igas läbirääkimisvoorus arutatavate lahenduste arv pakub tõelist konkurentsi. Pärast iga vooru ja sõltuvalt läbirääkimiste tulemustest palutakse läbirääkimistel osalevatel ettevõtjatel esitada muudetud pakkumus ning avaliku sektori hankija võib artikli 17 kohaselt kehtestatud hindamiskriteeriumide alusel otsustada osalejate arvu vähendada. Avaliku sektori hankija teavitab ettevõtjaid uue läbirääkimisvooru alustamisest ja sellest, kas neid kutsutakse osalema või mitte. Avaliku sektori hankijad teavitavad kõiki pakkujaid, kelle pakkumusi ei ole kõrvale jäetud, kõigist läbirääkimiste tulemusel hankedokumentides või hanke üksikasjade muudes osades tehtud muudatustest. Avaliku sektori hankijad annavad pakkujatele piisavalt aega vastavalt vajadusele pakkumusi muuta ja uuesti esitada. Ettevõtjad võivad esitada muudetud pakkumusi sõltuvalt läbirääkimiste tulemustest. Kui avaliku sektori hankija on otsustanud läbirääkimised lõpetada ning sõlmida teadus- ja arendusteenuste hankeleping, teeb ta allesjäänud ettevõtjatele ettepaneku esitada lõplik pakkumus.

9. Avaliku sektori hankija avaldab hiljemalt 30 päeva pärast teadus- ja arendusteenuste hankelepingu sõlmimist lepingu sõlmimise teate *Euroopa Liidu Teatajas* ja pärast seda ka oma liikmesriigi riigihangete portaalis, välja arvatud juhul, kui avaldamine oleks vastuolus liidu või ühe või mitme liikmesriigi julgeoleku või avaliku turvalisuse huvidega artikli 28 lõike 2 tähenduses.

   Lepingu sõlmimise teates märgitakse, et menetlus on seotud teadus- ja arendusteenuste hanke ning innovatsiooniga. Avaliku sektori hankija lisab vajaduse

[44] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. oktoobri 2024. aasta määrus (EL) 2024/2747, millega luuakse siseturu hädaolukorra ja vastupanuvõime meetmete raamistik ning muudetakse nõukogu määrust (EÜ) nr 2679/98 (siseturu hädaolukorra ja vastupanuvõime määrus) (ELT L, 2024/2747, 8.11.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/2747/oj).

[45] Nõukogu 24. oktoobri 2022. aasta määrus (EL) 2022/2372 selliste meetmete raamistiku kohta, millega tagatakse kriisi korral oluliste meditsiinivahenditega varustatus liidu tasandi rahvatervisealases hädaolukorras (ELT L 314, 6.12.2022, lk 64, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2022/2372/oj).

[46] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. novembri 2022. aasta määrus (EL) 2022/2371, milles käsitletakse tõsiseid piiriüleseid terviseohtusid ja millega tunnistatakse kehtetuks otsus nr 1082/2013/EL (ELT L 314, 6.12.2022, lk 26, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2022/2371/oj).

korral lepingu sõlmimise teatesse väljale „hanke nimetus“ sõnad „kommertskasutusele eelnev hange“ ning teeb märke väljale „innovatsioon“.

Lepingu sõlmimise teade sisaldab teavet sõlmitud lepingu või lepingute ja kõigi selle osade maksumuse kohta.

Artikkel 24

Konkurentsipõhine etapiviisiline arendustegevus ja lepingu täitmise hindamine

1. Avaliku sektori hankija korraldab teadus- ja arendusteenuste hanke mitmes järjestikuses teadus- ja arendustegevuse etapis, mis võivad hõlmata alusuuringute, rakendusuuringute ja tootearenduse mis tahes kombinatsiooni.

2. Avaliku sektori hankija võib korraldada teadus- ja arendusteenuste kiirhankeid, mis ühendavad üheks etapiks kõik arendus- ja katseetapid, mis on tööstusuuringute ja tootearenduse osad.

3. Avaliku sektori hankija korraldab teadus- ja arendustegevuse etapid viisil, millega tagatakse, et teadus- ja arendusteenuste hanke iga etapi jaoks kavandatud minimaalne lepingute arv võimaldab teadus- ja arendustegevuse valdkonna ettevõtjatel üksteisega tõeliselt konkureerida (konkurentsipõhine arendustegevus).

4. Teadus- ja arendusteenuste hanke igas etapis hindab avaliku sektori hankija võimalikke väärtuskavandamise muutmise ettepanekuid ja vajaduse korral muudab nendele tuginedes kehtivaid teadus- ja arendusteenuste hankelepinguid kooskõlas väärtuskavandamist käsitlevate sätetega, mis on esitatud artiklis 21.

5. Teadus- ja arendusteenuste hanke iga teadus- ja arendustegevuse etapi lõpus hindab avaliku sektori hankija töövõtjate tulemusi artikli 24 lõike 13 kohaste innovatsiooniga seotud peamiste tulemusnäitajate alusel.

6. Hindamise käigus tehakse kindlaks, kas töövõtja on konkreetse teadus- ja arendustegevuse etapi edukalt lõpule viinud, lähtudes sellest, kas selle konkreetse etapi tulemused on uuenduslikud, nõuetele vastavad ja majanduslikult tasuvad.

7. Kui hindamise käigus tehakse kindlaks, et töövõtja ei ole konkreetset etappi edukalt lõpule viinud, võib avaliku sektori hankija selle töövõtjaga sõlmitud teadus- ja arendusteenuste hankelepingu lõpetada. Kui aga selline töövõtja on rahuldavalt täitnud kõik ettenähtud ülesanded ja esitanud kõik ettenähtud tulemused, on tal õigus saada konkreetse etapi eest makse vastavalt teadus- ja arendusteenuste hankelepingus kokkulepitule.

8. Kui töövõtjad on teadus- ja arendusteenuste hankelepingu raames esitanud väärtuskavandamise muutmise ettepanekuid, mis on toonud avaliku sektori hankijale kaasa netokulude kokkuhoiu, maksab avaliku sektori hankija töövõtjale tema osa sellest kokkuhoiust vastavalt väärtuskavandamise makse puhul kokkulepitud meetodile.

9. Avaliku sektori hankija võib töövõtjate arvu pärast iga etapi lõpuleviimist vähendada, lõpetades teadus- ja arendusteenuste hankelepingud lõikes 7 osutatud etapi lõpus ja valides järgmise etapi jaoks parimad pakkumused.

10. Kui avaliku sektori hankija on teinud kõik endast oleneva, et tagada konkurentsipõhine arendustegevus kõigis lõikes 3 osutatud etappides, kuid lõpetas teadus- ja arendusteenuste hankelepingu mõne etapi lõpus, nagu on osutatud lõikes 7, või saab liiga vähe hea kvaliteediga pakkumusi, et valida järgmisesse etappi rohkem

kui üks töövõtja, võib avaliku sektori hankija lubada ettevõtjatel, kes ei ole osalenud eelmistes etappides ega algses teadus- ja arendusteenuste hankemenetluses, esitada pakkumusi üksnes ülejäänud etapi või etappide kohta erilepingute sõlmimise eesmärgil. Kui avaliku sektori hankija soovib seda võimalust kasutada, annab ta ettevõtjatele, kes ei ole eelmistes etappides osalenud, võimaluse väljendada oma huvi osalemise vastu teadus- ja arendusteenuste hanke hilisemates etappides kuni viimase etapini, kus valitakse töövõtjad. Kõik sellised ettevõtjad valitakse samade menetlusest kõrvalejätmise aluste, kvalifitseerimiskriteeriumide, miinimumnõuete ja pakkumuste hindamise kriteeriumide alusel nagu teised eelmistes etappides osalenud töövõtjad.

11. Kui avaliku sektori hankija on teinud kõik endast oleneva, et tagada konkurentsipõhine arendustegevus kõigis lõigetes 3 ja 10 osutatud etappides, kuid lõpetas teadus- ja arendusteenuste hankelepingu mõne etapi lõpus, nagu on osutatud lõikes 7, või talle esitatakse liiga vähe kvaliteetseid pakkumusi, et valida järgmisesse etappi rohkem kui üks töövõtja, võib avaliku sektori hankija järgmises etapis jätkata ainult ühe töövõtjaga.

12. Juhul kui see on põhjendatud ühega järgmistest hankedokumentides märgitud põhjustest, võib avaliku sektori hankija erandina lõigetest 1–11 otsustada, et ta ei korralda teadus- ja arendusteenuste hankemenetlust mitme järjestikuse teadus- ja arendustegevuse etapina järgmistel juhtudel:

(a) teadus- ja arendusteenuste hankemenetlused, mille ainus ese on CPV koodide 73200000-4, 73210000-7 ja 73220000-0 alla kuuluvate teadus- ja arendustegevuse nõustamisteenuste hankimine;

(b) selliste teadus- ja arendusteenuste hanked, mis ei ole kommertskasutusele eelnevad hanked ning mille sisu on seotud teadus- ja arendusteenustega, mis piirduvad ühe tehnoloogilise valmiduse tasemega, ning mille ulatus on liiga kitsas, et jagada teadus- ja arendustegevus mitmeks etapiks.

Komisjonil on õigus kooskõlas artikliga 39 vastu võtta delegeeritud õigusakte, et muuta käesoleva lõike esimeses lõigus nimetatud juhtumite loetelu, võttes arvesse järgmisi kriteeriume:

(a) mõju teadus- ja arendustegevuse tulemuste turuleviimise suurendamisele;

(b) mõju innovaatiliste ettevõtjate, sealhulgas eelkõige innovaatiliste idu- ja kasvufirmade ning uute turuletulijate turulepääsu parandamisele;

(c) mõju liidu sotsiaal-majanduslikule või tehnoloogilisele arengule;

(d) mõju liidu strateegilisele autonoomiale ja majandusjulgeolekule;

(e) mõju avalike huvide kaitsele.

13. Avaliku sektori hankija

(a) hindab regulaarselt töövõtjate tulemuslikkust innovatsiooniga seotud peamiste tulemusnäitajate alusel, mis hõlmavad ajakavast kinnipidamist, kulude kontrolli all hoidmist ja eeldatava kvaliteedi saavutamist seoses artikli 10 lõike 1 punktis f osutatud miinimumnõuete, artiklis 18 osutatud funktsionaalsusnõuete või tulemusnõuete ning artiklis 17 osutatud hindamiskriteeriumide, sealhulgas innovatsiooniga seotud hindamiskriteeriumide täitmisega;

(b) nõuab töövõtjatelt parandusmeetmete võtmist, et saavutada teadus- ja arendusteenuste hankelepingu kohane lepingu täitmine, kui ta jõuab pärast punktis a osutatud hindamist järeldusele, et lepingu täitmine ei vasta innovatsiooniga seotud peamistele tulemusnäitajatele; kui töövõtja ei võta vajalikke parandusmeetmeid, võib avaliku sektori hankija selle töövõtjaga sõlmitud teadus- ja arendusteenuste hankelepingu lõpetada;

(c) võtab lepingu täitmist hinnates arvesse heakskiidetud väärtuskavandamisettepanekuid ja maksab töövõtjale tema osa nendest väärtuskavandamisettepanekutest tulenevast kokkuhoiust, kui kogu teadus- ja arendusteenuste hanke vältel kasutatakse lepingu paremaks täitmiseks väärtuskavandamist vastavalt artiklile 21 .

Artikkel 25

Maksed

1. Ilma et see piiraks Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivist 2011/7/EL[47] tulenevaid kohustusi, tagavad avaliku sektori hankijad, et töövõtjatele ja vajaduse korral alltöövõtjatele tehakse maksed õigeaegselt.

2. Avaliku sektori hankija võib teadus- ja arendusteenuste hankelepingu täitmise tingimustes ette näha, et töövõtjad kohaldavad kogu tarneahelas samaväärseid maksetingimusi, nagu on kindlaks määratud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2011/7/EL asjakohastes sätetes.

3. Välja arvatud juhul, kui see on põhjendatud avaliku sektori hankija ülekaaluka huviga, teeb avaliku sektori hankija töövõtjale sobiva suurusega ettemakse.

4. Alltöövõtja taotluse korral ja kui teadus- ja arendusteenuste hankelepingu laad seda võimaldab, peab avaliku sektori hankija kandma alltöövõtja poolt peatöövõtjale pakutud teenuste, asjade või ehitustööde eest tasumisele kuuluvad maksed üle otse alltöövõtjale. Sellised meetmed võivad sisaldada asjakohaseid mehhanisme, mis võimaldavad peatöövõtjal alusetud maksed vaidlustada. Kõnealust makseviisi käsitlev kord nähakse ette hankedokumentides.

Artikkel 26

Konfidentsiaalsus ja andmekaitse

1. Ilma et see piiraks kohaldatava liidu ja liikmesriigi õiguse kohaldamist, ei avalikusta avaliku sektori hankija ilma eelneva kirjaliku nõusolekuta teavet, mille ettevõtjad on talle esitanud turu-uuringu käigus, pakkujad pakkumismenetluse ajal või pärast seda, töövõtjad lepingu täitmise ajal või endised töövõtjad pärast teadus- ja arendusteenuste hanke lõppu ning mille need ettevõtjad on tunnistanud konfidentsiaalseks, sealhulgas tehnilised või ärisaladused ja pakkumuste konfidentsiaalsed aspektid. Pakkujad, töövõtjad või endised töövõtjad ei avalikusta ilma eelneva kirjaliku nõusolekuta ka avaliku sektori hankija esitatud teavet, mille avaliku sektori hankija on tunnistanud konfidentsiaalseks. Eelnevat kirjalikku nõusolekut ei tohi anda üldise loobumisena, vaid selle andmisel tuleb osutada konkreetse konfidentsiaalse teabe kavandatavale edastamisele.

[47] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta direktiiv 2011/7/EL hilinenud maksmisega võitlemise kohta äritehingute puhul (ELT L 48, 23.2.2011, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2011/7/oj).

2. Avaliku sektori hankija tagab määruse (EL) 2016/679, direktiivi 2002/58/EÜ ja kohaldatava liikmesriigi õigusega ettenähtud isikuandmete kaitse normide järgimise igasugusel teabevahetusel ja teabe avaldamisel turu-uuringu, pakkumismenetluse ja lepingu täitmise ajal ning pärast teadus- ja arendusteenuste hanke lõpuleviimist.

3. Avaliku sektori hankija märgib artiklis 10 osutatud hankedokumentides ära töövõtja töödeldavate isikuandmete asukoha ja neile juurdepääsu nõuded. Selliste nõuete hulka võib kuuluda järgmine:

(a) isikuandmeid töödeldakse üksnes artikli 11 lõikes 1 osutatud riikide territooriumil ja neid ei eemaldata sellelt territooriumilt;

(b) andmeid hoitakse üksnes andmekeskustes, mis asuvad artikli 11 lõikes 1 osutatud riikide territooriumil;

(c) sellistele andmetele ei anta juurdepääsu muudele riikidele, kui artikli 11 lõikes 1 osutatud riigid;

(d) töövõtja ei või muuta andmetöötluse asukohta ilma avaliku sektori hankija eelneva kirjaliku loata;

(e) isikuandmete igasugune edastamine teadus- ja arendusteenuste hankelepingu alusel kolmandatele riikidele või rahvusvahelistele organisatsioonidele peab täielikult vastama määruse (EL) 2016/679 nõuetele.

Artikkel 27

Teadus- ja arendusteenuste hankelepingute lõpetamine

Ilma et see piiraks muid käesoleva määrusega või liikmesriigi kohaldatava õigusega ettenähtud lõpetamise aluseid, lõpetab avaliku sektori hankija teadus- ja arendusteenuste hankelepingu järgmistel juhtudel:

(a) ettevõtja kohta tehakse mõnele artiklis 13 osutatud kohustuslikule kõrvalejätmise alusele tuginedes lõplik süüdimõistev kohtuotsus, välja arvatud juhul, kui avaliku sektori hankija teeb kindlaks, et lepingu lõpetamine ei ole ülekaaluka avaliku huvi tõttu põhjendatud ja lõplik kohtuotsus seda ei välista;

(b) teadus- ja arendusteenuste hankelepingut või selle muudatust ei oleks asjaomase töövõtjaga tohtinud sõlmida, arvestades aluslepingutest ja käesolevast määrusest tulenevate kohustuste rasket rikkumist, mida ELi toimimise lepingu artikli 258 kohases menetluses on kinnitanud Euroopa Liidu Kohus.

2. JAGU
TURVALISUS

Artikkel 28

Julgeolekukaalutlused teadus- ja arendusteenuste hangetes

1. Kui see on asjakohane, võtab avaliku sektori hankija lisaks liidu muude õigusaktidega nõutavatele või kaasnevatele meetmetele sobivaid meetmeid teadus- ja arendusteenuste hankemenetluse mis tahes etapis alates kavandamisest ja turu-uuringutest kuni lepingu sõlmimise ja täitmiseni, et tagada liidu või ühe või mitme

liikmesriigi julgeoleku ja avaliku turvalisuse huvide kaitse iga teadus- ja arendusteenuste hankemenetluse puhul, millega seoses on kindlaks tehtud, et see kujutab endast ohtu julgeolekule või avalikule turvalisusele või hõlmab sellist ohtu. Käesolev peatükk ei piira muudes asjakohastes liidu õigusaktides sätestatud nõuete kohaldamist.

2. Liidu või liikmesriigi julgeoleku ja avaliku turvalisusega seotud huvid, mis on konkreetse teadus- ja arendusteenuste hankelepingu puhul asjakohased, võivad muu hulgas hõlmata järgmist:

   (a) kaitse, mis on seotud elutähtsa taristu ja strateegilise kahesuguse kasutusega taristuga, mille liikmesriigid on kindlaks teinud kooskõlas [sõjalise liikuvuse määruse artikliga 33], eelkõige sõjaväelise liikuvuse koridoris asuvate taristute, elutähtsate teenuste, kriitilise tähtsusega tarneahelate ja elutähtsa tehnoloogia kaitse, vastupanuvõime füüsilistele, küber- või hübriidohtudele ning mis tahes häirete ennetamine ja nende eest kaitsmine, sealhulgas seoses selliste häiretega, mis tulenevad kahjulikust strateegilisest sõltuvusest kolmandate riikide tarnijatest;

   (b) spionaaži, sabotaaži või tehnoloogialekke vältimine;

   (c) kriisiks valmisolek, sealhulgas talitluspidevus ja erandolukorra plaanimine looduskatastroofide või geopoliitilise ebastabiilsuse, pandeemiate või küberrünnete korral;

   (d) muude kahjulike sekkumiste, sealhulgas kolmanda riigi ja kolmanda riigi kontrolli all olemise mõju ennetamine;

   (e) süsteemide, võrkude ja töödeldavate andmete küberturvalisus;

   (f) salastatud teabe, tundlike andmete, teadusuuringute või intellektuaalomandi kaitsmine loata juurdepääsu või edastamise eest;

   (g) rahvatervis, sealhulgas kriisikindlate ja sõltumatute tervishoiuteenuste tagamine, või

   (h) keskkonna kaitsmine ja vastupanuvõime kliimaga seotud häiretele.

3. Teadus- ja arendusteenuste hankelepingu puhul võivad julgeoleku ja avaliku turvalisusega seotud riskid tuleneda eelkõige järgmisest:

   (a) teadus- ja arendusteenuste hankelepingu ese, sealhulgas:

      (a) selle rakendamisega seotud või selle rakendamiseks arendatavate varade tundlikkus;

      (b) juurdepääs tundlikele andmetele ja nende käitlemine;

      (c) kriitiline sõltuvus või oht kriitiliselt sõltuda piiratud arvust kolmandate riikide tarnijatest, toodetest, teenustest või tehnoloogiatest;

      (d) riskid, mis on seotud juurdepääsuga elutähtsale taristule ja strateegilisele kahesuguse kasutusega taristule, mille liikmesriigid on kindlaks teinud kooskõlas [sõjalise liikuvuse määruse artikliga 33], teadusrajatistele, IT-süsteemidele või kriitilise tähtsusega materjalidele;

      (e) hangitud teadus- ja arendusteenuste tulemuste kahesugune kasutus;

(f) sellega seotud avalike huvide laad ning talitlushäire või puuduliku toimimise võimalikud tagajärjed, nagu avaliku või riikliku julgeoleku, majandusliku stabiilsuse, terviseohutuse või põhiõiguste kahjustamine;

(b) ettevõtjaid iseloomustavad tunnused, sealhulgas:

(a) omandi-, kontrolli- või rahastamisstruktuur, millega ettevõtjale kaasneb lubamatu sekkumise või mõjutamise oht;

ii) varasemad andmed turvalisuse kohta, sealhulgas varasemad rikkumised, turvastandardite mittejärgimine või julgeolekukaalutlustel muudest hankemenetlustest kõrvalejätmine;

iii) suutlikkus täita juurdepääsuloa, töötajate kontrollimise või infoturbe suhtes kohaldatavaid nõudeid;

iv) kokkupuude kolmanda riigi õigusaktidega, mis võivad sundida avaldama tundlikku teavet või segada lepingu täitmist.

4. Avaliku sektori hankija märgib hankedokumentides niivõrd, kui see on võimalik, selgelt ja piisavalt üksikasjalikult ära asjakohased meetmed, mis on proportsionaalsed lõikes 3 osutatud riskidega ja mittediskrimineerivad. Selliste meetmete rakendamiseks võib kasutada eelkõige järgmist:

(a) spetsifikatsioonid ja turu-uuringu dokumendid, sealhulgas kohustuslikud turvastandardid, sertifitseerimistõendid, töötajate kohustuslik julgeolekukontroll või juurdepääsuloa kehtestamine ning riskijuhtimis- ja usaldusväärsusnõuded;

(b) pakkumuste hindamise kriteeriumid, nagu pakkujate turbehaldussüsteemide, turbenõuetele vastavuse standardite, intsidentidele reageerimise suutlikkuse ja tarneahela turvalisuse hindamine;

(c) lepingu täitmise tingimused, sealhulgas tarnijate turvajärelevalve võimaldamine auditite, kontrollide või dokumentide läbivaatamise kaudu ning parandusmeetmete rakendamine rikkumiste korral, samuti sätted alltöövõtu, omandiõiguse muutumisest teatamise ning salastatud või tundliku teabe kaitse kohta;

(d) kvalifitseerimiskriteeriumid, kui need on põhjendatud, näiteks juurdepääsuloa omamine või muu pakkujatele esitatav nõue tõendada, et nad ei kujuta endast ohtu julgeolekule või avalikule turvalisusele vastavalt käesoleva artikli lõike 3 punktile b. See ei piira artikli 14 kohaldamist.

(e) kutsuvad pakkumust esitama ainult neid ettevõtjaid, kes vastavad konkreetsetele objektiivsetele ja mittediskrimineerivatele julgeolekunõuetele, tingimusel et avaliku sektori hankija on asjaomase teadus- ja arendusteenuste hanketeates teatanud oma kavatsusest seda teha ja julgeolekunõuetest, mida ta kavatseb kohaldada.

Avaliku sektori hankija võib hankedokumentides ära märkida ka selle, milliseid turvameetmeid ta kavatseb rakendada, kui teadus- ja arendusteenuste hankemenetluse käigus tekivad riskid julgeolekule või avalikule turvalisusele.

5. Avaliku sektori hankija saab ettevõtja teadus- ja arendusteenuste hankemenetlusest selle käigus igal ajal kõrvale jätta, kui ettevõtja on määratletud suure riskiga tarnijana vastavalt määruse (EL) XXXX/XXX [küberturvalisuse määrus 2] seoses IKT-

komponentide tarnimisega või selliste komponentide tarnimisega, mis sisaldavad IKT-komponente, mida kasutatakse peamistes IKT-varades.

6. Kui on tõendeid, et meetmete erinevused mõjutavad siseturu toimimist, on komisjonil käesoleva määruse täiendamiseks õigus kooskõlas artikliga 39 vastu võtta delegeeritud õigusakte, millega kehtestatakse kohustuslikud tehnilised spetsifikatsioonid, kvalifitseerimiskriteeriumid, pakkumuste hindamise kriteeriumid või lepingu täitmise klauslid teadus- ja arendusteenuste konkreetsete kategooriate või nende kavandatud tulemuste jaoks, kui sellised elemendid käsitlevad kindakstehtud ja konkreetseid liidu huve, mis on seotud julgeoleku ja avaliku turvalisusega.

Artikkel 29

Turvameetmed lepingu täitmise ajal

1. Ilma liikmesriikide lepinguõiguse kohaldamist piiramata võib avaliku sektori hankija teadus- ja arendusteenuste hankelepingu täielikult või osaliselt lõpetada, kui ta teeb kindlaks, et töövõtja ei ole kohaldanud meetmeid või täitnud kohustusi, mille eesmärk on vältida või vähendada julgeoleku ja avaliku turvalisusega seotud riske või et julgeoleku või avaliku turvalisusega seotud risk on realiseerunud või tõenäoliselt realiseerub. Samadel tingimustel võib ta teatavad ettevõtjad lepingu täitmisest kõrvale jätta.

2. Käesoleva artikli kohane lõpetamine ja kõrvalejätmine on turvariskiga või avaliku turvalisuse riskiga proportsionaalne. Enne teadus- ja arendusteenuste hankelepingu lõpetamist või ettevõtja kõrvalejätmist teeb avaliku sektori hankija kirjaliku hindamise. Avaliku sektori hankija võtab eelkõige arvesse järgmist:

   (a) julgeolekule või avalikule turvalisusele avalduva ohu suurus;

   (b) lõpetamise või kõrvalejätmise mõju avalike teenuste osutamisele;

   (c) alternatiivsed leevendusmeetmeid, nagu lepingu muutmine või tõhustatud järelevalve.

3. Avaliku sektori hankija teavitab töövõtjat kirjalikult oma kavatsusest leping lõpetada või töövõtja kõrvale jätta, välja arvatud juhul, kui see on põhjendatud kaasnevate suurte ohtudega, otsese ohu ilmnemisega või kui selline teavitamine võib riski suurendada, täpsustades järgmise:

   (a) lõpetamise või kõrvalejätmise põhjused;

   (b) asjaomast otsust toetavad faktid ja tõendid, välja arvatud salastatud teave;

   (c) kavandatav lõpetamise või kõrvalejätmise kuupäev.

4. Avaliku sektori hankija määrab töövõtjale asjakohase ajavahemiku, mis ei või olla lühem kui kümme kalendripäeva, et esitada märkusi lepingu lõpetamise põhjuste kohta ja pakkuda välja parandusmeetmeid. Kui tegemist on hädaolukorraga, võib avaliku sektori hankija seda tähtaega lühendada.

5. Töövõtja teeb avaliku sektori hankijaga koostööd, et tagada teadus- ja arendusteenuste hankelepinguga seotud andmete, dokumentide või varade turvalisus või üleandmine ning kriitilise tähtsusega teenuste järjepidevus kuni lepingu lõpetamise või kõrvalejätmise jõustumiseni.

Artikkel 30

Küberturvalisus

1. Kõigi digielemente sisaldavate toodete puhul, mida kasutatakse ja arendatakse hanke esemeks oleva teadus- ja arendusteenuste raames ning mis kuuluvad Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2024/2847[48] kohaldamisalasse, peab avaliku sektori hankija tagama vastavuse kõnealuse määruse I lisas sätestatud olulistele küberturvalisuse nõuetele, sealhulgas tuleb teadus- ja arendusteenuste hankemenetluses arvestada tootjate suutlikkust haavatavusi tulemuslikult kõrvaldada.

2. Käesoleva määrusega ei takistata avaliku sektori hankijaid kehtestamast lõikes 1 osutatud digielemente sisaldavate toodete suhtes täiendavaid küberturvalisuse nõudeid teadus- ja arendusteenuste hangeteks või nende toodete kasutamiseks teatavatel eesmärkidel, sealhulgas juhul, kui neid tooteid arendatakse või hangitakse riikliku julgeoleku või riigikaitse eesmärgil, tingimusel, et need nõuded on kooskõlas liikmesriikide kohustustega, mis on sätestatud liidu õiguses, ning asjaomaste eesmärkide saavutamiseks vajalikud ja proportsionaalsed.

3. Ilma et see piiraks lõike 1 ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2022/2555[49] kohaldamist, võib avaliku sektori hankija vajaduse korral hankedokumentides kindlaks määrata hangitavate teadus- ja arendusteenuste ning nende kavandatud tulemuste küberturvalisuse nõuded. Selleks võivad need sisaldada tehnilisi spetsifikatsioone, kvalifitseerimiskriteeriume, menetlusest kõrvalejätmise kriteeriume, pakkumuste hindamise kriteeriume või lepingute täitmise tingimusi. Sellised nõuded peavad olema seotud teadus- ja arendusteenuste hankelepingu esemega ning vastama läbipaistvuse, mittediskrimineerimise ja proportsionaalsuse põhimõtetele.

4. Avaliku sektori hankija saab ettevõtja teadus- ja arendusteenuste hankemenetlusest selle käigus igal ajal kõrvale jätta, kui ettevõtja on määratletud suure riskiga tarnijana seoses IKT-komponentide tarnimisega või selliste komponentide tarnimisega, mis sisaldavad IKT-komponente, mida kasutatakse peamistes IKT-varades.

3. JAGU
TEADUS- JA ARENDUSTEENUSTE ÜHISHANKED

Artikkel 31

Teadus- ja arendusteenuste ühishangete suhtes kohaldatavad ühised normid

1. Avaliku sektori hankijad, kes korraldavad teadus- ja arendusteenuste ühishankeid, peavad järgima käesolevas määruses sätestatud korda.

2. Avaliku sektori hankija võib korraldada teadus- ja arendusteenuste ühishankeid kahe või enama avaliku sektori hankijaga ühest või mitmest liikmesriigist. Avaliku sektori

[48] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2024. aasta määrus (EL) 2024/2847, mis käsitleb digielemente sisaldavate toodete küberturvalisuse horisontaalseid nõudeid ja millega muudetakse määrusi (EL) nr 168/2013 ja (EL) 2019/1020 ning direktiivi (EL) 2020/1828 (küberkerksuse määrus) (ELT L, 2024/2847, 20.11.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/2847/oj).

[49] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. detsembri 2022. aasta direktiiv (EL) 2022/2555, mis käsitleb meetmeid, millega tagada küberturvalisuse ühtlaselt kõrge tase kogu liidus, ja millega muudetakse määrust (EL) nr 910/2014 ja direktiivi (EL) 2018/1972 ning tunnistatakse kehtetuks direktiiv (EL) 2016/1148 (küberturvalisuse 2. direktiiv) (ELT L 333, 27.12.2022, lk 80, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2022/2555/oj).

hankijad. Kui kaks või enam avaliku sektori hankijat ühest või mitmest liikmesriigist soovivad korraldada teadus- ja arendusteenuste ühishanke, sõlmivad nad ühishankelepingu, millega luuakse hankijate rühm ja määratakse juhtiv hankija. Selles lepingus sätestatakse vähemalt järgmine:

(a) rahalised kohustused, mille on võtnud iga avaliku sektori hankija hankijate rühmas teadus- ja arendusteenuste ühishankeks;

(b) juhtiva hankija ja hankijate rühma kuuluvate avaliku sektori hankijate ülesannete ja kohustuste jaotus seoses teadus- ja arendusteenuste hankemenetluse, lepingu täitmise ja endiste töövõtjatega pärast lepingu lõppemist toimuva suhtlusega, nagu on osutatud 2. peatüki 1. ja 2. jaos;

(c) kohaldatav liidu või liikmesriigi õigus, mis on seotud vaidluste lahendamisega ning mis tahes menetluste või kinnitustega, mida on vaja teadus- ja arendusteenuste hanke käigus välja töötatud prototüüpide, esimeste toodete, teenuste või tööde katsetamiseks, ning teadus- ja arendusteenuste ühishanke läbiviimise muude aspektidega, mida käesolev määrus ei hõlma;

(d) ühise teadus- ja arendusteenuste hanke tulemuste jaotamise ning kasutamise mehhanism.

Lisaks artiklis 10 loetletud elementidele peavad teadus- ja arendusteenuste ühishanke dokumendid sisaldama käesoleva lõike esimese lõigu punktides b, c ja d osutatud teavet.

3. Hankijate rühma liikmed võtavad ühiselt teadus- ja arendusteenuste hankega seotud rahalised kohustused, korraldavad ühiselt turu-uuringu, koostavad hankedokumendid oma ühise teadus- ja arendusteenuste hankevajaduse jaoks ning hindavad pakkumusi.

4. Juhtiv hankija algatab teadus- ja arendusteenuste ühishankemenetluse ning sõlmib teadus- ja arendusteenuste hankelepingud kõigi ostjate rühma kuuluvate avaliku sektori hankijate nimel ja nende eest. Avaliku sektori hankija, kes korraldab teadus- ja arendusteenuste ühishankeid, võib seda teha ükskõik millises liidu ametlikus keeles ning ta võib lubada pakkujatel esitada pakkumusi ükskõik millises neist ametlikest keeltest.

5. Avaliku sektori hankija võib teadus- ja arendusteenuste ühishankeid korraldada ühe või mitme liikmesriigi kesksete hankijate kaudu.

6. Käesoleva määruse kohaldamisel on kesksed hankijad kõik avaliku sektori hankijad, kes täidavad järgmisi teadus- ja arendusteenuste hangetega seotud ülesandeid:

(a) tegutsemine hulgimüüjana, ostes ja müües edasi turult hangitud teadus- ja arendusteenuseid või nende teadus- ja arendusteenuste tulemusi;

(b) tegutsemine vahendajana, avaldades teateid ning sõlmides teadus- ja arendusteenuste hankelepinguid avaliku sektori hankijate nimel;

(c) Kesksed hankijad võivad lisaks eespool nimetatud ülesannete täitmisele viia läbi ühiseid teadus- ja arendusteenuste hankeid või neis osaleda või osutada avaliku sektori hankijatele täiendavaid teadus- ja arendusteenustega seotud hangete tugiteenuseid, sealhulgas taristu, nõustamine või tehniline abi, kaasa arvatud teadus- ja arendusteenuste hankemenetluste ettevalmistamine ning haldamine asjaomase avaliku sektori hankija nimel ja arvel.

7. Avaliku sektori hankijad märgivad artikli 4 lõikes 5 osutatud teadetes, kas nad tegutsevad keskse hankijana.

Iga avaliku sektori hankija võib teadus- ja arendusteenuseid hankida ning saada nende kavandatud tulemusi mõnelt liidus asutatud keskselt hankijalt või tema kaudu. Avaliku sektori hankija loetakse käesolevast määrusest tulenevaid kohustusi täitvaks, kui ta hangib teadus- ja arendusteenuseid selliselt keskselt hankijalt või sellise keskse hankija kaudu, kes asjaomase teadus- ja arendusteenusete hanke puhul oli kohustatud kohaldama käesolevat määrust ja seda ka kohaldanud. Kesksed hankijad, kes ei ole avaliku sektori hankijad, viivad teadus- ja arendusteenuste hankemenetlused läbi kooskõlas käesoleva määrusega.

8. Liidu institutsioonid, organid või asutused võivad korraldada teadus- ja arendusteenuste hankeid, sealhulgas kommertskasutusele eelnevaid hankeid, enda jaoks, koos teiste liidu üksustega või nende nimel ning koos liikmesriikide avaliku sektori hankijatega või nende nimel kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL, Euratom) 2024/2509 sätestatud eeskirjadega.

3. peatükk
TEADUSUURINGUTE JA INNOVATSIOONI TULEMUSTE TURULEVIIMINE

Artikkel 32

Liidu pädevuskeskus intellektuaalomandiga tagatavaks rahastamiseks ja intellektuaalomandipõhise vara turuleviimiseks

1. Euroopa Liidu Intellektuaalomandi Amet (edaspidi „amet“) loob pädevuskeskuse, et toetada ja edendada intellektuaalomandiga tagatavat rahastamist ja intellektuaalomandi, sealhulgas teadus- ja arendustegevusest ning farmaatsiatoodete ainuõigustest tuleneva intellektuaalomandi turuleviimist (edaspidi „pädevuskeskus“).

2. Pädevuskeskus toetab oma ülesannete täitmisel järgmisi üksusi:

   (a) liikmesriigis tegutsevad teadlased;

   (b) liikmesriigis tegutsevad innovaatilised ettevõtjad, sealhulgas innovaatilised idufirmad, innovaatilised kasvufirmad ja jagufirmad, kelle innovaatilisust ja konkurentsivõimet aitab suurendada intellektuaalomandiõiguste omamine või nende kasutamine ja turuleviimine;

   (c) muud liikmesriigis asutatud avalik-õiguslikud ja eraõiguslikud üksused, kes on huvitatud intellektuaalomandipõhise vara turuleviimisest;

   (d) üksused, kelle ülesanne on toetada punktides a, b ja c osutatud üksusi.

3. Selleks et parandada lõikes 2 osutatud üksuste juurdepääsu rahastamisele, teeb amet pädevuskeskuse kaudu järgmist:

   (a) töötab hiljemalt [*väljaannete talitus, palun lisada kuupäev: neli aastat pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva*] välja liidu vabatahtliku raamistiku intellektuaalomandipõhise vara väärtuse määramiseks ja avalikustamiseks, mis põhineb igat liiki intellektuaalomandi õigustel ja farmaatsiatoodete ainuõigustel ning mille eesmärk on hõlbustada selle kasutamist eri sektorites ja kasutuselevõttu finantssektori sidusrühmade poolt, kasutades võimaluse korral Euroopa ettevõtluskukruid, mis on loodud kooskõlas [*Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega XXX Euroopa ettevõtluskukrute loomise kohta*], või

selliseid alternatiivseid elektroonilisi vahendeid, mis on koostalitlusvõimelised Euroopa ettevõtluskukrutega, sealhulgas:

i) loob intellektuaalomandi avalikustamise, kontrollimise ja väärtuse määramisega seotud digitaalsed protsessid ja teenused ning haldab neid;

ii) teeb kindlaks ja koondab väärtuse määramise vabatahtliku raamistiku väljatöötamist toetavad parimad tavad;

iii) töötab raamistiku lahutamatu osana välja vabatahtliku avalikustamiskorra, mis võimaldab ettevõtjatel rahastamise eesmärgil esitada võrreldaval ja struktureeritud viisil teavet oma intellektuaalomandipõhise vara kohta;

(b) loob ja haldab tihedas koostöös komisjoniga hiljemalt [*väljaannete talitus, palun lisada kuupäev: neli aastat pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva*] kogu liitu hõlmava digitaalse sidemete loomise platvormi, kasutades võimaluse korral Euroopa ettevõtluskukruid või selliseid alternatiivseid elektroonilisi vahendeid, mis on koostalitlusvõimelised Euroopa ettevõtluskukrutega, et hõlbustada liidus kaitstud intellektuaalomandi õiguste vabatahtlikku litsentsimist ja üleandmist;

(c) hõlbustab järelturu arengut, et toetada lõikes 2 osutatud üksuste valduses oleva intellektuaalomandi võõrandamist;

(d) toetab asjaomaseid avaliku ja erasektori finantssidusrühmi, sealhulgas liidu institutsioone, organeid ja asutusi, samuti finantseerimisasutusi ja kommertspanku, intellektuaalomandiga tagatud uute avaliku ja erasektori rahastamisvahendite kindlaksmääramisel ja rakendamisel, sealhulgas usaldusväärsete tõendite esitamisel turuvajaduste kohta, selliste rahastamisvahendite rakendamisest tulenevate andmete analüüsimisel ja intellektuaalomandiga seotud tehnilise nõustamisteenuste osutamisel;

(e) kehtestab ja rakendab oskuste arendamise programmid kogu innovatsiooni ökosüsteemis seoses intellektuaalomandiga tagatava rahastamise ja intellektuaalomandipõhise vara turuleviimisega;

(f) suurendab teadlikkust intellektuaalomandi õigustest liidu innovatsiooni, majanduskasvu ja konkurentsivõime hoogustamisel ning intellektuaalomandiga tagatavast rahastamisest;

(g) toetab intellektuaalomandiga tagatavat rahastamist käsitleva tõendite andmebaasi järkjärgulist väljatöötamist, sealhulgas vabatahtlikult kogudes ja analüüsides intellektuaalomandiga tagatavatest rahastamistehingutest saadud anonüümitud või muid isikustamata andmeid ning luues vajaduse korral mehhanismid selliste andmete kättesaadavuse ja kasutamise hõlbustamiseks, sealhulgas Euroopa ettevõtluskukrute või selliste alternatiivsete elektrooniliste vahendite kaudu, mis on koostalitlusvõimelised Euroopa ettevõtluskukrutega;

(h) toetab lõikes 2 osutatud isikuid ja üksusi avaliku sektori rahastatud teadusuuringutest ja innovatsioonist tuleneva intellektuaalomandi väärindamisel ning turuleviimisel, sealhulgas teadlikkuse suurendamise ja intellektuaalomandi haldamise suutlikkuse suurendamise kaudu, pakkudes abi intellektuaalomandi haldamise ning turuleviimise strateegiate kindlaksmääramisel;

(i) koordineerib liidu tasandi kasutajatuge, mis pakub lõikes 2 loetletud üksustele intellektuaalomandiga tagatava rahastamisega seotud teabe- ja tugiteenuseid.

Komisjon kehtestab rakendusaktidega tehnilised spetsifikatsioonid, mis on vajalikud käesoleva lõike esimese lõigu punktis a osutatud liidu vabatahtliku raamistiku ühetaoliseks rakendamiseks, sealhulgas kirjeldused avalikustatava teabe sisu, võrreldavuse ja koostalitlusvõime kohta. Need rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 38 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega. Amet töötab kooskõlas teise lõigu kohaselt sätestatud tehniliste spetsifikatsioonidega välja liidu vabatahtliku raamistiku rakendamiseks vajalikud vormid ja nendega seotud töövahendid ning haldab ja vajaduse korral ajakohastab neid.

Komisjon kehtestab rakendusaktidega käesoleva artikli esimese lõigu punktis b osutatud digitaalse sidemete loomise platvormi ühised tehnilised standardid, koostalitlusnõuded ja käitamistingimused. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 38 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

4. Kumuleerunud eelarveülejäägi olemasolu korral ja pärast ameti eelarvekomiteelt heakskiidu saamist võib amet sõlmida komisjoniga rahalist toetust käsitlevaid lepinguid, et rakendada selliseid liidu meetmeid, mis on selgelt määratletud, kuuluvad ametile käesoleva määrusega antud ülesannete hulka ning on seotud intellektuaalomandiga tagatava rahastamise ja intellektuaalomandipõhise vara turuleviimisega. Sellistes rahalist toetust käsitlevates lepingutes määratakse kindlaks lepinguosaliste vastavad kohustused ja rahaline osalus, rahastatavad tegevused ja tulemused, rahastamiskõlblikud kulud, rakenduskord, aruandekohustused, sisekontrollimeetmed, auditeerimisõigused ja kasutamata summade käsitlemine.

5. Ametile käesoleva artikliga antud ülesannete täitmise kohta kehtib määrus (EL) 2017/1001. Pädevuskeskus on ameti osa ning tal ei ole eraldi juriidilise isiku staatust, finantsautonoomiat ega otsustusõigust. Kogu pädevuskeskuse kaudu toimuvale tegevusele kehtib ametile kohaldatav juhtimis-, kavandamis-, eelarve-, raamatupidamis-, sisekontrolli- ja aruandlusraamistik.

6. Pädevuskeskuse loomise kulud ja ametile käesoleva määrusega antud ülesannetest tulenevad jooksvad kulud kaetakse pädevuskeskuse tegevuseelarvest. Sisseseadmiskulud võivad hõlmata vähemalt kulusid, mis on seotud IT-tugisüsteemide arendamise ja vastava haldustaristu loomisega ning uute algatuste ajaliselt piiratud ettevalmistamise või käivitamisega. Ameti eelarvekomitee võib lubada ameti kumuleerunud eelarveülejäägi kasutamist vajalike, selgelt määratletud, ühekordsete ja ajaliselt piiratud asutamiskulude katmiseks.

7. Ameti tegevdirektor võib kehtestada tasud käesolevas artiklis osutatud konkreetsete teenuste eest, mida osutatakse käesoleva artikli lõikes 2 osutatud üksustele kooskõlas määruse (EL) 2017/1001 artikliga 178. Sellised tasud peavad olema läbipaistvad, mittediskrimineerivad ja piirduma konkreetse teenuse maksumusega.

Tasusid ei kohaldata juurdepääsule lõike 3 esimese lõigu punkti a kohaselt väljatöötatud väärtuse määramise vabatahtlikule raamistikule, juurdepääsule lõike 3 esimese lõigu punkti b kohaselt väljatöötatud digitaalsele sidemete loomise platvormile, lõike 3 esimese lõigu punktis d osutatud tugiteenustele, mida osutatakse avaliku sektori sidusrühmadele, sealhulgas liidu institutsioonidele, organitele ja asutustele, ning juurdepääsule lõike 3 esimese lõigu punktis i osutatud liidu tasandi kasutajatoele.

Artikkel 33

Andmete kogumine

1. Selleks et toetada ametile artikliga 32 antud ülesannete täitmist, eelkõige nende ülesannete täitmist, mis on seotud tõendusbaasi väljatöötamise, andmete analüüsi ja toetusega, et parandada artikli 32 lõikes 2 osutatud üksuste juurdepääsu rahastamisele, kogub ja analüüsib amet anonüümitud või muid isikustamata andmeid, mis on antud vabatahtlikult ja mis on seotud tehingutega, mille puhul intellektuaalomandi õigusi kasutatakse tagatisena krediidi või kindlustuse saamiseks või mitterahalise osalusena omakapitaliinvesteeringute stsenaariumide korral, ilma et see piiraks nende eeskirjade kohaldamist, mis käsitlevad salastatud teavet.

2. Käesoleva artikli kohasel andmete kogumisel ja analüüsimisel teeb amet kooskõlas liidu õigusega koostööd liidu institutsioonide, organite ja asutuste, liikmesriikide pädevate avaliku sektori asutuste, riiklike ja piirkondlike intellektuaalomandi ametite ning asjaomaste avaliku ja erasektori sidusrühmadega rahanduse ja kindlustuse valdkonnas, et hõlbustada olemasolevate andmete kättesaadavust, võrreldavust ja taaskasutamist ning uurida olemasolevatele andmeallikatele ja tavadele tuginedes võimalikke lähenemisviise läbipaistvuse ja koostalitlusvõime parandamiseks kogu liidus.

3. Kui see on kättesaadav ja asjakohane, võivad andmed, mille amet on käesoleva artikli kohaselt kogunud ja analüüsinud, hõlmata teavet, mis pärineb intellektuaalomandi registritest, äriregistritest, pandiregistritest või muudest intellektuaalomandiõigustega seotud asjaõiguste registritest ja teistest sellesarnastest allikatest, samuti muud asjakohast teavet, mille on kättesaadavaks teinud avaliku sektori asutused või erasektori osalised, sealhulgas teavet selle kohta, kuidas on hinnatud intellektuaalomandi kasutamist krediidi või kindlustuse tagatisena või mitterahalise osalusena omakapitali investeerimise stsenaariumides , vastava tehingu suurust ja omadusi, asjaomase intellektuaalomandi õiguse liiki ning asjakohaseid näitajaid, nagu omakapitali väärtuse määramine, tagatus või laenusumma ja tagatisvara väärtuse suhtarv.

4. Amet edendab koostöös asjaomaste sidusrühmadega andmete kvaliteedi, vormingute ja juurdepääsutingimustega seotud ühiste standardite ja tavade, sealhulgas diferentseeritud ja proportsionaalse juurdepääsukorra väljatöötamist ning pakub suuniseid ja toetusmeetmeid, mille eesmärk on võimaldada innovaatilistel ettevõtjatel, idufirmadel, kasvufirmadel ja VKEdel saada kasu täiustatud tõendusbaasist ja analüütilistest väljunditest.

5. Kui see on käesolevas artiklis osutatud tegevuse käigus saadud kogemuste põhjal põhjendatud, võib amet koostöös asjaomaste sidusrühmadega kaaluda digivahendite või struktureeritud andmesüsteemide väljatöötamist, et veelgi enam toetada artiklis 32 sätestatud pädevuskeskuse ülesannete täitmist, sealhulgas uurides võimalust luua kogu liitu hõlmav intellektuaalomandipõhisele varale seatud pantide register.

6. Amet kehtestab suunised ja toetusmeetmed tagamaks, et innovaatilised ettevõtjad, idufirmad, kasvufirmad ja VKEd saavad käesoleva artikli kohaselt kogutud andmetest tõhusalt kasu.

Artikkel 34

Intellektuaalomandi hindajad

1. Artikli 32 lõikes 2 osutatud isikud ja üksused ning asjaomased finants- ja kindlustusvaldkonna avaliku ja erasektori üksused võivad taotleda intellektuaalomandiõiguste väärtuse hindamist liidu vabatahtliku raamistiku alusel kooskõlas artikli 32 lõike 3 esimese lõigu punktiga a. Sellise hindamise võib läbi viia artikli 35 kohaselt sertifitseeritud intellektuaalomandi hindaja.

2. Kui hindamine on tellitud seoses rahastamistehinguga, esitatakse hindamiseks vajalik teave kooskõlas asjaomaste lepinguosaliste vahel kokku lepitud korraga ning vastavalt kohaldatavatele konfidentsiaalsuse ja ärisaladuste kaitse eeskirjadele.

3. Hindamisel tegutseb intellektuaalomandi hindaja sõltumatult ja väldib huvide konflikti hindamisega seotud isikute või üksustega.

4. Hindamisega seotud tasud ja muud kulud kannab hindamise tellinud isik või üksus, kui lepinguosalised ei ole kokku leppinud teisiti. Tasud ja kulud peavad olema läbipaistvad, mõistlikud ning hindamise laadi, ulatuse ja keerukusega proportsionaalsed.

Artikkel 35

Intellektuaalomandi hindajate sertifitseerimine

1. Amet loob intellektuaalomandi hindajate jaoks liidu sertifitseerimissüsteemi ja haldab seda. Sertifitseerimine tõendab, et hindaja on omandanud teadmised ja ametialase pädevuse, mis on vajalikud artikli 32 lõike 3 esimese lõigu punktis a osutatud liidu vabatahtliku raamistiku kohaseks väärtuse määramiseks.

2. Käesoleva artikli kohane sertifitseerimine on vabatahtlik ja tõendab pädevust kohaldada liidu väärtuse määramise raamistikku. See ei kujuta endast tegevusluba ega anna õigust tegutseda reguleeritud kutsealal, samuti ei ole see eeltingimus intellektuaalomandi väärtuse määramiseks liidu või liikmesriigi õiguse kohaselt. See ei piira kutsealasid, kutsekvalifikatsioone ja väärtuse määramise teenuste osutamist reguleerivate riigisiseste õigusnormide kohaldamist.

3. Ameti tehtud sertifitseerimine ei pane ametile vastutust sertifitseeritud hindaja poolt konkreetsete väärtuse määramiste eest ega anna sellistele väärtuse määramistele siduvat või eeldatavat õiguslikku mõju.

4. Sertifitseerimiseks sobiv tulevane hindaja

   (a) on asjakohase haridusliku või kutsealase tausta ja asjakohase erialase töökogemusega ning tehnilise pädevusega intellektuaalomandipõhise vara väärtuse määramisel;

   (b) peab edukalt läbima erikoolituse artikli 32 lõike 3 esimese lõigu punktis a osutatud liidu vabatahtliku raamistiku kohaldamise kohta ning ka hindamise, millega tõendatakse piisavate teadmiste olemasolu ja suutlikkust seda raamistikku praktiliselt kohaldada;

   (c) näitab üles objektiivsust ja usaldusväärsust ning järgib asjakohaseid kutsestandardeid või kutse-eetikat.

   Esimese lõigu punktides b ja c osutatud koolituse ja hindamise korraldab amet. Amet võib sellise koolituse ja hindamise välja töötada ja seda pakkuda koostöös riiklike

intellektuaalomandiametite ning asjaomaste Euroopa või rahvusvaheliste kutseorganisatsioonide ja hindamisasutustega.

5. Komisjon kehtestab rakendusaktidega käesoleva artikli kohase sertifitseerimissüsteemi rakendamiseks järgmised üksikasjalikud tingimused:

   (a) sertifitseerimiskavaga liitumiseks nõutav minimaalne hariduslik või kutsealane taust ja erialane töökogemus ning selle kohta esitatavad tõendid;

   (b) lõike 4 esimese lõigu punktis b osutatud erikoolituse miinimumsisu, õpiväljundid ja praktilised osad, sealhulgas kõik osalemisnõuded;

   (c) lõike 4 esimese lõigu punktis c osutatud hindamise vorm, sisu, hindamismetoodika ja miinimumnõuded;

   (d) taotlusmenetlus, sealhulgas esitatavad dokumendid ja tõendid ning lõikes 4 sätestatud tingimuste täitmise kontrollimise kord;

   (e) sertifitseerimistõendi kehtivusaeg ning selle pikendamise tingimused ja kord, sealhulgas jätkuva kutsealase arenguga seotud nõuded;

   (f) sertifitseerimistõendi peatamise ja tühistamise alused ja kord, sealhulgas asjakohased menetluslikud tagatised ja asjaomase isiku õigus olla ära kuulatud;

   (g) liidu sertifitseerimise ja sertifitseeritud staatuse kasutamist, esitamist ja sellest teatamist reguleerivad tingimused, sealhulgas kord, mille eesmärk on vältida sertifitseerimise ulatuse või õiguslike tagajärgede eksitavat esitamist ning

   (h) sertifitseeritud hindajatega seotud teave, mis lisatakse käesoleva artikli lõikes 7 osutatud andmebaasi.

Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 38 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

6. Amet annab pädevuskeskuse kaudu välja sertifitseerimistõendi ning uuendab seda ja peatab või tühistab selle kooskõlas käesoleva artikliga.

7. Amet loob pädevuskeskuse kaudu käesoleva artikli kohaselt sertifitseeritud intellektuaalomandi hindajate avalikult kättesaadava liidu andmebaasi ja haldab seda.

8. Tegevdirektor võib kehtestada tasud käesoleva artikli kohaste sertifitseerimis-, hindamis- ja pikendamisteenuste eest kooskõlas määruse (EL) 2017/1001 artikliga 178. Sellised tasud peavad olema läbipaistvad, mittediskrimineerivad ega tohi ületada asjaomaste konkreetsete teenuste maksumust.

Artikkel 36

Tegevuse kavandamine ja aruandlus

1. Amet kajastab talle käesoleva määruse kohaselt antud ülesannete täitmiseks vajalikud tegevused määruse (EL) 2017/1001 artikli 153 lõike 1 punktides a ja b osutatud mitmeaastase strateegilise programmi ja ameti iga-aastase tööprogrammi eraldi jaos.

2. Käesoleva artikli lõikes 1 osutatud eraldi jaos sätestatakse nende ülesannetega seotud eesmärgid, tegevused, oodatavad tulemused, tulemusnäitajad ning hinnanguline personalivajadus ja rahalised vahendid, võttes arvesse asjakohast liidu poliitikat ja prioriteete. Mitmeaastase strateegilise programmi ja iga-aastase tööprogrammi

ettevalmistamist, vastuvõtmist, rakendamist ja muutmist reguleeritakse määrusega (EL) 2017/1001.

3. Amet lisab määruse (EL) 2017/1001 artikli 153 lõike 1 punktis c osutatud ameti tegevust käsitlevasse aastaaruandesse eraldi osa ülesannete kohta, mis on ametile käesoleva artikliga antud. See konkreetne osa sisaldab järgmist teavet:

   (a) ülevaade eelmise aasta peamistest tegevustest;

   (b) iga-aastases tööprogrammis sätestatud eesmärkide ja tulemusnäitajatega seoses saavutatud tulemused;

   (c) üldhinnang asjaomaste ülesannete täitmisele, sealhulgas kasutatud rahalistele vahenditele ja personalile, tasudest saadud tulule ja mis tahes olulisele mõjule, mida see avaldab ameti muude põhikirjajärgsete ülesannete täitmisele;

   (d) ülevaade järgmisteks aastateks kavandatud tegevustest.

Artikkel 37

Määruse (EL) 2017/1001 muutmine

Määruse (EL) 2017/1001 artikli 151 lõikesse 1 lisatakse punkt f:

„f) täita talle Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 202X/XXXX antud ülesanded. *+“

___

* Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 202X/XXXX (ELT..., ELI...).“

4. peatükk
LÕPPSÄTTED

Artikkel 38

Komiteemenetlus

1. Komisjoni abistab rakenduseeskirjade komitee, mis on loodud määrusega (EL) 2017/1001. Nimetatud komitee on komitee määruse (EL) nr 182/2011 tähenduses.

2. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 5.

Artikkel 39

Delegeeritud volituste rakendamine

1. Komisjonile antakse õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte käesolevas artiklis sätestatud tingimustel.

2. Artikli 11 lõikes 2, artikli 19 lõikes 10, artikli 22 lõikes 5, artikli 24 lõikes 12, artikli 28 lõikes 5 ja artikli 31 lõikes 8 osutatud õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte

+ Väljaannete talitus, palun lisada joonealuse märkuse teksti käesoleva määruse (Euroopa innovatsioonimäärus) number, kuupäev, pealkiri ja ELT avaldamisviide.

antakse komisjonile viieks aastaks alates käesoleva määruse jõustumisest. Komisjon esitab delegeeritud volituste kohta aruande hiljemalt üheksa kuud enne viieaastase tähtaja möödumist. Volituste delegeerimine pikeneb automaatselt samaks ajavahemikuks, välja arvatud juhul, kui Euroopa Parlament või nõukogu esitab selle kohta vastuväite hiljemalt kolm kuud enne iga ajavahemiku lõppemist.

3. Euroopa Parlament ja nõukogu võivad artikli 7 lõikes 2, artikli 19 lõikes 11, artikli 22 lõikes 5, artikli 24 lõikes 12, artikli 28 lõikes 5 ja artikli 31 lõikes 8 osutatud volituste delegeerimise igal ajal tagasi võtta. Tagasivõtmise otsusega lõpetatakse otsuses nimetatud volituste delegeerimine. Otsus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas* või otsuses nimetatud hilisemal kuupäeval. See ei mõjuta juba jõustunud delegeeritud õigusaktide kehtivust.

4. Enne delegeeritud õigusakti vastuvõtmist konsulteerib komisjon kooskõlas 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelises parema õigusloome kokkuleppes sätestatud põhimõtetega iga liikmesriigi määratud ekspertidega.

5. Niipea kui komisjon on delegeeritud õigusakti vastu võtnud, teeb ta selle samal ajal teatavaks Euroopa Parlamendile ja nõukogule.

6. Artikli 11 lõike 2, artikli 19 lõike 10, artikli 22 lõike 5, artikli 24 lõike 12, artikli 28 lõike 5 ja artikli 31 lõike 8 alusel vastu võetud delegeeritud õigusakt jõustub üksnes juhul, kui Euroopa Parlament ega nõukogu ei ole kahe kuu jooksul pärast õigusakti Euroopa Parlamendile ja nõukogule teatavaks tegemist esitanud selle suhtes vastuväidet või kui Euroopa Parlament ja nõukogu on enne selle tähtaja möödumist komisjonile teatanud, et nad ei esita vastuväidet. Euroopa Parlamendi või nõukogu algatusel pikendatakse seda tähtaega kahe kuu võrra.

Artikkel 40

Hindamine

Hiljemalt [*väljaannete talitus, palun lisada kuupäev: neli aastat pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva*] ja seejärel iga viie aasta tagant hindab komisjon käesolevat määrust selle eesmärkide seisukohalt, eelkõige riigihangete rolli tugevdamisel innovatsiooni hoogustajana ning intellektuaalomandi väärtuse määramise, turuleviimise ja kasutamise edendamisel, ning esitab selle kohta Euroopa Parlamendile, nõukogule ning Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele aruande. Vajaduse korral lisatakse hinnangule ettepanek käesoleva määruse muutmise või kehtetuks tunnistamise kohta.

Artikkel 41

Jõustumine

Käesolev määrus jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Brüssel,

Euroopa Parlamendi nimel
president
[...]

Nõukogu nimel
eesistuja
[...]

FINANTS- JA DIGISELGITUS

Sisukord

1. ETTEPANEKU/ALGATUSE RAAMISTIK....2
1.1. Ettepaneku/algatuse nimetus....2
1.2. Asjaomased poliitikavaldkonnad....2
1.3. Eesmärgid....2
1.3.1. Üldeesmärgid....2
1.3.2. Erieesmärgid....2
1.3.3. Oodatavad tulemused ja mõju....2
1.3.4. Tulemusnäitajad....4
1.4. Ettepanek/algatus käsitleb....4
1.5. Ettepaneku/algatuse põhjendused....4
1.5.1. Lühi- või pikaajalises perspektiivis täidetavad vajadused, sealhulgas algatuse rakendamise üksikasjalik ajakava....4
1.5.2. ELi meetme lisaväärtus (see võib tuleneda eri teguritest, nagu kooskõlastamisest saadav kasu, õiguskindlus, suurem tõhusus või vastastikune täiendavus)....5
1.5.3. Samalaadsetest kogemustest saadud õppetunnid....5
1.5.4. Kooskõla mitmeaastase finantsraamistikuga ja võimalik koostoime muude asjakohaste vahenditega....6
1.5.5. Erinevate kasutada olevate rahastamisvõimaluste, sealhulgas vahendite ümberpaigutamise võimaluste hinnang....6
1.6. Ettepaneku/algatuse ja selle finantsmõju kestus....7
1.7. Kavandatud eelarve täitmise viis(id)....7
2. HALDUSMEETMED....8
2.1. Järelevalve ja aruandluse reeglid....8
2.2. Haldus- ja kontrollisüsteem(id)....8
2.2.1. Eelarve täitmise viisi(de), rahastuse rakendamise mehhanismi(de), maksete tegemise korra ja kavandatava kontrollistrateegia selgitus....8
2.2.2. Teave kindlakstehtud riskide ja nende vähendamiseks kasutusele võetud sisekontrollisüsteemi(de) kohta....8
2.2.3. Kontrollimeetmete hinnanguline kulutõhusus (kontrollikulude suhe hallatavate vahendite väärtusse), selle põhjendus ja oodatav veariski tase (maksete tegemise ja sulgemise ajal)....8
2.3. Pettuste ja õigusnormide rikkumise ärahoidmise meetmed....9
3. ETTEPANEKU/ALGATUSE HINNANGULINE FINANTSMÕJU....10

3.1. Mitmeaastase finantsraamistiku rubriigid ja kulude eelarveread, millele mõju avaldub 10
3.2. Ettepaneku hinnanguline finantsmõju assigneeringutele.....11
3.2.1. Hinnanguline mõju tegevusassigneeringutele – ülevaade.....11
3.2.1.1. Heakskiidetud eelarvest saadavad assigneeringud.....11
3.2.3. Hinnanguline mõju haldusassigneeringutele – ülevaade.....13
3.2.3.1. Heakskiidetud eelarvest saadavad assigneeringud.....13
3.2.4. Hinnanguline personalivajadus.....13
3.2.4.1. Rahastatakse heakskiidetud eelarvest.....13
3.2.5. Hinnanguline mõju digitehnoloogiaga seotud investeeringutele – ülevaade.....15
3.2.6. Kooskõla kehtiva mitmeaastase finantsraamistikuga.....15
3.2.7. Kolmandate isikute rahaline osalus.....16
3.2.8. Detsentraliseeritud asutuse hinnanguline personali- ja assigneeringute vajadus.....16
3.3. Hinnanguline mõju tuludele.....18
4. DIGIMÕÕDE.....19
4.1. Diginõuded.....19
4.2. Andmed.....21
4.3. Digilahendused.....23
4.4. Koostalitlusvõime hindamine.....23
4.5. Digimõõtme rakendamist toetavad meetmed.....24

1. ETTEPANEKU/ALGATUSE RAAMISTIK

1.1. Ettepaneku/algatuse nimetus

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega kehtestatakse meetmete raamistik Euroopa innovatsiooni ökosüsteemi tugevdamiseks (Euroopa innovatsioonimäärus).

1.2. Asjaomased poliitikavaldkonnad

Ühtne turg, konkurentsivõime, teadusuuringud ja innovatsioon.

1.3. Eesmärgid

1.3.1. Üldeesmärgid

Algatuse üldeesmärk on parandada innovatsiooni puhul ühtse turu toimimist, vähendades tõkkeid uuenduslike lahenduste väljatöötamisel, katsetamisel ja ulatuslikumal kasutuselevõtmisel ning kiirendada seeläbi nende turuleviimist liidus.

1.3.2. Erieesmärgid

Erieesmärk nr 1

Vähendada väärtuse määramise kulusid ning suurendada intellektuaalomandi õiguste litsentsimist ja üleandmist ELis järgmise nelja aasta jooksul.

Erieesmärk nr 2

Suurendada järgmise viie aasta jooksul kulutusi teadus- ja arendusteenuste hangetele.

Erieesmärk nr 3

Suurendada ELis asuvate teadus- ja arenduslahenduste hangete hulka järgmise viie aasta jooksul.

1.3.3. Oodatavad tulemused ja mõju

Märkige, milline peaks olema ettepaneku/algatuse oodatav mõju toetusesaajatele/sihtrühmale.

Majanduslik kasu

Kogu ELi hõlmava intellektuaalomandi väärtuse määramise ühtlustatud raamistiku kasutuselevõtmine, mida täiendavad ELi intellektuaalomandi koolituskeskus ja intellektuaalomandi sidemete loomise platvorm, peaks vähendama intellektuaalomandipõhise vara väärtuse määramise, haldamise ja rahalise väljendamisega seotud kulusid ja keerukust. Pakkudes standardseid väärtuse määramise meetodeid, eriteadmisi ja täiustatud turutaristut, vähendaksid need meetmed ettevõtjate ja väliste rahastajate vahelist teabe ebaühtlust seoses intellektuaalomandipõhise vara majandusliku väärtusega.

Intellektuaalomandi väärtuse määramise suurem läbipaistvus ja usaldusväärsus hõlbustaks patentide ja muu intellektuaalomandipõhise vara kasutamist tagatisena, parandades seeläbi juurdepääsu rahastusele nii laenu kui ka omakapitali kaudu. Eelkõige võivad standardsed väärtuse määramise süsteemid tugevdada intellektuaalomandi tagatisfunktsiooni pankade jaoks ja märguandefunktsiooni riskikapitaliinvestorite jaoks, aidates suurendada intellektuaalomandiga tagatava rahastamise mahtu. Kuna ettevõtjad suudavad paremini arvesse võtta ja edasi anda

oma intellektuaalomandi majanduslikku väärtust, suureneb tõenäoliselt patentimisest saadav oodatav tulu, mis loob tugevamad stiimulid innovatsiooni investeerimiseks ja intellektuaalomandi ametliku kaitse taotlemiseks.

Kirjanduse andmetel võib see seos tekitada positiivse mõjuringi patentimise ja rahastamise vahel. Tugevamad intellektuaalomandi portfellid hõlbustavad juurdepääsu välisrahastamisele, samas paremad rahastamistingimused toetavad täiendavaid investeeringuid teadus- ja arendustegevusse ning innovatsiooni, mis toob kaasa täiendava patentide loomise. Usaldusväärsemad väärtuse määramise mehhanismid võivad lisaks patenditaotluste arvu suurendamisele parandada patentide kvaliteeti, motiveerides ettevõtjaid keskenduma leiutistele, millel on suurem tehnoloogiline ja kaubanduslik potentsiaal.

Seda mehhanismi toetab mitu tõendit. Reaaloptsioonide seisukohast suurendavad usaldusväärsed väärtuse määramise süsteemid ja intellektuaalomandi järelturud patendiga seotud investeeringute tagasipööratavust, muutes patendid kaubeldavaks varaks, mitte üksnes õiguslikuks vahendiks. See vähendab patentimise tegelikku riski ja motiveerib ettevõtjaid esitama patente, mida saab hiljem litsentsida, müüa või kasutada finantstehingute toetamiseks. Ameerika Ühendriikide kogemus näitab, et kokkupuude patentide järelturuga suurendab patentimisaktiivsust, eriti majandusliku ebakindluse tingimustes, motiveerides ettevõtjaid patentima ka leiutisi, mida muidu hoitaks ärisaladusena.

Teadus- ja arendusteenuste hangete ELi tasandil ühtlustatud raamistiku kasutuselevõtmine peaks märkimisväärselt vähendama õiguskindlusetust ja menetluste keerukust, mida praegu liikmesriikides teadus- ja arendusteenuste hangetega seostatakse. See peaks hõlbustama piiriüleste teadus- ja arendusteenuste hankeprojektide rakendamist, mis võimaldab avaliku sektori hankijatel koondada nõudlust ja saavutada suurem otsustava tähtsusega rahaline maht, kasutades seeläbi innovatsioonihangete ühtse turu kogu potentsiaali.

Innovatsioonile suunatud järeleproovitud hanketavade integreerimine ühisesse raamistikku parandaks ka teadus- ja arendusteenuste hankemenetluste tulemuslikkust ja tõhusust, suurendades innovatsiooni tehtavate avaliku sektori investeeringute tasuvust. Selgemad menetlused suurendaksid avaliku sektori hankijate suutlikkust kavandada ja hallata teadus- ja arendusteenuste hankeprojekte, vähendades samas tarnijate osalemiskulusid ja -tõkkeid. See peaks innustama suuremat hulka, sealhulgas eri liikmesriikidest, ettevõtjaid osalema teadus- ja arendusteenuste hankemenetlustes ja sellega omakorda suurendama konkurentsi, parandama kavandatud lahenduste kvaliteeti ja laiendama juurdepääsu uuenduslikule tehnoloogiale.

ELi eelistamise kehtestamine teadus- ja arendusteenuste hankemenetlustes suurendaks ka tõenäosust, et avaliku sektori rahastatud teadus- ja arendusteenuste hangetest saadav märkimisväärne majanduslik ja tehnoloogiline kasu jääb Euroopa Liitu. Nõudluse suurendamine ELis asuvates ettevõtetes väljatöötatud uuenduslike lahenduste järele toetaks erasektori investeeringuid teadus- ja arendustegevusse, edendaks Euroopa innovatsiooni ökosüsteemi kasvu ja aitaks kaasa väärtuslike töökohtade loomisele. Selline tegevus tugevdaks ELi strateegilist autonoomiat ja tehnoloogilist suveräänsust elutähtsates tehnoloogiavaldkondades ja sektorites.

Euroopa innovatsioonimäärus suurendab ELi sisemajanduse koguprodukti kümne aasta jooksul hinnanguliselt 0,25–0,42 % võrreldes lähtestsenaariumiga, mille kohaselt Euroopa innovatsioonimäärust ei ole olemas.

Lisaks mõjule, mis avaldub sisemajanduse koguproduktile ja tööhõivele, peaks Euroopa innovatsioonimäärus tooma laiemat ühiskondlikku kasu, aidates muuta teadusuuringuid ja innovatsiooni turuleviidavateks lahendusteks. Märkimisväärne kogum empiirilisi tõendeid näitab, et avaliku ja erasektori järjepidevad investeeringud teadusuuringutesse ja innovatsiooni kiirendavad puhta tehnoloogia arendamist, ulatuslikumat kasutuselevõtmist ja selle kulude vähendamist, ning aitavad vähendada kasvuhoonegaaside heitkoguseid, parandada energiatõhusust ja soodustada kestlikumate tootmisprotsesside väljatöötamist. Need kasud tekitavad tõenäoliselt positiivseid keskkonnaalaseid ja sotsiaalseid välismõjusid, mida tavapärased makromajanduslikud näitajad, nagu sisemajanduse koguprodukt, kajastavad vaid osaliselt.

1.3.4. Tulemusnäitajad

Märkige, milliste näitajate abil jälgitakse edusamme ja saavutusi.

Erieesmärgi, milleks on intellektuaalomandi väärtuse määramise kulude vähendamine ning ELis intellektuaalomandi õiguste litsentsimise, üleandmise ja rahalise kasutamise suurendamine, saavutamise edusamme jälgitakse mitme näitaja abil. Nende näitajate hulgas on nende liikmesriikide arv, kes integreerivad Euroopa Liidu Intellektuaalomandi Ameti väärtuse määramise standardid oma riiklikesse väärtuse määramise tavadesse, ELi intellektuaalomandi väärtuse määramise metoodikat kohaldavate tehingute arv, ettevõtjate keskmised intellektuaalomandi väärtuse määramise kulud ning nende ettevõtjate arv, kes kasutavad intellektuaalomandipõhist vara tagatisena või rahastamistehingutes.

Erieesmärgi, milleks on kulude suurendamine teadus- ja arendusteenuste hangetele, saavutamise edusamme mõõdetakse teadus- ja arendustegevuse kulude osakaaluga riigihangete kogumahust ning piiriüleste teadus- ja arendusteenuste hankelepingute arvu ja maksumusega. Erieesmärgi, milleks on ELis asuvate teadus- ja arendustegevuse lahenduste hangete hulga suurendamine, saavutamise edusamme jälgitakse ELis asuvate tarnijate ja lahendustega seoses sõlmitud teadus- ja arendusteenuste hankelepingute arvu ja maksumuse kaudu.

1.4. Ettepanek/algatus käsitleb

☒ uut meedet

☐ uut meedet, mis tuleneb katseprojektist / ettevalmistavast meetmest[50]

☐ olemasoleva meetme pikendamist

☐ ühe või mitme meetme ümbersuunamist teise või uude meetmesse või ühendamist teise või uue meetmega

[50] Vastavalt finantsmääruse artikli 58 lõike 2 punktile a või b.

1.5. Ettepaneku/algatuse põhjendused

1.5.1. Lühi- või pikaajalises perspektiivis täidetavad vajadused, sealhulgas algatuse rakendamise üksikasjalik ajakava

Ettepanek vastab vajadusele tegeleda ühtse turu praeguse killustatusega **teadus- ja arendusteenuste hangete** valdkonnas, kehtestades teadus- ja arendusteenuste hangete ning teadus- ja arendusteenuste piiriüleste ühishangete ühtlustatud menetluse, mida kõigi liikmesriikide avaliku sektori hankijad rakendavad kooskõlas käesoleva määrusega pärast selle jõustumist.

Lisaks sellele antakse määruse jõustudes Euroopa Liidu Intellektuaalomandi Ametile uued ülesanded, sealhulgas Euroopa Liidu pädevuskeskuse loomine **intellektuaalomandiga tagatavaks rahastamiseks ja intellektuaalomandi turuleviimiseks**. Kui pädevuskeskus on Euroopa Liidu Intellektuaalomandi Ametis loodud, hakkab see täitma talle määrusega antud ülesandeid, sealhulgas toetama eri sidusrühmi seoses intellektuaalomandiga tagatava rahastamisega ja intellektuaalomandipõhise vara turuleviimisega. Lisaks sellele töötab Euroopa Liidu Intellektuaalomandi Amet pädevuskeskuse kaudu 1. septembriks 2028 (mis on esialgne kavandatud kuupäev, sest IT-arenduseks on vaja aega) välja kogu immateriaalse vara väärtuse määramise raamistiku ja loob digitaalse sidemete loomise platvormi, et hõlbustada liidu tasandil kaitstud igat liiki intellektuaalomandi õiguste litsentsimist ja üleandmist.

1.5.2. ELi meetme lisaväärtus (see võib tuleneda eri teguritest, nagu kooskõlastamisest saadav kasu, õiguskindlus, suurem tõhusus või vastastikune täiendavus).

Käesoleva punkti kohaldamisel tähendab „ELi meetme lisaväärtus“ väärtust, mis tuleneb liidu sekkumisest ja lisandub väärtusele, mille liikmesriigid oleksid muidu üksi loonud.

ELi tasandi meetme põhjused (*ex ante*)

Kavandatud meetmed keskenduvad valdkondadele, mille puhul annab liidu tasandil tegutsemine selge lisaväärtuse vajalike meetmete ulatuse, kiiruse ja mastaabi tõttu. Meetmete eesmärk on parandada innovaatiliste ettevõtjate ärilist huvi tuua turule uuenduslikke lahendusi, hõlbustades intellektuaalomandiõiguste väärtuse määramist, turuleviimist ja kasutamist tagatisena, et saada intellektuaalomandiga tagatud rahastust, ning lihtsustades esimeste klientide leidmist teadus- ja arendusteenuste hangete kaudu. See suurendab tasuvust, võimaldades paremat piiriülest koostööd, tagab innovaatilistele ettevõtjatele nende asukohast olenemata õiglasema juurdepääsu võimalustele ning suurendab liidu suutlikkust püsida ülemaailmses konkurentsis.

Oodatav tekkiv ELi lisaväärtus (*ex post*)

ELi sekkumine toob püsivat kasu tänu mastaabisäästule, väiksematele tehingukuludele ning suuremale õiguskindlusele avaliku sektori hankijate, ettevõtjate ja investorite jaoks. See tugevdab Euroopa suutlikkust tuua turule uuenduslikke lahendusi ja intellektuaalomandipõhist vara ning neid ettevõtjate rahastamisel võimendada. Teadus- ja arendusteenuste hangete ühtlustatud ja digitaliseeritud menetlused vähendavad avaliku sektori hankijate ning teadus- ja arendusteenuste hangetes osalevate ettevõtjate tehingukulusid ja halduskoormust, tagades samas kõigis liikmesriikides ühetaolised turutingimused. Pädevuskeskuse loomine Euroopa Liidu Intellektuaalomandi Ametis suurendab intellektuaalomandiga tagatava

rahastamise kasutuselevõttu Euroopas, suurendades innovaatiliste ettevõtjate rahastamisvõimalusi.

1.5.3. Samalaadsetest kogemustest saadud õppetunnid

Euroopa Liidu Intellektuaalomandi Amet on kogunud intellektuaalomandi õiguste valdkonnas ulatuslikud eksperditeadmised tänu oma ülesannetele, mis on seotud ELi kaubamärkide, disainilahenduste ja geograafiliste tähiste kaitsega, ning ka igat liiki intellektuaalomandi õiguste rikkumise seirega, mida tehakse intellektuaalomandiga seotud õigusrikkumiste Euroopa vaatluskeskuse kaudu. Arvestades seda kogemust tuginetakse ettepanekus Euroopa Liidu Intellektuaalomandi Ameti eksperditeadmistele ning määratakse talle intellektuaalomandi väärtuse määramise ja turuleviimisega seotud lisaülesanded.

Innovatsioonipartnerluse menetlust, mis võeti kasutusele ELi 2014. aasta riigihankedirektiivides, kasutatakse vaid väga piiratud ulatuses. ELi 2014. aasta riigihankedirektiivide hindamisel jõuti järeldusele, et nende direktiivide käimasoleva läbivaatamise käigus tuleks kaotada kohustus, et see menetlus peab hõlmama teadus- ja arendusteenuste hankeid, sest avaliku sektori hankijad ei soovi osta teadus- ja arendusteenuseid sellise menetluse raames, millega ostetakse lahendusi kaubanduslikus mahus ja mis on avatud pakkujatele kolmandatest riikidest, kellega liit on sõlminud rahvusvahelise riigihangete kokkuleppe. Seda kogemust arvesse võttes on ettepaneku eesmärk ette näha **teadus- ja arendusteenuste** ostmiseks **hankemenetlus**, mis ei hõlma lahenduste hankimist kaubanduslikus mahus ja mis on avatud üksnes liikmesriikide, EMP riikide ja Lääne-Balkani riikide teenuseosutajatele.

1.5.4. Kooskõla mitmeaastase finantsraamistikuga ja võimalik koostoime muude asjakohaste vahenditega

Ettepanek on täielikult kooskõlas mitmeaastase finantsraamistikuga aastateks 2021–2027 ja seda rakendatakse olemasolevate liidu programmide kaudu, loomata uusi kogukulusid või finantskohustusi lisaks olemasolevatele vahenditele.

Kui kaasseadusandjad kiidavad ettepaneku heaks ja otsustavad, et Euroopa Liidu Intellektuaalomandi Amet loob keskuse, haldab seda ja toetab rahaliste vahenditega (kas tegevuseelarvest või ülejäägist), on oluline teada, et Euroopa Liidu Intellektuaalomandi Amet ei rahasta seda ELi eelarvest (see ei ole ELi toetus), vaid rahastab ameti enda eelarvest, mistõttu see ei sõltu mitmeaastasest finantsraamistikust.

Selles mõttes oleneks otsus konkreetsete eelarveelementide kohta Euroopa Liidu Intellektuaalomandi Amet haldusnõukogu ja eelarvekomitee otsusest ja heakskiidust.

1.5.5. Erinevate kasutada olevate rahastamisvõimaluste, sealhulgas vahendite ümberpaigutamise võimaluste hinnang

Kogu rahastamine tagatakse programmide vahendite ümberpaigutamisega. Ilma et see mõjutaks järgmise mitmeaastase finantsraamistiku üle peetavate läbirääkimiste tulemusi, on alates 2028. aastast ette nähtud assigneeringud rangelt soovituslikud.

1.6. Ettepaneku/algatuse ja selle finantsmõju kestus

☐ **Piiratud kestusega**

– ☐ hõlmab ajavahemikku [PP/KK]AAAA–[PP/KK]AAAA

– ☐ finantsmõju kulukohustuste assigneeringutele avaldub ajavahemikul AAAA–AAAA ja maksete assigneeringutele ajavahemikul AAAA–AAAA.

☒ **Piiramatu kestusega**

– Rakendamise käivitumisperiood hõlmab ajavahemikku AAAA–AAAA,

– millele järgneb täieulatuslik rakendamine.

1.7. Kavandatud eelarve täitmise viis(id)[51]

☒ **Eelarve otsene täitmine** komisjoni poolt

– ☐ tema talituste kaudu, sealhulgas kasutades liidu delegatsioonides töötavat komisjoni personali;

– ☐ rakendusametite kaudu

☐ **Eelarve jagatud täitmine** koostöös liikmesriikidega

☒ **Eelarve kaudne täitmine**, mille puhul eelarve täitmise ülesanded on delegeeritud:

– ☐ kolmandatele riikidele või nende määratud asutustele;

– ☐ rahvusvahelistele organisatsioonidele ja nende allasutustele (nimetage);

– ☐ Euroopa Investeerimispangale ja Euroopa Investeerimisfondile;

– ☒ finantsmääruse artiklites 70 ja 71 osutatud asutustele;

– ☐ avalik-õiguslikele asutustele;

– ☐ avalikke teenuseid osutavatele eraõiguslikele asutustele, sel määral, mil neile antakse piisavad finantstagatised;

– ☐ liikmesriigi eraõigusega reguleeritud asutustele, kellele on delegeeritud avaliku ja erasektori partnerluse rakendamine ja kellele antakse piisavad finantstagatised;

– ☐ asutustele või isikutele, kellele on delegeeritud Euroopa Liidu lepingu V jaotise kohaste ühise välis- ja julgeolekupoliitika erimeetmete rakendamine ja kes on kindlaks määratud asjaomases alusaktis;

– ☐ liikmesriigis asutatud asutustele, kelle suhtes kohaldatakse liikmesriigi eraõigust või liidu õigust ja kellele võib kooskõlas valdkondlike normidega usaldada liidu rahaliste vahendite või eelarveliste tagatiste haldamise niivõrd, kuivõrd selliseid asutusi kontrollivad avalik-õiguslikud asutused või avalikke teenuseid osutavad eraõiguslikud asutused ja kontrollivad organid annavad neile solidaarvastutuse vormis piisavad finantstagatised või samaväärsed finantstagatised, mis võivad iga meetme puhul piirduda liidu toetuse maksimumsummaga.

[51] Eelarve täitmise viise koos viidetega finantsmäärusele on selgitatud BUDGpedia veebisaidil: https://myintracomm.ec.europa.eu/corp/budget/financial-rules/budget-implementation/Pages/implementation-methods.aspx.

2. HALDUSMEETMED

2.1. Järelevalve ja aruandluse reeglid

Käesolev aruanne sisaldab personalikulusid. Seda liiki kulude suhtes kohaldatakse standardnorme. Komisjon hindab käesoleva ettepaneku väljundit, tulemusi ja mõju iga kolme aasta järel pärast kohaldamise alguskuupäeva. Hindamise käigus hinnatakse käesoleva määruse panust ühtse turu toimimisse, sealhulgas selles sätestatud eesmärkide saavutamisse.

2.2. Haldus- ja kontrollisüsteem(id)

2.2.1. Eelarve täitmise viisi(de), rahastuse rakendamise mehhanismi(de), maksete tegemise korra ja kavandatava kontrollistrateegia selgitus

Algatuse eelarve täitmise viis on otsene eelarve täitmine komisjoni poolt. See on kõige asjakohasem lähenemisviis, arvestades liidu kulude piiratud ulatust, mis piirdub tavapäraste haldus- ja järelevalvekuludega. Kehtestatud sisemenetluste kasutamine tagab tulemuslikud ja tõhusad kontrollid, väikesed veamäärad, tehingute kiire töötlemise ja minimaalsed kontrollikulud.

2.2.2. Teave kindlakstehtud riskide ja nende vähendamiseks kasutusele võetud sisekontrollisüsteemi(de) kohta

Üldiselt nõuab algatus personalikulusid. Seda liiki kulude suhtes kohaldatakse standardnorme. Algatuse enamikus aspektides järgitakse käesoleva määruse rakendamise järelevalveks kehtestatud menetlusi.

Peamine operatsioonirisk on ebapiisav haldussuutlikkus, et jälgida määruses sätestatud kohustuste täitmist. Käesolevale ettepanekule on lisatud mõjuhinnang, milles esitatakse valitud poliitilise lähenemisviisi aluseks olev analüüs. Algatuse ettevalmistamisel tugineti ka avalikule konsultatsioonile ning sihtkonsultatsioonidele tööstusharu sidusrühmade, liikmesriikide ja kutseorganisatsioonidega, mis tagasid asjakohaste andmete, teabe ja tagasiside kogumise. Siiski võivad rakendamise ajal ilmneda soovimatud tagajärjed või ettenägematud mõjud. Need tehakse kindlaks määruses sätestatud järelevalvemenetluste kaudu, mis võimaldab komisjonil nendega tegeleda asjakohaselt ja õigel ajal.

2.2.3. Kontrollimeetmete hinnanguline kulutõhusus (kontrollikulude suhe hallatavate vahendite väärtusse), selle põhjendus ja oodatav veariski tase (maksete tegemise ja sulgemise ajal)

Algatusega kaasnevad piiratud halduskulud. Kohaldatakse komisjoni standardseid kontrollimenetlusi. Rahastamisprogramme ega mitmetasandilisi rakendusmehhanisme ei looda ning seetõttu jääb kontrollitegevus lihtsasti arusaadavaks ja kulutõhusaks. Kontrolle tehakse täielikult eelarve otsese täitmise raames, kasutades komisjoni sisekontrolliraamistiku kohaseid standardseid järelauditeid. See tagab asjakohase tasakaalu kontrollitegevuste ja hallatavate rahaliste vahendite piiratud väärtuse vahel. Võttes arvesse suure riskiga finantstehingute puudumist ja lihtsustatud struktuuri, on eeldatav veamäär maksete tegemisel ja programmi lõpetamisel väike ja selgelt väiksem olulisuse lävest. Seega tagab kontrollisüsteem usaldusväärsuse kõrge taseme proportsionaalsete kuludega.

2.3. Pettuste ja õigusnormide rikkumise ärahoidmise meetmed

Algatusega ei looda rahastamisprogramme ega finantstoetusskeeme. Seepärast tugineb see komisjoni olemasolevale sisekontrolliraamistikule ja pettustevastase võitluse strateegiale. Kohaldatakse standardseid ennetus- ja avastamismeetmeid, sealhulgas riskipõhist sisekontrolli, ülesannete lahusust ja halduskulude jaoks kehtestatud töövooge.

Amet tagab kooskõlas määrusega (EL) 2017/1001 ja ameti suhtes kohaldatavate finantsreeglitega, et on kehtestatud asjakohased meetmed liidu finantshuvide kaitsmiseks ametile käesoleva määrusega antud ülesannete täitmisel, sealhulgas meetmed pettuste, korruptsiooni, huvide konflikti ja muude rikkumiste ennetamiseks, avastamiseks ja käsitlemiseks. Komisjon täidab kohaldatava juhtimisraamistiku kohaselt talle antud järelevalve- ja seireülesandeid.

Nagu kõigi komisjoni hallatavate tegevuste puhul, võivad ka Euroopa Pettustevastane Amet ja Euroopa Prokuratuur kasutada oma volitusi kooskõlas oma vastavate õiguslike alustega, et uurida pettusi, korruptsiooni või muud ELi finantshuve kahjustavat ebaseaduslikku tegevust. Euroopa Kontrollikoda säilitab oma tavapärased auditeerimisõigused komisjoni kulutuste suhtes.

3. ETTEPANEKU/ALGATUSE HINNANGULINE FINANTSMÕJU

Hinnang alates 2028. aastast kuludele ja personalile avalduva mõju kohta on lisatud näitlikustamise eesmärgil ja see ei mõjuta järgmist mitmeaastast finantsraamistikku. Rahastamisallikas ja liidu rahaliste kohustuste ulatus 2027. aasta järgsel perioodil sõltuvad mitmeaastase finantsraamistiku 2028–2034 üle peetavate institutsioonidevaheliste läbirääkimiste tulemustest ning seejärel määratakse need kindlaks iga-aastases eelarvemenetluses. Kõik assigneeringud ja töötajate arv alates 2028. aastast on soovituslikud. Euroopa Liidu Intellektuaalomandi Amet eelarve puhul on arvud esialgsed ja Euroopa Liidu Intellektuaalomandi Amet juhtorganid peavad need kooskõlas ELi kaubamärgi määrusega heaks kiitma.

3.1. Mitmeaastase finantsraamistiku rubriigid ja kulude eelarveread, millele mõju avaldub

- Olemasolevad eelarveread

Järjestage mitmeaastase finantsraamistiku rubriigiti ja iga rubriigi sees eelarveridade kaupa

Mitmeaastase finantsraamistiku rubriik	Eelarverida	Kulu liik	Rahaline osalus			
	Nr	Liigendatud / liigendamata[52]	EFTA riigid[53]	Kandidaatriigid ja potentsiaalsed kandidaadid[54]	Muud kolmandad riigid	Muu sihtotstarbeline tulu
02	01 01 01 01	Liigendamata	JAH	JAH	EI	EI

- Uued eelarveread, mille loomist taotletakse

Järjestage mitmeaastase finantsraamistiku rubriigiti ja iga rubriigi sees eelarveridade kaupa

Mitmeaastase finantsraamistiku rubriik	Eelarverida	Kulu liik	Rahaline osalus			
	Nr	Liigendatud / liigendamata	EFTA riigid	Kandidaatriigid ja potentsiaalsed kandidaadid	Muud kolmandad riigid	Muu sihtotstarbeline tulu
	ei kohaldata					

[52] Liigendatud = liigendatud assigneeringud / liigendamata = liigendamata assigneeringud.
[53] EFTA: Euroopa Vabakaubanduse Assotsiatsioon.
[54] Kandidaatriigid ja vajaduse korral Lääne-Balkani potentsiaalsed kandidaadid.

3.2. Ettepaneku hinnanguline finantsmõju assigneeringutele

3.2.1. Hinnanguline mõju tegevusassigneeringutele – ülevaade

– ☒ Ettepanek/algatus ei nõua tegevusassigneeringute kasutamist

– ☐ Ettepanek/algatus nõuab tegevusassigneeringute kasutamist, mis toimub järgmiselt:

3.2.1.1. Heakskiidetud eelarvest saadavad assigneeringud

miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

Mitmeaastase finantsraamistiku rubriik	Nr	02

DG: teadusuuringute ja innovatsiooni peadirektoraat			Aasta **2028**	Aasta **2029**	Aasta **2030**	Aasta **2031**	Aasta **2032**	Aasta **2033**	Aasta **2034**	**Mitmeaastane finantsraamistik 2028–2034 KOKKU**
Tegevusassigneeringud										
Eelarverida	Kulukohustused	(1a)								**0**
	Maksed	(2a)								**0**
Eelarverida	Kulukohustused	(1b)								**0**
	Maksed	(2b)								**0**
Eriprogrammide vahenditest rahastatavad haldusassigneeringud[55]										
Eelarverida 01 01 01 01		(3)	**0,582**	**0,582**	**0,582**	**0,582**	**0,582**	**0,582**	**0,582**	**4,074**
Teadusuuringute ja innovatsiooni peadirektoraat assigneeringud KOKKU	Kulukohustused	= 1a + 1b + 3	**0,582**	**0,582**	**0,582**	**0,582**	**0,582**	**0,582**	**0,582**	**4,074**
	Maksed	= 2a + 2b + 3	**0,582**	**0,582**	**0,582**	**0,582**	**0,582**	**0,582**	**0,582**	**4,074**

[55] Tehniline ja/või haldusabi ning ELi programmide ja/või meetmete rakendamiseks antava toetusega seotud kulud (endised BA read), kaudne teadustegevus, otsene teadustegevus.

miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

		Aasta **2028**	Aasta **2029**	Aasta **2030**	Aasta **2031**	Aasta **2032**	Aasta **2033**	Aasta **2034**	**Mitmeaastane finantsraamistik 2028–2034 KOKKU**
Mitmeaastase finantsraamistiku	Kulukohustused	**0,582**	**0,582**	**0,582**	**0,582**	**0,582**	**0,582**	**0,582**	**4,074**
RUBRIIKIDE 1–4 assigneeringud KOKKU	Maksed	**0,582**	**0,582**	**0,582**	**0,582**	**0,582**	**0,582**	**0,582**	**4,074**

3.2.3. Hinnanguline mõju haldusassigneeringutele – ülevaade

– ☐ Ettepanek/algatus ei nõua haldusassigneeringute kasutamist

– ☒ Ettepanek/algatus nõuab haldusassigneeringute kasutamist, mis toimub järgmiselt:

3.2.3.1. Heakskiidetud eelarvest saadavad assigneeringud

HEAKSKIIDETUD EELARVE	Aasta 2028	Aasta 2029	Aasta 2030	Aasta 2031	Aasta 2032	Aasta 2033	Aasta 2034	2028–2034 KOKKU
RUBRIIK 4								
Personalikulud	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	**0,000**
Muud halduskulud	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	**0,000**
RUBRIIK 4 kokku	**0,000**	**0,000**	**0,000**	**0,000**	**0,000**	**0,000**	**0,000**	**0,000**
RUBRIIGIST 4 välja jäävad kulud								
Personalikulud	0,582	0,582	0,582	0,582	0,582	0,582	0,582	**4,074**
Muud halduskulud	0	0	0	0	0	0	0	**0**
RUBRIIGIST 4 välja jäävad kulud kokku	0,582	0,582	0,582	0,582	0,582	0,582	0,582	**4,074**
KOKKU	0,582	0,582	0,582	0,582	0,582	0,582	0,582	**4,074**

Hinnang alates 2028. aastast kuludele ja personalile avalduva mõju kohta on lisatud näitlikustamise eesmärgil ja see ei mõjuta järgmist mitmeaastast finantsraamistikku. Rahastamisallikas ja liidu rahaliste kohustuste ulatus 2027. aasta järgsel perioodil sõltuvad mitmeaastase finantsraamistiku 2028–2034 üle peetavate institutsioonidevaheliste läbirääkimiste tulemustest ning seejärel määratakse need kindlaks iga-aastases eelarvemenetluses. Kõik assigneeringud ja töötajate arv alates 2028. aastast on soovituslikud.

3.2.4. Hinnanguline personalivajadus

– ☐ Ettepanek/algatus ei nõua personali kasutamist

– ☒ Ettepanek/algatus nõuab personali kasutamist, mis toimub järgmiselt:

3.2.4.1. Rahastatakse heakskiidetud eelarvest

Hinnanguline väärtus täistööaja ekvivalendina[56]

HEAKSKIIDETUD EELARVE	Aasta 2028	Aasta 2029	Aasta 2030	Aasta 2031	Aasta 2032	Aasta 2033	Aasta 2034
Ÿ Ametikohtade loeteluga ette nähtud ametikohad (ametnikud ja ajutised töötajad)							
20 01 02 01 (komisjoni peakorteris ja esindustes)	0	0	0	0	0	0	0
20 01 02 03 (ELi delegatsioonides)	0	0	0	0	0	0	0
(Kaudne teadustegevus)	3	3	3	3	3	3	3
(Otsene teadustegevus)	0	0	0	0	0	0	0
Muud eelarveread (märkige)	0	0	0	0	0	0	0
• Koosseisuväline personal (täistööaja ekvivalendina)							
20 02 01 (üldvahenditest	0	0	0	0	0	0	0

[56] Palun täpsustage allpool esitatud tabelis, kui palju täistööaja ekvivalente on juba määratud meetme haldamiseks ja/või kui palju saab neid teie peadirektoraadis ümber paigutada ja millised on teie netovajadused.

rahastatavad lepingulised töötajad ja riikide lähetatud eksperdid)								
20 02 03 (lepingulised töötajad, kohalikud töötajad, riikide lähetatud eksperdid ja noored eksperdid ELi delegatsioonides)		0	0	0	0	0	0	0
Haldustoetuse eelarverida [XX.01.YY.YY]	• peakorteris	0	0	0	0	0	0	0
	• ELi delegatsioonides	0	0	0	0	0	0	0
(lepingulised töötajad ja riikide lähetatud eksperdid kaudse teadustegevuse valdkonnas)		0	0	0	0	0	0	0
(lepingulised töötajad ja riikide lähetatud eksperdid otsese teadustegevuse valdkonnas)		0	0	0	0	0	0	0
Muud eelarveread (märkige) - Rubriik 4		0	0	0	0	0	0	0
Muud eelarveread (märkige) - Rubriigist 4 välja jäävad kulud		0	0	0	0	0	0	0
KOKKU		**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Ettepaneku rakendamiseks vajatav personal (täistööaja ekvivalendina)

	Kaetakse komisjoni talituste olemasolevast personalist	**Erakorraline lisapersonal***		
		Rahastatakse rubriigist 4 või teadusuuringute eelarveridadelt	**Rahastatakse BA ridadelt**	**Rahastatakse tasudest**
Ametikohtade loeteluga ette nähtud ametikohad	3 (Võttes arvesse rubriigi 4 üldist pingelist olukorda nii personali kui ka assigneeringute taseme osas, kaetakse personalivajadused peadirektoraadi töötajatega, kes on juba määratud meedet haldama ja/või kes on ümber paigutatud peadirektoraadi või komisjoni muude talituste siseselt.)		ei kohaldata	
Koosseisuväline personal (lepingulised töötajad, riikide lähetatud eksperdid ja renditööjõud)				

Ülesannete kirjeldus:

Ametnikud ja ajutised töötajad	Määruse rakendamise ja jõustamise jälgimiseks on vaja kolme töötajat (täistööaja ekvivalendina).
Koosseisuvälised töötajad	

3.2.5. Hinnanguline mõju digitehnoloogiaga seotud investeeringutele – ülevaade

Kohustuslik: järgmises tabelis tuleks esitada parim hinnang ettepanekust/algatusest tulenevate digitehnoloogiaga seotud investeeringute kohta.

Erandkorras, kui see on vajalik ettepaneku/algatuse rakendamiseks, tuleks rubriigi 4 assigneeringud esitada selleks ettenähtud eelarvereal.

Rubriikide 1–3 assigneeringuid tuleks kajastada „tegevusvaldkonna IT-kuludena, mis on eraldatud rakenduskavadele“. Nende kulud kuuluvad tegevuseelarvesse, mida kasutatakse otseselt algatuse rakendamisega seotud IT-platvormide/vahendite taaskasutamiseks/ostmiseks/arendamiseks ja nendega seotud investeeringuteks (nt litsentsid, uuringud, andmete säilitamine jne). Selles tabelis esitatud teave peaks olema kooskõlas 4. jaos „Digimõõde“ esitatud üksikasjadega.

Digi- ja IT-assigneeringud KOKKU	Aasta **2028**	Aasta **2029**	Aasta **2030**	Aasta **2031**	Aasta **2032**	Aasta **2033**	Aasta **2034**	**Mitmeaastane finantsraamistik 2028–2034 KOKKU**
RUBRIIK 4								
Institutsiooni tasandi IT-kulud	0	0	0	0	0	0	0	**0**
RUBRIIK 4 kokku	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
RUBRIIGIST 4 välja jäävad kulud								
Poliitikavaldkondade IT-kulud rakenduskavadele	0	0	0	0	0	0	0	**0**
RUBRIIGIST 4 välja jäävad kulud kokku	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
KOKKU	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

3.2.6. Kooskõla kehtiva mitmeaastase finantsraamistikuga

Ettepanek/algatus:

– ☒ on täielikult rahastatav mitmeaastase finantsraamistiku asjaomase rubriigi sisese vahendite ümberpaigutamise kaudu

– ☐ tingib mitmeaastase finantsraamistiku asjaomase rubriigi mittesihtotstarbelise varu ja/või mitmeaastase finantsraamistiku määruses sätestatud erivahendite kasutuselevõtu

– ☐ nõuab mitmeaastase finantsraamistiku muutmist

3.2.7. Kolmandate isikute rahaline osalus

Ettepanek/algatus:

– ☒ ei näe ette kolmandate isikute poolset kaasrahastamist

– ☐ näeb ette kolmandate isikute poolse kaasrahastuse, mille hinnanguline summa on järgmine:

assigneeringud miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

	Aasta **2028**	Aasta **2029**	Aasta **2030**	Aasta **2031**	Aasta **2032**	Aasta **2033**	Aasta **2034**	Kokku
Nimetage kaasrahastav asutus								
Kaasrahastatavad assigneeringud KOKKU								

3.2.8. Detsentraliseeritud asutuse hinnanguline personali- ja assigneeringute vajadus

Pädevuskeskus pakuks tuge sellistes valdkondades nagu intellektuaalomandi kasutamine, turuleviimine ja juurdepääs rahastamisele. Nende meetmete rakendamiseks on rakendusetapis hinnanguliselt (täistööaja ekvivalendina) vaja kümmet töötajat aastas, võttes eelduseks, et arendusperiood kestab kaks aastat. Kui määrus jõustub 2028. aastal, hõlmaks see etapp 2028. ja 2029. aastat. Kui pädevuskeskus täielikult tööle hakkab, siis väheneb hinnanguline personalivajadus kaheksale töötajale aastas.

Personalivajadus (täistööaja ekvivalendina)

Asutus: Euroopa Liidu Intellektuaalomandi Amet	Aasta 2028	Aasta 2029	Aasta 2030	Aasta 2031	Aasta 2032	Aasta 2033	Aasta 2034
Ajutised töötajad (AD palgaastmed)	6	6	4	4	4	4	4
Ajutised töötajad (AST palgaastmed)	0	0	0	0	0	0	0
Ajutised töötajad (AD + AST) kokku	6	6	4	4	4	4	4
Lepingulised töötajad	4	4	4	4	4	4	4
Riikide lähetatud	0	0	0	0	0	0	0

eksperdid							
Lepingulised töötajad ja riikide lähetatud eksperdid kokku	4	4	4	4	4	4	4
Töötajad KOKKU	10	10	8	8	8	8	8

Detsentraliseeritud asutuse personali- ja assigneeringute (miljonites eurodes) vajadus ettepaneku/algatuse rakendamiseks – ülevaade

Asutus: Euroopa Liidu Intellektuaalomandi Amet	Aasta 2028	Aasta 2029	Aasta 2030	Aasta 2031	Aasta 2032	Aasta 2033	Aasta 2034
Ajutised töötajad (AD + AST)	6	6	4	4	4	4	4
Lepingulised töötajad	4	4	4	4	4	4	4
Riikide lähetatud eksperdid	0	0	0	0	0	0	0
Töötajad kokku	10	10	8	8	8	8	8
ELi eelarvest kaetavad assigneeringud	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Tasudest kaetavad assigneeringud (kui see on asjakohane)	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Euroopa Liidu Intellektuaalomandi Ameti tegevuseelarvest/ülejäägist kaetavad assigneeringud (nagu asjakohane)	0,746	1,523	1,173	1,196	1,220	1,245	1,269
Kaasrahastatavad assigneeringud (kui see on asjakohane)	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
assigneeringud KOKKU	0,746	1,523	1,173	1,196	1,220	1,245	1,269

Amet ei võta seisukohta keskkonnamõju hindamise direktiivi asjakohasest sättest tuleneva tulu arvutamise kohta.

3.3. Hinnanguline mõju tuludele

– ☒ Ettepanekul/algatusel puudub finantsmõju tuludele

– ☐ Ettepanekul/algatusel on järgmine finantsmõju:

  – ☐ omavahenditele

  – ☐ muudele tuludele

  – ☐ märkige, kas see on kulude eelarveridasid mõjutav sihtotstarbeline tulu

miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

Tulude eelarverida	Jooksval eelarveaastal kättesaadavad assigneeringud	Ettepaneku/algatuse mõju[57]						
		Aasta **2028**	Aasta **2029**	Aasta **2030**	Aasta **2031**	Aasta **2032**	Aasta **2033**	Aasta **2034**
Artikkel ….								

Sihtotstarbeliste tulude puhul märkige, milliseid kulude eelarveridasid ettepanek mõjutab.

Muud märkused (nt tuludele avaldatava mõju arvutamise meetod/valem või muu teave).

4. DIGIMÕÕDE

4.1. Diginõuded

Viide nõudele	Nõude kirjeldus	Nõudest mõjutatud või sellega seotud osaleja(d)	Üldised protsessid	Kategooriad
Artikli 4 lõige 4	Teadus- ja arendustegevuse hanked, mis viiakse läbi TEDi platvormi kaudu (digiliides hanketeadete üleslaadimiseks *Euroopa Liidu Teatajas*)	Avaliku sektori hankijad Ettevõtjad	Teadus- ja arendusteenuste hanked	Andmed Digilahendus Digitaalne avalik teenus Protsesside digitaliseerimine ja automatiseerimine

[57] Traditsiooniliste omavahendite (tollimaksud ja suhkrumaksud) korral tuleb märkida netosummad, st brutosummad pärast 10 % kogumiskulude mahaarvamist, nagu on ette nähtud dokumendis COM(2025) 574.

				Koostalitlusvõime
Artikli 4 lõige 4	Nõue kasutada hankedokumentides elektroonilist vormingut	Avaliku sektori hankijad Ettevõtjad	Teadus- ja arendusteenuste hanked	Andmed Digilahendus Digitaalne avalik teenus Protsesside digitaliseerimine ja automatiseerimine Koostalitlusvõime
Artikkel 10	Nõue avaliku sektori hankijatele määrata kindlaks nõuded töövõtjatele, mille kohaselt peavad nad vajaduse korral aitama kaasa tulemuste avaldamisele avatud andmete või avatud lähtekoodina	Avaliku sektori hankijad Ettevõtjad	Teadus- ja arendusteenuste hanked	Andmed Digilahendus Digitaalne avalik teenus Protsesside digitaliseerimine ja automatiseerimine
Artikkel 26	Nõue järgida andmekaitsenorme, sealhulgas elektroonilise side norme	Avaliku sektori hankijad Ettevõtjad	Teadus- ja arendusteenuste hanked	Andmed Digilahendus Digitaalne avalik teenus Protsesside digitaliseerimine ja automatiseerimine
Artikli 32 lõike 3 punkt a	Euroopa Liidu Intellektuaalomandi Amet töötab välja väärtuse	Ettevõtjad Liikmesriigid Liidu asutused	Intellektuaalomandi väärtuse määramine	Andmed Digilahendus Digitaalne avalik teenus

	määramise raamistiku immateriaalse vara ning sellega seotud digitaalsete protsesside ja teenuste väärtuse määramiseks seoses intellektuaalomandi avalikustamise, kontrollimise ja väärtuse määramisega			Protsesside digitaliseerimine ja automatiseerimine
Artikli 32 lõike 3 punkt b	Euroopa Liidu Intellektuaalomandi Amet loob digitaalse sidemete loomise platvormi ja haldab seda, et hõlbustada liidu tasandil kaitstud igat liiki intellektuaalomandi õiguste litsentsimist ja üleandmist	Liidu asutused Ettevõtjad	Intellektuaalomandi litsentsimise ja üleandmise hõlbustamine	Andmed Digilahendus Digitaalne avalik teenus
Artikli 32 lõike 3 punkt g ja artikkel 35	Tõendite andmebaasi väljatöötamine intellektuaalomandiga tagatava rahastamise kohta	Liikmesriigid Pädevad asutused Ettevõtjad Liidu asutused	Andmetöötlus ja -analüüs	Andmed

4.2. Andmed

Andmete liik	Viide nõudele (nõuetele)	Standard ja/või tehniline kirjeldus (kui see on asjakohane)
Teadus- ja arendusteenuste	Artikli 4 lõige 4, artiklid	ELi avalike hangete portaalis (e-

hankemenetlustega seotud andmed hanke ulatuse, avaliku sektori hankijate ja pakkujate/töövõtjate kohta	6, 16 ja 17	vormid, OASIS UBL, TEDi rakendusliidesed, e-riigihangete ontoloogia) kasutatavad standardid ja spetsifikatsioonid
Andmed, mis on seotud intellektuaalomandiga tagatava rahastamisega, sealhulgas teave selle kohta, kuidas on hinnatud intellektuaalomandit, mida kasutatakse tagatisena krediidi või kindlustuse eesmärgil või mitterahalise osalusena omakapitaliinvesteeringute stsenaariumides, vastava tehingu suuruse ja omaduste kohta, asjaomase intellektuaalomandi õiguse liigi kohta ning asjakohaste näitajate kohta, nagu omakapitali väärtuse määramine, tagatus või laenu ja väärtuse suhe.	Artikli 32 lõike 3 punkt g ja artikkel 33	Standardid ja spetsifikatsioonid, mille määrab koostöös komisjoniga kindlaks Euroopa Liidu Intellektuaalomandi Ameti intellektuaalomandiga tagatava rahastamise pädevuskeskus ja mis hõlmavad järgmist: intellektuaalomandipõhise vara liigi, tagatise struktuuri, tehingu suuruse ja laenutulemuste ühtlustatud andmenõuded; kohaldatavate andmekaitsenormidega kooskõlas olevad andmejagamise ja juurdepääsu protokollid; koostalitlusvõime nõuded, mis võimaldavad siduda intellektuaalomandi registrid, äriregistrid ja avalike vahendite andmed, ning standardid tehingutasandi andmete anonüümimiseks ja koondamiseks, mis on kogutud ELi toetatavate intellektuaalomandiõigustega tagatavate rahastamisvahendite kaudu.

Kooskõla Euroopa andmestrateegiaga

Selgitage, kuidas nõue (nõuded) on kooskõlas Euroopa andmestrateegiaga

- Ettepanekuga edendatakse digivahendite kasutamist teadus- ja arendusteenuste hankemenetlustes ning intellektuaalomandi väärtuse määramisel ja turuleviimisel, mis on kooskõlas Euroopa andmestrateegia eesmärgiga edendada digitaliseerimist ja andmepõhist innovatsiooni.
- Ettepanek tugineb olemasolevatele riigihangete digivahenditele, sealhulgas riigihangete portaalidele. See on kooskõlas Euroopa andmestrateegia eesmärgiga parandada andmete jagamist ja koostalitlusvõimet.
- Ettepanekuga edendatakse läbipaistvust, järgides samas andmekaitse ja andmete konfidentsiaalsuse eeskirju, intellektuaalomandi õiguste kaitset ja ärisaladuste kaitset. See on kooskõlas Euroopa andmestrateegia eesmärgiga edendada andmepõhiste ökosüsteemide läbipaistvust ja usaldusväärsust.
- Ettepaneku eesmärk on luua idu- ja kasvufirmadele soodne keskkond, mis on kooskõlas Euroopa andmestrateegia eesmärgiga edendada innovatsiooni ja ettevõtlust andmepõhiste tehnoloogiate abil.

Selgitus selle kohta, kuidas on uued loodud andmed leitavad, juurdepääsetavad, koostalitlusvõimelised ja taaskasutatavad ning vastavad kvaliteetsetele standarditele

Andmete kättesaadavus, leitavus, koostalitlusvõime ja taaskasutatavus ning **teadus- ja arendusteenuste hangetega** seotud andmekvaliteedi nõuded on praegu kindlaks määratud TEDi portaalis andmete avaldamise ja neile juurdepääsu korras.

Määruse alusel kogutud andmeid haldab Euroopa Liidu Intellektuaalomandi Amet. **Euroopa Liidu Intellektuaalomandi Ameti pädevuskeskus** haldab kindlaksmääratud metaandmete standarditega struktureeritud hoidlat, et toetada leitavust ja taaskasutamist. Amet on andmekogu haldav juriidiline isik. Juurdepääsu reguleeritakse selgete protokollidega, milles eristatakse avalikult kättesaadavaid andmeid ja andmeid, millele on juurdepääs ainult volitatud asutustel. Koostalitlusvõimet olemasolevate intellektuaalomandi registrite ja äriregistrite vahel taotletakse ühiste andmevormingute ja identifikaatorite abil. Andmekvaliteedi standardid, sealhulgas valideerimiseeskirjad ja osalevate üksuste aruandluskohustused, määrab kindlaks pädevuskeskus koostöös komisjoniga.

Andmevood

Andmevoogude üldine kirjeldus

Andmete liik	Viide (viited) nõudele (nõuetele)	Osaleja, kes andmed esitab	Osaleja, kes andmed saab	Andmevahetuse ajend	Sagedus (kui see on asjakohane)
Hankedokumendid ja teated	Artikli 4 lõige 4, artiklid 6, 16 ja 17	Avaliku sektori hankija	Pakkujad	Teadete avaldamine ja link hankedokumentidele	
Intellektuaalomandi väärtuse määramise vahendid	Artikli 32 lõike 3 punkt a	Euroopa Liidu Intellektuaalomandi Amet	Ettevõtjad Avaliku sektori asutused	Intellektuaalomandi väärtuse määramise taotlus	
Teave intellektuaalomandi sidemete loomise kohta	Artikli 32 lõike 3 punkt b	Euroopa Liidu Intellektuaalomandi Amet	Ettevõtjad Avaliku sektori asutused	Sidemete loomise taotlus	
Intellektuaalomandipõhise rahastamisega seotud tõendid	Artikli 32 lõike 3 punkt	Liikmesriikide garantiiasutus	Euroopa Liidu Intellektuaalo	Tõendite kogumise taotlus	

	g	ed Finantsvahendajad	mandi Amet		

4.3. Digilahendused

Selle ettepaneku kohaselt korraldatakse **teadus- ja arendusteenuste hankeid** TEDi portaalis kasutatavate digilahenduste kaudu.

Käesoleva ettepaneku kohaselt on Euroopa Liidu Intellektuaalomandi Ameti ülesanne töötada välja järgmised digilahendused:

- ettevõtjatele ja finantseerimisasutustele kättesaadavad digivahendid, mis toetavad intellektuaalomandipõhise vara avalikustamist, taustakontrolli ja esialgset väärtuse määramist
- intellektuaalomandi litsentsimise ja üleandmise platvorm, mis hõlbustab liidu tasandil kaitstud intellektuaalomandi õiguste litsentsimist ja üleandmist
- Intellektuaalomandiga tagatud finantstõendite andmebaas, mis kogub tehingutasandi andmeid intellektuaalomandiga tagatavate rahastamisvahendite kohta

Kõiki kolme lahendust haldab Euroopa Liidu Intellektuaalomandi Amet ning need vastavad kohaldatavatele küberturvalisuse nõuetele ja asjakohastele liidu diginormidele. Kui kasutatakse tehisintellektipõhiseid vahendeid, eelkõige taustakontrolliks ja esialgseks väärtuse määramiseks, tuleb tagada tehisintellekti kasutamise suhtes kohaldatavate normide järgimine ja asjakohast riskiklassifikatsiooni hinnatakse kavandamise etapis.

4.4. Koostalitlusvõime hindamine

Määrusega ette nähtud digilahendused nõuavad piiriülest suhtlust ning hõlmavad mitut ELi üksust ja avaliku sektori asutust, mis vastavad mõlemale koostalitlusvõime hindamise tingimusele.

Praegu pakub TEDi portaal avaliku sektori hankijatele koostalitlusvõimelist võimalust laadida ka TEDi portaali üles teadus- ja arendusteenuste hangete teateid, mis avaldati liikmesriikide riigihankeportaalides. Tulevikus peaks ELi digitaalne riigihangete turg veelgi parandama liikmesriikide ja ELi riigihankeportaalide ja andmebaaside koostalitlusvõimet, võimaldades ühe liikmesriigi ettevõtjatel hõlpsamini osaleda teise liikmesriigi avaliku sektori hankija teadus- ja arendusteenuste hankemenetluses ning lihtsustades kahe või enama liikmesriigi avaliku sektori hankijate jaoks teadus- ja arendusteenuste hankemenetluste ühist läbiviimist. TEDi portaal jääb avaliku sektori hankijatele liideseks teadus- ja arendusteenuste hankemenetluste algatamisel ning ettevõtjatele teadus- ja arendusteenuste hangetega seotud ärivõimaluste leidmisel. Seetõttu ei ole liikmesriikide ja ELi riigihankeportaalide ja andmebaaside koostoime käesoleva koostalitlusvõime hindamise osa.

Euroopa Liidu Intellektuaalomandi Ameti väärtuse määramise vahendid ja sidemete loomise platvorm on kättesaadavad ettevõtjatele ja avaliku sektori asutustele kõigis liikmesriikides, mis nõuab semantilist koostalitlusvõimet liikmesriikide intellektuaalomandi registrite ja äriregistritega. Intellektuaalomandiga tagatud finantstõendite andmebaasi koondatakse liikmesriikide garantiiasutustelt ja finantsvahendajatelt saadud andmed, milleks on vaja ühtlustatud andmevorminguid ja ühiseid tunnuseid. ELi tasandil kättesaadavate asjakohaste koostalitluslahenduste korduskasutamist hinnatakse

kavandamis- ja rakendamisetapis. Peamised allesjäänud tõkked on liikmesriikide intellektuaalomandi registrite erinevad vormingud ja keskse ELi tasandil intellektuaalomandi pandiregistri puudumine.

Ettepanekuga kehtestatakse uued siduvad nõuded avalikele piiriülestele digiteenustele Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2024/903[58] tähenduses ja seetõttu on tehtud koostalitlusvõime hindamine ja selle tulemuste aruanne avaldatakse Koostalitleva Euroopa portaalis.

4.5. Digimõõtme rakendamist toetavad meetmed

Käesoleva ettepaneku kohaste digilahenduste rakendamise toetamiseks on kavandatud järgmised rakendusmeetmed.

Teadus- ja arendusteenuste hangete jaoks:

- olemasolevate funktsioonide kasutamine teadus- ja arendusteenuste hankemenetluste algatamiseks TEDi portaali kaudu ning uute digifunktsioonide integreerimine teadus- ja arendusteenuste hankemenetluste algatamiseks ELi digitaalse riigihangete turu kaudu;
- liikmesriikidele, avaliku sektori hankijatele ja ettevõtjatele suunatud suutlikkuse suurendamise meetmed, et toetada teadus- ja arendusteenuste hangete algatamise laialdast ja õiget kasutamist TEDi portaali kaudu.

Euroopa Liidu Intellektuaalomandi Ameti tegevuste jaoks:

- digivahendite, sidemete loomise platvormi ja tõendite andmebaasi eest vastutava Euroopa Liidu Intellektuaalomandi Ameti intellektuaalomandiga tagatava rahastamise pädevuskeskuse loomine ja töölerakendamine;
- finantseerimisasutustele suunatud suutlikkuse suurendamise programm, mille töötavad ühiselt välja Euroopa Liidu Intellektuaalomandi Amet ja komisjon, et toetada väärtuse määramise raamistiku ja digivahendite kasutuselevõttu;
- valitud riiklikke garantiiasutusi ja finantsvahendajaid hõlmava tõendite andmebaasi katseetapp, mis võimaldab enne täielikku kasutuselevõttu järkjärgulist täiustamist.

[58] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. märtsi 2024. aasta määrus (EL) 2024/903, millega kehtestatakse meetmed avaliku sektori koostalitlusvõime kõrge taseme tagamiseks kogu liidus (Koostalitleva Euroopa määrus) (ELT L, 2024/903, 22.3.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/903/oj).